

การพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน

โดย

นายธีระวีร์ บัวหลวง ศุภพิชญพงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT OF ANALYTICAL READING ABILITIES AND LOCAL
CONSCIOUSNESS OF MATTHAYOMSUKSA 5 STUDENTS BY USING CREATIVE
DRAMA APPROACH WITH FOLKTALES

MR. Teerawee BUALUANG SUPHAPHITCHAYAPONG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (TEACHING THAI LANGUAGE)
Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2021
Copyright of Silpakorn University

620620087 : การสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : ละครสร้างสรรค์, นิทานพื้นบ้าน, ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์, จิตสำนึกรักท้องถิ่น

นาย ชีระวีร์ บัวหลวง ศุภพิชญพงษ์: การพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์ ดร. พิณพนธ์ คงวิจิตต์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน 2) เปรียบเทียบจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกรักท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโยธินบูรณะ จำนวน 34 คนที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง และทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน อย่างละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาที่ใช้ในการทดลองทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง

เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน 2) แบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ และ 3) แบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติตรวจสอบสมมติฐานโดยทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t-test) และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกท้องถิ่นโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังทดลองสูงขึ้นก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. จิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังทดลองสูงขึ้นก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกท้องถิ่นมีค่าเท่ากับ 0.423 โดยตัวแปรสัมพันธ์ทางบวกปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

620620087 : Major (TEACHING THAI LANGUAGE)

Keyword : CREATIVE DRAMA APPROACH, FOLKTALES, ANALYTICAL READING ABILITIES, LOCAL CONSCIOUSNESS

MR. TEERAWEE BUALUANG SUPHAPHITCHAYAPONG : THE DEVELOPMENT OF ANALYTICAL READING ABILITIES AND LOCAL CONSCIOUSNESS OF MATTHAYOMSUKSA 5 STUDENTS BY USING CREATIVE DRAMA APPROACH WITH FOLKTALES THESIS ADVISOR : PINPON KONGWIJIT, Ph.D.

The purpose of this research is to 1) compare analytical reading ability of the Matthayomsuksa 5 students before and after using creative drama approach with folktales 2) compare students' local consciousness before and after using the creative drama approach with folktales 3) study relationship between analytical reading ability and local consciousness. The sample had 34 in Matthayomsuksa 5 students which study in 2nd semester of academic year 2021 at Yothinburana School. This research spent four weeks for teaching, four periods per week, 2 periods for pre and posttest, totaling 18 periods.

The research instruments consisted of lesson plans, tests of analytical reading ability, and tests of local consciousness. The data was analyzed by the Mean (M) and the standard deviation (SD) of analytical reading ability and local consciousness scores to find the differences of the value before and after the test and analyze correlation coefficient between analytical reading ability and local consciousness scores, by using Pearson product moment correlation coefficient.

The results were as follows:

1. The analytical reading ability of the Matthayomsuksa 5 students after the tests were significantly higher than before using the creative drama approach with folktales at the 0.5 level of significance.
2. The local consciousness of the Matthayomsuksa 5 students after the tests were significantly higher than before using the creative drama approach with folktales at the 0.5 level of significance.
3. The correlation coefficient between analytical reading ability and local consciousness were 0.423. It was a medium positive correlation at the 0.5 level of significant.

กิตติกรรมประกาศ

หากเปรียบเทียบการศึกษาในระดับมหาบัณฑิตเป็นดังการเดินทาง การเดินทางของผู้วิจัยคือเส้นทางที่ตรงจริง และมีคุณค่ายิ่ง การเดินทางครั้งนี้เกิดขึ้นจากความสงสัย แต่ได้ดำเนินไปด้วยไม่ตรีจิต มิตรภาพ ความรัก ความเมตตา และความเอาใจใส่ กระทั่งดำเนินไปจนถึงปลายทางที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.พิณพนธ์ คงวิจิตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้เป็นปียาจารย์ที่ได้เมตตาชี้แนะ ส่งเสริมและรังสรรค์ ขณะเดียวกันยังได้ดูแล แนะนำ เอาใจใส่ ให้คำแนะนำทั้งในด้านวิชาการและด้านการใช้ชีวิต อาจารย์จึงเป็นดังเข็มทิศที่นำพาให้การเดินทางครั้งนี้ถึงเป้าหมายได้อย่างงดงามยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา หอมพุ่ม ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองเอน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ได้ให้ความกรุณาอย่างยิ่งในการแนะนำ เติมเต็ม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งตลอดระยะเวลาการทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบา บัวสมบุญ และอาจารย์ ดร.กิงกาญจน์ บุณยสินวัฒนกุลที่ได้ให้คำแนะนำและเมตตาดูแลในระหว่างช่วงการทำโครงร่างวิทยานิพนธ์หากไม่ได้รับความเมตตาจากอาจารย์การเดินทางครั้งนี้คงยากที่จะสมบูรณ์ได้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ แซ่ซ่ง อธิการบดี ดร.ณัฐภรณ์ สกิตวราพร อาจารย์ ดร.ปาริชาติ โปธิ อาจารย์ ดร.มนัสนันท์ น้ำสมบุญ ดร.อุทุมพร ชื่นวิญญา อาจารย์ภาวดี พรจกรกิจกุล อาจารย์ วีรवारณ ไซจิตสุต และอาจารย์กัมปนาท ไชยรัตน์ ที่ได้เมตตาและกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ทุกท่านล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีส่วนส่งเสริมและเติมเต็มให้การเดินทางครั้งนี้สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร คณาจารย์โรงเรียนโยธินบูรณะที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และเอื้อเฟื้อในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโยธินบูรณะที่ได้เป็นส่วนสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณทุกความเอื้อเฟื้อของพี่อุมพร เนตรนุชที่ได้ดูแลเรื่องเอกสารต่าง ๆ จนสมบูรณ์ ขอขอบคุณไม่ตรีจิตและมิตรภาพจากพี่จุฬาลักษณ์ พัฒนมาศ ธนัช สุขสมบุญ สิทธินันท์ บุญสวยขวัญ รวมถึงเพื่อน ๆ สาขาวิชาการสอนภาษาไทยรหัส 62 ที่ได้เป็นเพื่อนร่วมเดินทาง ถามไถ่ แนะนำ รวมถึงห่วงใยในขณะที่ยุติวิจัยป่วยไข้

ขอขอบพระคุณในทุกความรักและความห่วงใยจากครอบครัวโดยเฉพาะคุณแม่แม่วราภรณ์ บัวหลวงผู้เป็นกำลังใจสำคัญที่คอยส่งเสริมตลอดมา ขอขอบคุณกำลังใจและความรักจากอนุชิต ยิ่งรัยผู้ที่อยู่เคียงข้างในเวลาที่สำคัญ ท้ายที่สุดขอขอบพระคุณคณะแพทย์จากหน่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนวมินทราชูที่รักษาความป่วยไข้อันเป็นอุปสรรคทางกายให้บรรเทาหายไป จนทำให้ทุกอย่างเสร็จสิ้นลงอย่างสมบูรณ์

นาย ชีระวีร์ บัวหลวง ศุภพิชญพงษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	11
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	11
2. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	21
3. คำถามในการวิจัย.....	25
4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	25
5. สมมติฐานของการวิจัย.....	25
6. ขอบเขตของการวิจัย.....	26
7. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	27
8. ประโยชน์ที่ได้รับ.....	29
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	30
1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนโยธินบูรณะ.....	31
1.1 โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตาม หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนโยธินบูรณะ ปีพุทธศักราช 2561.....	31
1.2 คำอธิบายรายวิชา ท30204 ภาษากับวิถีชุมชน.....	33
1.3 โครงสร้างรายวิชา ท30204 ภาษากับวิถีชุมชนตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย โรงเรียนโยธินบูรณะ.....	34

2. ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์	36
2.1 ความหมายของความสามารถในการอ่านวิเคราะห์.....	36
2.2 ระดับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์	37
2.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านวิเคราะห์.....	38
2.4 การประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์	39
3. จิตสำนึกรักท้องถิ่น	46
3.1 ความหมายของจิตสำนึกรักท้องถิ่น	46
3.2 องค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกรักท้องถิ่น.....	47
3.3 ระดับชั้นจิตสำนึกรักท้องถิ่น.....	49
3.4 การวัดจิตสำนึก.....	51
4. แนวคิดละครสร้างสรรค์	54
4.1 ความหมายของแนวคิดละครสร้างสรรค์.....	54
4.2 กิจกรรมตามแนวคิดละครสร้างสรรค์	55
4.3 เทคนิคการจัดละครสร้างสรรค์	58
4.4 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์	59
4.5 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ละครสร้างสรรค์	59
4.6 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์.....	61
4.7 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ในบริบทออนไลน์.....	67
4.8 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์.....	69
4.9 ข้อควรคำนึงในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์.....	71
5. นิทานพื้นบ้าน.....	73
5.1 ความหมายของนิทานพื้นบ้าน	73
5.2 ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน.....	74
5.3 ประเภทของนิทานพื้นบ้าน	74

5.4 แนวทางการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้าน.....	76
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	78
6.1 งานวิจัยในประเทศ.....	78
6.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์.....	78
6.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกรักท้องถิ่น.....	82
6.1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์.....	85
6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ.....	88
6.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์.....	88
6.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์.....	90
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	92
1. การออกแบบวิจัย.....	92
2. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	93
3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	94
3.1 ประชากรการวิจัย.....	94
3.2 กลุ่มตัวอย่างการวิจัย.....	94
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	94
4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	94
4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	100
5. การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	103
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	104
7. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	106
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน.....	106

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน.....	108
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกรักท้องถิ่น	112
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ	115
สรุปผลการวิจัย	116
อภิปรายผลการวิจัย	117
1. การอภิปรายผลของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านที่มีต่อความสามารถในการอ่านวิเคราะห์.....	117
2. การอภิปรายผลของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านที่มีต่อจิตสำนึกรักท้องถิ่น	123
3. การอภิปรายผลความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และคะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่น.....	130
ข้อเสนอแนะการวิจัย	131
1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้.....	131
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	132
รายการอ้างอิง.....	133
ภาคผนวก	144
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญ.....	145
ภาคผนวก ข ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	149
ผลการประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้.....	150
ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์	152
ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น	155
ผลการวิเคราะห์ค่าระดับความยาก ค่าดัชนีอำนาจจำแนก ของแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์	158

ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัย	161
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	175
ภาคผนวก จ ผลคะแนนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างการวิจัย	198
ภาคผนวก ฉ ภาพตัวอย่างจากการทดลอง	201
ประวัติผู้เขียน	205

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในมาตรฐาน ท 1.1 วิชาภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนโยธินบูรณะ นักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและนักเรียนทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2559-2563...16	
ตารางที่ 2 โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนโยธินบูรณะ ปีพุทธศักราช 2561	32
ตารางที่ 3 โครงสร้างรายวิชา ท30204 ภาษากวีวิธีชุมชนตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนโยธินบูรณะ	34
ตารางที่ 4 การสังเคราะห์แนวคิดในการประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์	43
ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ของนักวิชาการ	65
ตารางที่ 6 แบบแผนการวิจัยโดยทดสอบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์	92
ตารางที่ 7 แบบแผนการวิจัยโดยทดสอบจิตสำนึกรักท้องถิ่น	93
ตารางที่ 8 โครงสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์.....	95
ตารางที่ 9 โครงสร้างแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น.....	98
ตารางที่ 10 จำนวนคาบเรียนจำแนกตามสาระการเรียนรู้รายวิชา.....	101
ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่า t ของคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง	106
ตารางที่ 12 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่า t ของคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์รายด้านของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง.....	107
ตารางที่ 13 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย(M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการแปลความหมายจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง.....	109

ตารางที่ 14 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการแปลความหมายของคะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่นรายด้านของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง.....	109
ตารางที่ 15 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่า t ของคะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง. .	110
ตารางที่ 16 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่า t ของจิตสำนึกรักท้องถิ่นรายด้านของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง	111
ตารางที่ 17 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกรักท้องถิ่น	113
ตารางที่ 18 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึก รักท้องถิ่นของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย.....	114
ตารางที่ 19 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในการตรวจพิจารณาหาความตรงเชิงเนื้อหาของแผน การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์..... ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน	15
ตารางที่ 20 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในการตรวจพิจารณาหาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์.....	152
ตารางที่ 21 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในการตรวจพิจารณาหาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น	155
ตารางที่ 22 แสดงการวิเคราะห์ค่าระดับความยาก ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์.....	158
ตารางที่ 23 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึก รักท้องถิ่นก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย	199

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	24
ภาพที่ 2 นักเรียนรับชมสื่อวีดิทัศน์ในชั้นกิจกรรมการเตรียมความพร้อม	202
ภาพที่ 3 นักเรียนฝึกประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวผ่านกิจกรรมเข้าจังหวะ	202
ภาพที่ 4 นักเรียนวิเคราะห์ตัวละครด้วยการประยุกต์ใช้เทคนิค Role on Wall ตามแนวคิดละคร สร้างสรรค์ในชั้นก่อนกิจกรรมละคร (Pre Drama).....	203
ภาพที่ 5 นักเรียนเตรียมความพร้อมนักเรียนด้านการแสดง โดยให้นักเรียนฝึกใช้เสียงและจินตนาการ บรรยายเสียงจากภาพในชั้นก่อนกิจกรรมละคร (Pre Drama)	203
ภาพที่ 6 นักเรียนแสดงละครพูดต้นสด ผ่านช่องทางโปรแกรม ZOOM ในชั้นการแสดงละคร (Drama playing)	204
ภาพที่ 7 นักเรียนแสดงละครวิทยุประกอบการบรรยายภาพผ่านช่องทาง Google Meet ในชั้น การ แสดงละคร (Drama playing)	204

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยปัจจุบันเป็นสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร (Information society) และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลากหลายมิติ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2559-2579 (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2561: ฉ) จึงระบุเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner aspirations) ว่ามุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมถึงต้องมีทั้งความสามารถ การอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) และการรู้เรื่องจำนวน (Arithmetic) จะเห็นได้ว่า การอ่าน เป็นความสามารถสำคัญของนักเรียนในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติที่ได้ระบุไว้ว่า การอ่าน คือ หนึ่งในชุดความรู้ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนเป็นผู้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

ความสามารถด้านการอ่านจึงสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงความรู้ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ดังที่สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์ (2531: 91) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและใช้มากในชีวิตประจำวัน อีกทั้งเป็นทักษะที่ใช้แสวงหา สรรพวิทยาการต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของอัจฉรา ประดิษฐ์ (2552: 19) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน สรุปได้ว่า การอ่านจำเป็นต่อการดำรงชีวิตและเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นรากฐานของการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้กว้างขวาง และรวดเร็ว ด้วยเหตุดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่าความสามารถด้านการอ่านคือพื้นฐานสำคัญที่ช่วย แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง พร้อมทั้งช่วยให้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ เนื่องจากความสามารถ ในการอ่านวิเคราะห์สัมพันธ์กับทักษะการคิด ดังที่ Tompkins and Hoskisson (1991: 267) กล่าวไว้ว่า ผู้อ่านจะเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอ่านและการคิดเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ Cook (1991: 23-33) ที่ว่าการอ่านเป็นการรับสารที่สัมพันธ์กับกระบวนการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากผู้อ่าน จะต้องเชื่อมโยงและจัดการข้อมูลที่ได้จากการอ่าน

ธัญญา สังขพันธานนท์และคณะ (2548: 77) และ Adler and Doren (1972: 52-53) กล่าวถึงนิยามของความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ไว้อย่างสอดคล้องกัน สรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ คือ การอ่านโดยพิจารณาและไตร่ตรองงานเขียนอย่างถี่ถ้วนตั้งแต่ต้นจนจบ โดยเป็นการทำความเข้าใจรูปแบบ เนื้อหาสาระ ประเด็นสำคัญ จัดลำดับเหตุการณ์ รวมทั้งวิเคราะห์ จุดประสงค์และความคิดของผู้เขียน ด้วยเหตุดังกล่าวความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ ช่วยพัฒนากระบวนการคิด และการพิจารณาข้อมูลอย่างละเอียดรอบคอบของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ด้วยเหตุที่สังคมปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารและเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังกล่าวข้างต้น ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์จึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ ข้อมูล ความรู้และสารประโยชน์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังที่ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2545: 524) กล่าวว่า การอ่านวิเคราะห์จะทำให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์ทั้งในด้านปัญญา และอารมณ์สอดคล้องกับวรรณภา บัวเกิด (2557: 159) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการอ่านวิเคราะห์จะช่วยให้ ผู้อ่านได้รับประโยชน์จากงานเขียนทั้งในด้านความรู้ที่เพิ่มพูนจากการอ่าน ด้านทักษะ และกระบวนการซึ่งได้จากการอ่าน อันประกอบด้วยกระบวนการวิเคราะห์ วินิจฉัย และตีความ เนื้อหาสาระ เช่นเดียวกับแนวคิดของ Flemming (2000: 281) ที่เสนอไว้ว่า การอ่านวิเคราะห์ มีประโยชน์ช่วยพัฒนาบุคคลให้สามารถวิเคราะห์ ตัดสินใจ พิจารณาหาเหตุผลสนับสนุน และโต้แย้ง รวมทั้งยังเป็นพัฒนาความรู้ทางวิชาการให้กับผู้อ่าน ด้วยเหตุดังกล่าว ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์จึงเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน ได้อย่างมีคุณภาพ

ความสำคัญของความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 42-43) จึงได้กำหนดคุณภาพของนักเรียน เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านซึ่งส่งเสริมให้เกิด กระบวนการคิด และการพิจารณาข้อมูลอย่างละเอียดรอบคอบ โดยระบุสาระสำคัญไว้ว่า “วิเคราะห์วิจารณ์จากเรื่องที่อ่าน แสดงความคิดเห็นโต้แย้ง และเสนอความคิดใหม่จากการอ่าน อย่างมีเหตุผล คาดคะเน เหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน ” ด้วยเหตุข้างต้นจึงแสดงให้เห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่ง

ที่ครูภาษาไทยจะต้องพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการอ่านวิเคราะห์เพื่อให้นักเรียนสามารถนำทักษะดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาชีวิต และแสวงหาความรู้ผ่านกระบวนการอ่าน

นอกจากความสามารถในการอ่านวิเคราะห์จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการแสวงหาความรู้และการใช้ชีวิตแล้ว ยังเป็นทักษะที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551: 42-43) ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยระบุคุณภาพของนักเรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาภาษาไทย ด้านวรรณคดีและวรรณกรรมไว้ว่า “วิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์วรรณคดีเบื้องต้น รู้และเข้าใจลักษณะเด่นของวรรณคดี ภูมิปัญญาทางภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้าน เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวิถีไทย” เมื่อพิจารณาคุณภาพของนักเรียนดังกล่าว พบว่าความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าถึงสาระและวิเคราะห์วิจารณ์วรรณกรรม ภูมิปัญญาทางภาษาตลอดจนวรรณกรรมพื้นบ้านซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ทรงคุณค่าในการเรียนรู้ภาษาไทย อีกทั้ง ครูภาษาไทยสามารถใช้วรรณกรรมพื้นบ้านเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านวิเคราะห์ได้อีกประการหนึ่ง

นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่งซึ่งเป็นข้อมูลทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สะท้อนจินตนาการ ความคิด ภูมิหลังทางสภาพสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนสอดแทรกความรู้ความเข้าใจต่อท้องถิ่น ดังที่ประคอง นิมมานเหมินท์ (2551: 60-93) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านจะมีความหมายแฝงเร้นอยู่ในเนื้อหาซึ่งอาจเป็นได้ทั้งร่องรอยของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์หรือสัญลักษณ์ที่แสดงความคิดภายใต้จิตสำนึก ตลอดจนเป็นภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น สอดคล้องกับศิริพร ณ ถลาง (2557: 205) ที่กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมนิทานพื้นบ้านจึงเป็นผลผลิตและเป็นตัวแทนความคิดของคนกลุ่มชน ดังนั้นการเข้าถึงสาระและประเด็นสำคัญที่สอดแทรกอยู่ในนิทานพื้นบ้าน จำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหา ข้อคิด ทรรศนะ ตลอดจนองค์ความรู้ต่อท้องถิ่นที่สอดแทรกและปรากฏอยู่ในนิทาน นำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ ความผูกพันและการเห็นคุณค่าในท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลไปยังการเสริมสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่น

จิตสำนึกที่ท้อถอยเป็นคุณลักษณะสำคัญ ประการหนึ่งในการพัฒนานักเรียน ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2563 มาตรา 6 ระบุความว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต” (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ขณะเดียวกันความในมาตรา 23 วรรค (1) และวรรค (3) ของพระราชบัญญัติดังกล่าวยังได้ระบุแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการในมาตรา 6 ไว้อย่างชัดเจน โดยสรุปว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

เจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า การเสริมสร้างจิตสำนึกที่ท้อถอย คือ จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ที่ได้ระบุมาตรฐานการศึกษาในด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนไว้ว่า “ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย” ขณะเดียวกันสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561: 4) ได้ตระหนักถึงความมุ่งหมายและหลักการสำคัญของการจัดการศึกษาดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาชาติ ในรูปแบบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education) ที่มุ่งให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีทักษะและสมรรถนะ (Competency) ซึ่งเกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีสุนทรียะ รักรักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย รวมถึงเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยเป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนั้น การพัฒนาและเสริมสร้างจิตสำนึกที่ท้อถอย คือจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษาที่ครูทุกคนควรพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีจิตสำนึกที่ท้อถอย ผ่านการจัดการเรียนรู้

กษมา วรวรธรณ ญ อยุธา (2542: คำนำ) ได้เสนอแนวคิดที่สอดคล้องกับการพัฒนา และเสริมสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นผ่านการจัดการเรียนรู้ โดยนำข้อมูลทางภูมิปัญญาและท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาที่ทำให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองย่อมทำให้นักเรียนมีความรัก ความผูกพัน รู้สึกหวงแหน อันจะนำไปสู่ ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในที่สุด

ความสอดคล้องกันระหว่างความมุ่งหมาย หลักการจัดการศึกษา และทรรชนะนักรการศึกษา ในข้างต้นจึงแสดงให้เห็นว่า จิตสำนึกรักท้องถิ่นเป็นเป้าหมายสำคัญที่ครูทุกคนควรพัฒนาให้นักเรียน เกิดความรู้ ความเข้าใจในท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ควบคู่กับ การพัฒนาความรู้และความสามารถในด้านวิชาการ โดยเฉพาะครูภาษาไทยที่สามารถพัฒนาจิตสำนึก รักท้องถิ่นของนักเรียนให้เกิดขึ้นได้ผ่านการส่งเสริมความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ร่วมกับการใช้ นิทานพื้นบ้านซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าใจวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในแต่ละท้องถิ่น

แม้ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ และจิตสำนึกรักท้องถิ่นจะมีความสำคัญ เป็นอย่างมาก แต่จากรายงานของสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (2563: 41-42) ที่ว่าด้วยเรื่องสภาวะการศึกษาไทยปีพุทธศักราช 2561 และปีพุทธศักราช 2562 กล่าวถึงความฉลาดรู้ด้านการอ่านซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการอ่าน วิเคราะห์ พบว่าคะแนนความฉลาดรู้ด้านการอ่านของเด็กไทยอยู่ในระดับต่ำสุด เมื่อเทียบกับคะแนน เฉลี่ยทางด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ รวมทั้งมีแนวโน้มต่ำลง สอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ ทางการศึกษาของนักเรียนไทยตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) จากรายงานในปี 2555 พบว่าคะแนน เฉลี่ยด้านการอ่านอยู่ที่ 441 คะแนน ขณะที่ปีพุทธศักราช 2558 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 409 คะแนน และในปีพุทธศักราช 2561 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 393 คะแนนเท่านั้น

ข ณะ เดียวกัน รายงาน ของ สภา เศรษฐกิจ โลก (World Economic Forum) ในด้านความสามารถทางการแข่งขันในปีพุทธศักราช 2562 หรือ The Global Competitiveness Report 2019 แสดงให้เห็นว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นส่วนที่สัมพันธ์กับความสามารถในการอ่าน วิเคราะห์ของคนไทยอยู่ในลำดับท้ายของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยได้คะแนน 3.2 คะแนน จากคะแนนเต็ม 7 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 89 ของโลก และนับเป็นอันดับ 8 ของภูมิภาค

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จากประเทศที่มีการสำรวจ 9 ประเทศซึ่งมีคะแนนน้อยกว่า มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย บรูไน ลาว กัมพูชา ตามลำดับ (Schwab, 2019: 552) รายงานจากหน่วยงานต่าง ๆ จึงแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการอ่านวิเคราะห์เป็นปัญหาสำคัญที่ควรจะต้องเร่งพัฒนา

ปัญหาด้านความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนโรงเรียนโยธินบูรณะ ที่มีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปีการศึกษา 2559-2563 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของสาระการอ่านตามมาตรฐาน ท 1.1 ของนักเรียนโรงเรียนโยธินบูรณะโดยเปรียบเทียบกับนักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานและนักเรียนทั้งประเทศ พบว่า แนวโน้มลดลง ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 ดังนี้ (สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564)

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในมาตรฐาน ท 1.1 วิชาภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนโยธินบูรณะ นักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานและนักเรียนทั้งประเทศ ปีการศึกษา 2559-2563

ปีการศึกษา	นักเรียน โรงเรียนโยธินบูรณะ		นักเรียนสังกัด สำนักงาน คณะกรรมการศึกษา ขั้นพื้นฐาน		นักเรียนทั้งประเทศ	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
2559	78.57	17.57	65.29	20.50	64.26	21.10
2560	71.21	16.65	58.01	19.35	57.04	19.86
2561	73.02	17.64	58.59	20.79	57.48	21.32
2562	57.68	16.33	44.43	17.36	43.65	17.61
2563	61.32	18.52	49.01	19.32	48.10	19.62

ข้อมูลที่ปรากฏในตารางข้างต้น แม้จะแสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านในมาตรฐาน ท 1.1 วิชาภาษาไทยของนักเรียนโยธินบูรณะ จะมีคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่านักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียนทั้งประเทศ แต่คะแนนเฉลี่ยกลับมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าในปีการศึกษา 2563 คะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านในมาตรฐาน ท 1.1 ของนักเรียนโรงเรียนโยธินบูรณะมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 61.32 ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2559-2562 แต่ยังคงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนโยธินบูรณะกำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 สอดคล้องกับคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนโรงเรียนโยธินบูรณะในปีการศึกษา 2563 (โรงเรียนโยธินบูรณะ, 2563) ซึ่งพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านอยู่ที่ร้อยละ 57.73 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านอยู่ที่ร้อยละ 52.63 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านอยู่ที่ร้อยละ 65.30 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนโยธินบูรณะกำหนดไว้ ปัญหาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการอ่านของนักเรียนควรได้รับการพัฒนาอย่างยิ่ง เพราะการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยควรสร้างเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการแสวงหาความรู้และนำไปต่อยอดเพื่อใช้ในชีวิตจริง

ปัญหาเรื่องความสามารถในการอ่านของนักเรียนยังมีส่วนเกี่ยวข้องและส่งผลต่อการเสริมสร้างและพัฒนาจิตสำนึกรักท้องถิ่น ดังผลการศึกษาของสุริเดว ทรีปาตี (2562: 92-93) ที่ศึกษาคุณลักษณะและจิตสำนึกของเด็กยุคดิจิทัล พบว่า เด็กในปัจจุบันมีทักษะในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว แต่ขาดการพิจารณาไตร่ตรอง ทำให้เกิดความเป็นตัวตนสูงขาดปฏิสัมพันธ์หรือความรัก ความเข้าใจต่อผู้คนและสังคมที่ตนเองอยู่อาศัยน้อยลง รวมทั้งขาดการเรียนรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นในถิ่นฐานตนเอง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563: 44) ได้อ้างถึงผลการสำรวจความรู้เรื่องสังคม (Knowledge of society) จากรายงานเรื่อง Peritus of Perception 2018 ผลสำรวจดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคนไทยมีความรู้เรื่องราวทางสังคมวัฒนธรรมของประเทศตนเองน้อยที่สุดใน 37 ประเทศ และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกอย่างฮ่องกง สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จีน รวมทั้ง มาเลเซีย ประเทศไทยอยู่ในลำดับท้ายสุดของกลุ่มประเทศข้างต้น รายงานดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวทางสังคมวัฒนธรรมของคนไทยคือส่วนสำคัญ

ที่ทำให้จิตสำนึกรักท้องถิ่นลดต่ำลง ดังนั้นการขาดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ มีผลเกี่ยวเนื่องกับความเข้าใจต่อผู้คนและสังคมซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนา จิตสำนึกรักท้องถิ่น จึงถือได้ว่าทั้งความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่น เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข

ผู้วิจัยในฐานะครูภาษาไทยได้ดำเนินการและมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community หรือ PLC) ของคณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนโยธินบูรณะที่รับผิดชอบสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนโยธินบูรณะ (สุรางค์รัตน์ เกื้อสกุล, 2563; มลิวัลย์ กุศลินกุล, 2563) ทำให้ได้ข้อคิดเห็นว่า ควรมีนวัตกรรมที่สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่น เนื่องจากผลคะแนนคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านของนักเรียนโรงเรียนโยธินบูรณะมีแนวโน้มลดต่ำลง ประกอบกับบริบทสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ตั้งอยู่ในชุมชนเมืองซึ่งขาดปฏิสัมพันธ์กับชุมชน รวมทั้งโรงเรียนโยธินบูรณะได้ย้ายที่ตั้งสถานศึกษาจากเขตดุสิตมายังพื้นที่เขตบางซื่อซึ่งทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจต่อท้องถิ่นเขตบางซื่อ

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรนำนวัตกรรมที่สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ผู้วิจัยพบว่า แนวคิดละครสร้างสรรค์ (Creative drama approach) เป็นแนวคิดที่ใช้ศาสตร์ของละครประยุกต์ (Applied drama) มาปรับใช้ในบริบททางการศึกษาซึ่งจะช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดการพัฒนาร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสติปัญญา (ปารีชาติ จึงวิวัฒนาการณ์, 2546:2) รวมทั้งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการใคร่ครวญสะท้อนคิดและเปลี่ยนแปลงความรู้สึกภายในผ่านการเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราว จนทำให้เกิดความเข้าใจต่อประสบการณ์ชีวิตและโลกมากขึ้น (ชลดา ทองทวี, 2557: 123) สอดคล้องกับแนวคิดของ Heathcote (1984: 20-59) ที่ได้กล่าวว่า กิจกรรมละครสร้างสรรค์สามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเอง เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เกิดความรู้ความเข้าใจต่อสังคมโลก เช่นเดียวกับ Heinig (1993: 5-7) ที่ได้ระบุว่า กิจกรรมละครสร้างสรรค์สามารถพัฒนาทักษะอย่างเป็นองค์รวม ทั้งในด้านร่างกาย การเคลื่อนไหว อารมณ์ สังคม การคิด สติปัญญา รวมทั้งการตระหนักรู้และเข้าใจในตัวตนของตนเอง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์เป็นแนวคิดที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ปารีชาติ จิงวิวัฒนาการณ์ (2547: 78-89) ได้ระบุว่า มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Warm-up) 2) ขั้นกิจกรรมจูงใจ (Motivation) 3) ขั้นกิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative drama) ที่ครอบคลุม การฝึกซ้อมการแสดง การลงมือแสดงละครตามบทบาท และ 4) ขั้นการประเมินผล (Evaluation)

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ในประเทศไทย พบงานวิจัยของปารีชาติ จิงวิวัฒนาการณ์ (2546) ที่ได้ริเริ่มนำแนวคิดละครสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ในบริบทการศึกษาและเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ การศึกษางานวิจัยดังกล่าว พบว่า ละครสร้างสรรค์ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ช่วยให้นักเรียนเกิดเจตคติและความสนใจต่อการเรียน ตลอดจนส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการแสดงออก ดังงานวิจัยของวิจิตชัย ศิลพิพัฒน์ (2555) ที่ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่มีต่อพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก และงานวิจัยของลิขิต ใจดีและกุสุมา เทพรักษ์ (2564) ที่ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่มีต่อความตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์

ขณะเดียวกันจากการศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า ละครสร้างสรรค์สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยได้ ดังงานวิจัยของจรยา ชูสุวรรณ (2559) ที่พบว่า ละครสร้างสรรค์สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษา อย่างไรก็ตามผู้วิจัยยังไม่พบงานวิจัยในประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาผลการใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ที่มีต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และการพัฒนาจิตสำนึกรักท้องถิ่น พบเพียงการใช้กิจกรรมละครเพื่อพัฒนาจิตสำนึกเชิงวิพากษ์ของนิธิตา วรวิทยาคม (2559) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าละครสามารถพัฒนาระดับจิตสำนึกได้

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ พบว่าแนวคิดละครสร้างสรรค์ส่งผลต่อความสามารถในการใช้ภาษาดังงานวิจัยของ Maranon (1981:124 อ้างถึงในรัตนารณ์ ภูธรเลิศ, 2551: 32) ที่พบว่า โปรแกรมละครสร้างสรรค์ส่งผลต่อทักษะทางภาษาของเยาวชนอายุ 7-15 ปี ขณะเดียวกันยังพบว่าเยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรมละครสร้างสรรค์มีทักษะทางภาษาที่สูงกว่านักเรียนทั่วไป เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Bodden (2006)

ที่พบว่าละครสร้างสรรค์สามารถช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Aykac and Ilhan (2014) และ Pat and Yilmaz (2021) ที่พบว่า กิจกรรมละครสร้างสรรค์มีผลต่อทักษะทางภาษา โดยเฉพาะทักษะการพูดของนักเรียน

การศึกษางานวิจัยในต่างประเทศยังพบว่าละครสร้างสรรค์สามารถช่วยพัฒนาความตระหนักรู้ จิตสำนึกและทัศนคติได้ ดังงานวิจัยของ Dupre (2006) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมละครมีผลต่อการตระหนักรู้เรื่องความรุนแรง และความยุติธรรมทางสังคม งานวิจัยของ Dogan (2020) ที่พบว่า กิจกรรมละครสร้างสรรค์มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์และอัตลักษณ์ของนักศึกษาครู และงานวิจัยของ Tok (2021) ที่พบว่า การใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์มีผลต่อทัศนคติต่อการดูแลผู้ป่วยวิกฤตของนักศึกษาพยาบาล

นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าแนวคิดละครยังเป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้จัดการเรียนรู้ร่วมกับข้อมูลทางด้านคติชนวิทยาอย่างยาวนานและนิทานได้ ดังงานวิจัยของ Emen (2019) ที่ได้ศึกษาการนำแนวคิดละครสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เรื่องตำนานเทพปกรณัมของตุรกี งานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการบูรณาการข้อมูลทางคติชนวิทยาอย่างนิทานพื้นบ้านซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ อันเป็นสื่อที่ถ่ายทอดสาร ความคิด ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสื่อสำคัญที่ทำให้เกิดจิตสำนึกรักท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของพรรัตน์ ดำรุง (2563) ที่ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมละครโดยใช้ข้อมูลทางคติชนวิทยาให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์สาระสำคัญจากนิทานซึ่งเป็นแก่นความคิดของคนในยุคก่อน เพื่อให้คนรุ่นใหม่เข้าใจและรับรู้ความคิด จริยธรรม และวิถีชีวิตที่ดั่งงามของคนในอดีตที่ยังคงมีคุณค่าอยู่ในปัจจุบัน

การศึกษางานวิจัยและแนวคิดของนักวิชาการข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า แนวคิดละครสร้างสรรค์เป็นแนวคิดที่น่าสนใจอย่างยิ่งสำหรับนำมาใช้เป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่น เนื่องจากแนวคิดละครสร้างสรรค์สัมพันธ์เนื่องกับการพัฒนาความสามารถในด้านการใช้ภาษา ความตระหนักรู้ ทัศนคติ จิตสำนึก ตลอดจนสามารถนำมาใช้จัดการเรียนรู้ร่วมกับข้อมูลประเภทนิทาน ตำนานพื้นบ้าน รวมทั้งสามารถนำมาใช้ประยุกต์และจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ ด้วยเหตุข้างต้นผู้วิจัยจึงศึกษาการใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน

วิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียน ตลอดจนศึกษาผลการใช้นวัตกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทยต่อไป

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวคิดละครสร้างสรรค์ นิทานพื้นบ้าน ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ และจิตสำนึกรักท้องถิ่นเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดละครสร้างสรรค์ (Creative drama approach)

แนวคิดละครสร้างสรรค์ คือ การนำศิลปะละครมาใช้ในบริบททางการศึกษา ปาริชาติ จีงวิวัฒนาภรณ์ (2547: 79-89) ได้พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ขึ้นมาโดยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Warm-up) คือ กิจกรรมที่เตรียมความพร้อมของนักเรียนในด้านต่าง ๆ 2) ขั้นจูงใจ (Motivation) เป็นกิจกรรมการใช้คำถามหรือสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน 3) ขั้นจัดละครสร้างสรรค์ (Creative drama) คือ การปฏิบัติกิจกรรมโดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นกิจกรรมก่อนละคร (Pre-drama) และขั้นการแสดง (Drama playing) 4) ขั้นประเมินผล (Evaluation) ซึ่งครอบคลุมใน 2 ลักษณะ คือ การประเมินผลที่ครูและนักเรียนร่วมกันประเมินระหว่างการทำกิจกรรม และการประเมินผลการเรียนรู้ตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2. นิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องเล่าโดยทั่วไปที่เล่าสืบต่อ ๆ กันมาในท้องถิ่น โดยเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา ถือได้ว่าเป็นข้อมูลทางวัฒนธรรมประเภทหนึ่ง นิทานพื้นบ้านมีลักษณะสำคัญเป็นเรื่องเล่าที่ถ่ายทอดด้วยภาษาถ้อยคำธรรมดา สืบทอดทางมุขปาฐะเป็นหลัก ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งหรือผู้เล่าดั้งเดิม รวมทั้งเป็นเรื่องราวที่สะท้อนความคิด คติ ความเชื่อของคนในท้องถิ่น ประคอง นิมมานเหมินท์ (2551: 89-170) แบ่งประเภทออกเป็น ตำนานปรัมปรา นิทานศาสนา นิทานคติ นิทานมหัศจรรย์ นิทานชีวิต นิทานประจำถิ่น นิทานอธิบายเหตุ นิทานสัตว์ นิทานเรื่องผี นิทานมุกตลก และนิทานเข้าแบบ

3. ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ หมายถึง การทำความเข้าใจเนื้อหาของบทอ่านอย่างละเอียด โดยพิจารณารูปแบบ ความสัมพันธ์ของความคิด ลำดับความคิด ทรรศนะของผู้เขียน รวมทั้งประเมินและตัดสินคุณค่าของเรื่องที่อ่าน สามารถแบ่งระดับความสามารถในการอ่านเป็น 3 ชั้นได้แก่ ความสามารถในการอ่านระดับความเข้าใจเนื้อหา (Literal comprehension) ความสามารถในการอ่านระดับอนุมาน (Inferential comprehension) และความสามารถในการอ่านระดับวิพากษ์หรือประเมินค่า (Critical or evaluative comprehension) (อัจฉราวงศ์โสธร, 2538: 154-155; ธัญญา สังขพันธานนท์และคณะ, 2548: 78; Alder and Doren, 1972: 163-164; Bradarich, 2012: 92; Foose, 2012: 12)

4. จิตสำนึกรักท้องถิ่น

จิตสำนึกรักท้องถิ่น คือ ลักษณะทางจิตพิสัยที่แสดงออกเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจการเห็นคุณค่า ความสำคัญของท้องถิ่นที่อยู่ รวมทั้งทัศนคติและความนิยมในท้องถิ่น ทั้งในเชิงกายภาพ สิ่งแวดล้อม และเชิงวัฒนธรรม หรือภูมิปัญญาของท้องถิ่น โดยจิตสำนึกรักท้องถิ่น มีองค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกรักท้องถิ่น 3 ประการ ได้แก่ 1) มีความรู้ความเข้าใจประวัติความเป็นมา สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น 2) ภูมิใจและเห็นคุณค่าในวิถีชีวิต วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น 3) แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หรือส่งเสริมวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น (กาญจนา แก้วเทพ, 2527: 210; บุญสม หรรษาศิริพจน์, 2542: 71; สุพจน์ ทรายแก้ว, 2546; ศรีศักดิ์ วลลิโถม, 2551: 73; คณิง เทวฤทธิ์, 2558: 7; อารณ อัจหาญ, 2562: 76; Bloom et al., 1971: 273; Gardner, 1983: 73; William, 1992: 209)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ และจิตสำนึกรักท้องถิ่น ตามรายละเอียดดังนี้

1. **ขั้นเตรียมความพร้อม (Warm-up)** เป็นขั้นเตรียมความพร้อมก่อนอ่านนิทานผ่านการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านร่างกายต้นตัว หรือสร้างสมาธิ

2. **ขั้นจูงใจ (Motivation)** ใช้นิทานพื้นบ้านกระตุ้นความสนใจ โดยให้นักเรียนศึกษาเนื้อหา นิทานและทำกิจกรรมละคร หรือการฝึกทำใบ้เชื่อมโยงกับนิทาน แสดงความคิดเห็นอภิปรายเชื่อมโยง นิทานกับสื่อ หรือกิจกรรมละครที่ครูจัดเตรียมไว้

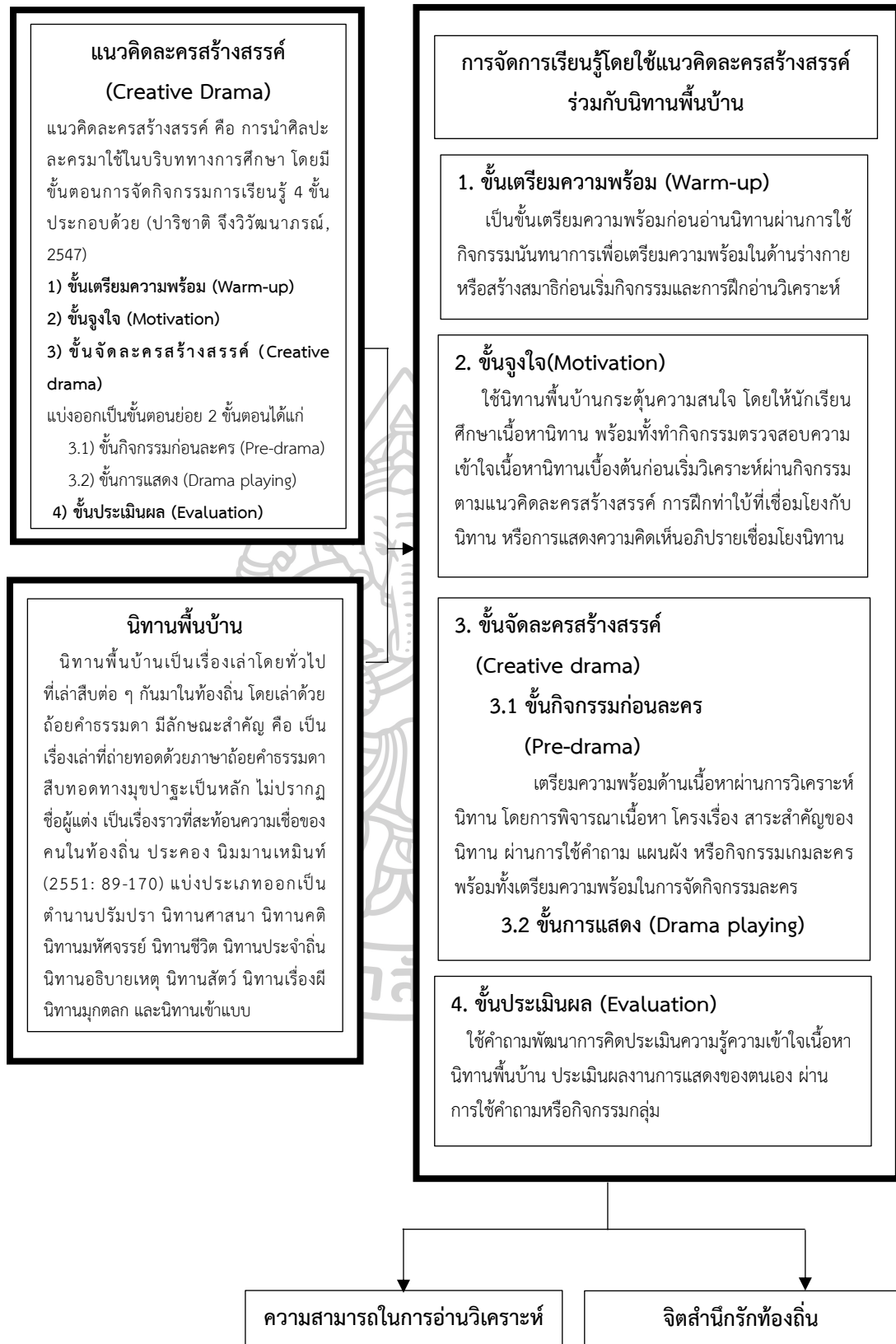
3. **ขั้นจัดละครสร้างสรรค์ (Creative drama)**

3.1 **ขั้นกิจกรรมก่อนละคร (Pre-drama)** ให้นักเรียนวิเคราะห์เนื้อหา โครงเรื่อง สารสำคัญของนิทาน วิเคราะห์อารมณ์ ความรู้สึกตัวละครผ่านการใช้คำถาม แพนผัง หรือกิจกรรม เกมละคร พร้อมทั้งให้นักเรียนวางแผน ฝึกซ้อมแสดงละคร

3.2 **ขั้นการแสดง (Drama playing)** ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงละคร

4. **ขั้นประเมินผล (Evaluation)** ใช้คำถามพัฒนาการคิดประเมินความรู้ความเข้าใจเนื้อหา นิทานพื้นบ้าน ประเมินผลงานการแสดงของตนเอง ผ่านการใช้คำถามหรือกิจกรรมกลุ่ม จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3. คำถามในการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. จิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
3. ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกรักท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกรักท้องถิ่น

5. สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านมีความสามารถในการอ่านวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านมีจิตสำนึกรักท้องถิ่นสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกรักท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก

6. ขอบเขตของการวิจัย

6.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

6.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโยธินบูรณะ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 18 ห้องเรียน รวม 529 คน

6.1.2 กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/14 จำนวน 34 คน โรงเรียนโยธินบูรณะ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มจากห้องเรียนที่เรียนวิชาภาษากับวิถีชุมชน ท30204

6.2 ตัวแปรที่ศึกษา

6.2.1 ตัวแปรต้น (Independent variable) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน

6.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่

6.2.2.1 ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

6.2.2.2 จิตสำนึกรักท้องถิ่น

6.3 สาระการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัย

รายวิชาภาษากับวิถีชุมชน ท30204 ที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการวิจัยมีขอบเขต สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่อง ความหมายและประเภทของภูมิปัญญา ความหมายและประเภท ของชุมชน ลักษณะและประเภทของภูมิปัญญาทางภาษา โดยออกเป็น 6 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพลิดเพลินภูมิปัญญา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ทศนาชุมชน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 คั่นคว่าภาษิต หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ขบคิดเรื่องเล่าชาวบางกอก หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 บอกรักบางซื่อ หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เล่าลือวิถีไทย

ผู้วิจัยเลือกใช้สาระการเรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ขบคิดเรื่องเล่าชาวบางกอก และหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 บอกรักบางชื่อมาใช้ในการวิจัย เนื่องจากหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าว มีสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านในท้องถิ่นกรุงเทพมหานครและท้องถิ่นเขตบางชื่อ ซึ่งสัมพันธ์ กับท้องถิ่นที่ตั้งของสถานศึกษา โดยมีสาระการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. ลักษณะของข้อมูลภูมิปัญญาทางภาษาประเภทนิทานพื้นบ้าน
2. นิทานอธิบายเหตุเกี่ยวกับที่มาของสถานที่ ได้แก่ ตำนานยักษ์วัดแจ้ง ยักษ์วัดโพธิ์ นิทานเรื่องชั่วหม้อข้าวเดือด นิทานเรื่องบางลำพู นิทานเรื่องต้นลำพู
3. นิทานอธิบายเหตุเกี่ยวกับความเชื่อ ประเพณี ได้แก่ ตำนานรูปพระตาย ลอยน้ำ ตำนานหลวงพ่อสามเสน ตำนานไม้กระดานมีสยิดต้นสน ตำนานศาลเจ้าพ่อเสือ
4. นิทานเรื่องผี ได้แก่ ตำนานแม่นากพระโขนง
5. นิทานประจำถิ่นเขตบางชื่อ ได้แก่ นิทานเรื่องบางชื่อบางชอน นิทาน เรื่องวัดเชิงหวาย ตำนานหลวงพ่ولهื้อ ตำนานเจ้าพ่อพระราม 6 นิทานเรื่องประวัติชุมชนประชา นฤมิตร

6.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โดยใช้เวลา ในการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ รวม 16 คาบ คาบละ 50 นาที รวมการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้อีก 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 18 คาบ

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะขึ้นเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ หมายถึง การที่นักเรียนอ่าน และทำความเข้าใจเนื้อหาของบทอ่านอย่างละเอียด โดยพิจารณารูปแบบ ความสัมพันธ์ของความคิด จัดลำดับความคิด วิเคราะห์และพิจารณาทัศนคติของผู้เขียน รวมทั้งประเมินและตัดสินคุณค่า ของเรื่องที่อ่าน วัดด้วยแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ที่พัฒนาโดยใช้กรอบแนวคิด

การประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ที่ประเมินความสามารถใน 3 ด้าน คือ ด้านความเข้าใจ เนื้อหา ด้านการอนุมานเนื้อหา และด้านการประเมินคุณค่าของเนื้อหา

2. จิตสำนึกรักท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนที่เห็นคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่นที่อยู่ รวมถึงแนวโน้มพฤติกรรมในการอนุรักษ์ รักษา วัฒนธรรม หรือภูมิปัญญาของท้องถิ่น วัดโดยแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นที่มีลักษณะเป็นแบบวัดสถานการณ์ ซึ่งพัฒนาขึ้นตามองค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกท้องถิ่นซึ่งมีอยู่ 3 ประการ คือ 1) มีความรู้ความเข้าใจ ประวัติความเป็นมา สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น 2) ภูมิใจและเห็นคุณค่าในวิถีชีวิต วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น 3) แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หรือส่งเสริมวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ท้องถิ่น

3. นิทานพื้นบ้าน หมายถึง เรื่องเล่าที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ การอธิบายที่มา หรือประวัติความเป็นมา ตลอดจนเรื่องราวที่สัมพันธ์กับบุคคล เหตุการณ์ สถานที่ในท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และท้องถิ่นเขตบางชื่อ โดยเป็นเรื่องราวที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งมีผู้วิจัยรวบรวมไว้ในเอกสารต่าง ๆ ประกอบด้วย ตำนานยักษ์วัดแจ้งยักษ์วัดโพธิ์ ตำนานรูปพระตายลอยน้ำ ตำนานหลวงพ่อบุญสามเสน ตำนานไม้กระดานมีสยิดต้นสน ตำนานศาลเจ้าพ่อเสือ ตำนานแม่หากพระโขนง ตำนานหลวงพ่อบุญเหลือ ตำนานเจ้าพ่อพระราม 6 นิทานเรื่องซั้วหม้อข้าวเดือด นิทานเรื่องบางลำพู นิทานเรื่องต้นลำพู นิทานเรื่องบางซื่อบางซ่อน นิทานเรื่องวัดเชิงหวาย และนิทานเรื่องประวัติชุมชนประชาชนภูมิตร

4. แนวคิดละครสร้างสรรค์ หมายถึง การใช้แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรม เกมละคร และการแสดงละครอย่างไม่เป็นทางการ ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Warm-up) 2) ขั้นกิจกรรมจูงใจ (Motivation) 3) ขั้นละครสร้างสรรค์ (Creative drama) ที่จำแนกเป็น 3.1) ขั้นกิจกรรมก่อนละคร (Pre-drama) และ 3.2) การแสดง (Drama playing) และ 4) ขั้นการประเมินผล (Evaluation)

5. แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ โดยนักเรียนศึกษาบทอ่านที่เป็นนิทานพื้นบ้าน แล้วนำมาวิเคราะห์ผ่านการใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานักเรียน โดยมีขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Warm-up) 2) ขั้นกิจกรรมจูงใจ (Motivation) 3) ขั้นละครสร้างสรรค์ (Creative drama) ที่จำแนกเป็น 3.1) ขั้นกิจกรรมก่อนละคร (Pre-drama) และ 3.2) การแสดง (Drama playing) และ 4) ขั้นการประเมินผล (Evaluation)

8. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. นักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่นได้
2. ครูได้แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่นโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน” ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัยดังนี้

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนโยธินบูรณะ
2. ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์
 - 2.1 ความหมายของการอ่านวิเคราะห์และความสามารถในการอ่านวิเคราะห์
 - 2.2 ระดับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์
 - 2.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านวิเคราะห์
 - 2.4 การประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์
3. จิตสำนึกรักท้องถิ่น
 - 3.1 ความหมายของจิตสำนึกรักท้องถิ่น
 - 3.2 องค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกรักท้องถิ่น
 - 3.3 ระดับขั้นของจิตสำนึก
 - 3.4 การวัดจิตสำนึก
4. แนวคิดละครสร้างสรรค์
 - 4.1 ความหมายของละครสร้างสรรค์
 - 4.2 กิจกรรมตามแนวคิดละครสร้างสรรค์
 - 4.3 เทคนิคในการจัดละครสร้างสรรค์
 - 4.4 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์
 - 4.5 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์
 - 4.6 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์
 - 4.7 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ในบริบทออนไลน์
 - 4.8 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ละครสร้างสรรค์
 - 4.9 ข้อควรคำนึงในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์

5. นิทานพื้นบ้าน

5.1 ความหมายของนิทานพื้นบ้าน

5.2 ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน

5.3 ประเภทของนิทานพื้นบ้าน

5.4 แนวทางการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้าน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนโยธินบูรณะ

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนโยธินบูรณะ ปีพุทธศักราช 2561 ได้จัดทำรายวิชาพื้นฐานโดยอ้างอิงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 ขณะเดียวกันได้กำหนดรายวิชาเพิ่มเติม ตามบริบทและความพร้อมของสถานศึกษา พร้อมทั้งคำนึงถึงความสามารถและความสนใจของนักเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนโยธินบูรณะ ปีพุทธศักราช 2561

โรงเรียนโยธินบูรณะจึงได้จัดทำโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนโยธินบูรณะ ปีพุทธศักราช 2561 โดยกำหนดให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ภาคเรียนละ 40 ชั่วโมง หรือ 1 หน่วยกิตต่อภาคเรียน ตลอด 3 ปีการศึกษา ขณะเดียวกันกำหนดให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนในรายวิชาภาษาไทยเพิ่มเติมตามแผนการเรียน และเป็นวิชาเลือกเสรี ตามความถนัด และความสนใจ รายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนโยธินบูรณะ ปีพุทธศักราช 2561

ระดับ	ภาคเรียนที่ 1				ภาคเรียนที่ 2			
	รหัสวิชา	รายวิชา	นก.	หมายเหตุ	รหัสวิชา	รายวิชา	นก.	หมายเหตุ
ม.4	ท31101	ภาษาไทย 1	1.0	พื้นฐาน	ท31102	ภาษาไทย 2	1.0	พื้นฐาน
	ท31201	วรรณกรรมท้องถิ่น	1.0	เลือกเสรี (แผนวิทย์) เพิ่มเติม (แผนศิลป์)	ท30203	ภาษากับสังคม และวัฒนธรรม	1.0	เลือกเสรี (แผนวิทย์) เพิ่มเติม (แผนศิลป์)
ม.5	ท32101	ภาษาไทย 3	1.0	พื้นฐาน	ท32102	ภาษาไทย 4	1.0	พื้นฐาน
	ท32202	การสื่อสารมวลชน เบื้องต้น	1.0	เพิ่มเติม (แผนศิลป์)	ท32207	การพูดต่อหน้า ประชุมชน	1.0	เพิ่มเติม (แผนศิลป์)
	ท30201	ความคิดเชื่อมโยง ทางภาษา 1	1.0	เลือกเสรี (แผนวิทย์) และ แผนศิลป์)	ท30202	ความคิดเชื่อมโยง ทางภาษา 2	1.0	เลือกเสรี (แผนวิทย์) และ แผนศิลป์)
	ท30204	ภาษากับวิถีชุมชน	1.0	เพิ่มเติม (แผนศิลป์ สังคม)	ท30205	วรรณกรรมวิจารณ์	1.0	เพิ่มเติม (แผนศิลป์ สังคม)
ม.6	ท33101	ภาษาไทย 5	1.0	พื้นฐาน	ท33102	ภาษาไทย 6	1.0	พื้นฐาน
	ท33205	หลักภาษา เพื่อการสื่อสาร	1.0	เพิ่มเติม (แผนศิลป์)	ท33206	ภาษาไทย เพื่อการศึกษาต่อ	1.0	เพิ่มเติม (แผนศิลป์)

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาได้กำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ-สังคมศึกษา เรียนในรายวิชา ท30204 ภาษากับวิถีชุมชนในภาคเรียนที่ 1 ของแต่ละปีการศึกษา เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถเห็นความสำคัญของท้องถิ่น โดยศึกษาผ่านข้อมูลทางคติชนวิทยาประเภทต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยในรายวิชาดังกล่าว เนื่องจากเป็นรายวิชาที่ผู้วิจัยได้รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งเป็นรายวิชาที่นักเรียนต้องใช้ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์เพื่อพิจารณาข้อมูลของนิทานพื้นบ้าน ตลอดจนเป็นรายวิชาที่เรียนรู้กับวิถีของชุมชนในท้องถิ่นซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสำนึกรักท้องถิ่น

1.2 คำอธิบายรายวิชา ท30204 ภาษากับวิถีชุมชน

คำอธิบายรายวิชา

ท30204 ภาษากับวิถีชุมชน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1

จำนวน 40 ชั่วโมง จำนวน 1.0 หน่วยกิต

ศึกษาความหมาย ประเภทของภูมิปัญญา ภูมิปัญญาทางภาษาประเภทต่าง ๆ นิทานพื้นบ้าน ตำนานท้องถิ่น เรื่องเล่าท้องถิ่น ภูมินามและสถานนาม คำกล่าวของชาวบ้าน คำคล้องจอง สุภาษิต คำสอน บทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญาทางภาษา และท้องถิ่น ระเบียบวิธีการเก็บข้อมูลและการค้นคว้าทางภูมิปัญญาทางภาษา

โดยใช้กระบวนการอ่าน การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กระบวนการสื่อสาร การสำรวจ ค้นคว้า สืบค้นข้อมูล สัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และการสังเคราะห์เพื่อสร้างองค์ความรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

เพื่อให้เกิดความสนใจใฝ่เรียนรู้ ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาทางภาษา เข้าใจพลวัตการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมผ่านการศึกษา ข้อมูลทางภูมิปัญญาทางภาษา เข้าใจและตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาทางภาษาท้องถิ่น อันสะท้อนถึงความภูมิใจ จิตสำนึกรักท้องถิ่นและรักความเป็นไทย

ผลการเรียนรู้

- 1) อธิบายความหมายและประเภทของภูมิปัญญาทางภาษา
- 2) สรุปสาระสำคัญจากภูมิปัญญาทางภาษาที่ศึกษา
- 3) วิเคราะห์และจำแนกภูมิปัญญา
- 4) วิเคราะห์ลักษณะเด่นและบทบาทหน้าที่ของภูมิปัญญาทางภาษา
- 5) ประเมินคุณค่าของภูมิปัญญาทางภาษาโดยเชื่อมโยงกับท้องถิ่น
- 6) สืบค้นและรวบรวมภูมิปัญญาทางภาษาที่ปรากฏในท้องถิ่น
- 7) นำเสนอภูมิปัญญาทางภาษาในเชิงสร้างสรรค์

1.3 โครงสร้างรายวิชา ท30204 ภาษากับวิถีชุมชนตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนโยธินบูรณะ

รายวิชา ท30204 ภาษากับวิถีชุมชนได้กำหนดโครงสร้างรายวิชา และแนวทางการจัดการเรียนรู้ โดยจัดทำหน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้น 6 หน่วยการเรียนรู้ดังรายละเอียดในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 โครงสร้างรายวิชา ท30204 ภาษากับวิถีชุมชนตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนโยธินบูรณะ

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	ผล การ เรียนรู้	สาระการเรียนรู้	จำนวน คาบ	น้ำหนัก คะแนน
1	เพลิตเพลิน ภูมิปัญญา	1, 3	1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภูมิปัญญา 2. ประเภทของภูมิปัญญา 3. ความหมายภูมิปัญญาทางภาษา 4. ประเภทของภูมิปัญญาทางภาษา	6	10
2	ทัศนารชุมชน	3, 5, 6	1. ความหมายของชุมชน 2. ประเภทของชุมชน 3. วิธีการเก็บข้อมูลทางภาษาจากชุมชน	6	10
3	คั่นคว่ำภษิต	2, 3, 5	1. ภูมิปัญญาทางภาษาประเภท คำกล่าวของชาวบ้าน 2. ภูมิปัญญาทางภาษาประเภทคำ คล้องจอง 3. ภูมิปัญญาทางภาษาประเภท สุภาษิต คำสอน	6	10
สอบกลางภาค				2	10

ตารางที่ 3 โครงสร้างรายวิชา ท30204 ภาษากวีบทประพันธ์ตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนโยธินบูรณะ (ต่อ)

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	ผล การ เรียนรู้	สาระการเรียนรู้	จำนวน คาบ	น้ำหนัก คะแนน
4	ขบคิดเรื่องเล่า ชาวบางกอก	2, 3, 5	1. ภูมิปัญญาทางภาษาประเภทของนิทาน พื้นบ้าน 2. นิทานอธิบายเหตุเกี่ยวกับที่มาของ สถานที่ (ตำนานยักษ์วัดแจ้งยักษ์วัดโพธิ์ นิทานเรื่องซัวหม้อข้าวเดือด นิทานเรื่อง บางลำพู นิทานเรื่องต้นลำพู) 3. นิทานอธิบายเหตุเกี่ยวกับความเชื่อ ประเพณี (ตำนานรูปพระตายลอยน้ำ ตำนานหลวงพ่อบุญรอด ตำนานไม้ กระดานมัสยิดต้นสนตำนานศาลเจ้าพ่อ เสือ) 4. นิทานเรื่องผี (ตำนานแม่นากพระโขนง)	8	15
5	บอกรักบางซื่อ	2, 4, 5, 7	นิทานประจำถิ่นเขตบางซื่อ (นิทานเรื่อง บางซื่อบางซื่อน นิทานเรื่องวัดเชิงหวาย ตำนานหลวงพ่อบุญรอด ตำนานเจ้าพ่อ พระราม 6 นิทานเรื่องประวัติชุมชนประชา นฤมิตร)	8	10
6	เล่าลือวิถีไทย	1, 5	คติชนสร้างสรรค์	2	5
สอบปลายภาค				2	20
รวม				40 คาบ	100 คะแนน

จากข้อมูลโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชา ท30204 ภาษากับวิถีชุมชน ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านในการพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่นในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ขบคิดเรื่องเล่าชาวบางกอก และหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 บอกรักบางซื่อ เนื่องจากหน่วยการเรียนรู้ทั้งสองมีสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาภูมิปัญญาทางภาษาและนิทานในท้องถิ่นซึ่งสัมพันธ์กับการพัฒนาจิตสำนึกรักท้องถิ่น โดยระยะเวลาคาบเรียนที่ใช้ในการทดลองทั้งสิ้น 16 คาบ

2. ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

2.1 ความหมายของความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

นักวิชาการได้ให้ความหมายของความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ไว้อย่างหลากหลาย โดยสามารถสรุปเป็นแนวคิดที่สำคัญได้ 2 แนวคิด กล่าวคือ นักวิชาการกลุ่มแรก (บันลือ พฤษะวัน, 2545: 76; วัชร บุรณสิงห์ และนิรมล ศตวุฒิ, 2547; ธัญญา สังขพันธานนท์ และคณะ, 2548:77 ; สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์, 2548: 100; สิริวรรณ นันทจันทุล และธันวพร เสรีชัยกุล, 2554: 138; วรรณมา บัวเกิด, 2557: 165-183; ตวงรัตน์ คูหเจริญ, 2558: 51) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ในแนวทางเดียวกัน สรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ คือ การอ่านโดยพิจารณาและไตร่ตรองงานเขียนอย่างถี่ถ้วนโดยพิจารณารูปแบบเนื้อหาสาระเพื่อหาประเด็นสำคัญ จัดลำดับเหตุการณ์ พิจารณาข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น รวมทั้งวิเคราะห์จุดประสงค์และทัศนคติของผู้เขียน

นักวิชาการในกลุ่มต่อมา (ประพนธ์ เรืองณรงค์, 2545: 51; พองจันทร์ สุขยิ่ง และคณะ, 2553: 33; Westwood, 2016: 14) ได้นิยามและอธิบายความหมายของความสามารถในการอ่านวิเคราะห์เพิ่มเติม โดยสรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ คือ การอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาโดยแยกแยะรายละเอียด เพื่อจำแนกและพิจารณาความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยงของรายละเอียดประเด็นสำคัญ อย่างละเอียดรอบคอบ พิจารณาจัดลำดับความคิดรวมทั้งประเมินและตัดสินคุณค่าของเรื่องี่อ่าน

นิยามที่นักวิชาการทั้งสองกลุ่มได้ให้ความหมายไว้ดังกล่าว นักวิชาการกลุ่มแรกพิจารณาว่า ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ คือ การพิจารณางานเขียน หรือข้อความอย่างละเอียด ตั้งแต่รูปแบบ เนื้อหา ข้อเท็จจริง จุดประสงค์ และทัศนยะ แต่ขาดการประเมินค่า ขณะที่นักวิชาการกลุ่มที่สองพิจารณาว่า ความสามารถในการอ่าน คือ การทำความเข้าใจกับเนื้อหา พิจารณาความสัมพันธ์และจำแนกข้อมูลส่วนต่าง ๆ รวมทั้งพิจารณา และการประเมินค่า ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของความสามารถในการอ่านวิเคราะห์โดยอ้างอิงจากนักวิชาการในกลุ่มที่สอง เนื่องจากนักวิชาการในกลุ่มที่สองได้ให้ความหมายไว้อย่างครอบคลุม สรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ หมายถึง ศักยภาพในการทำความเข้าใจเนื้อหาของบทอ่านอย่างละเอียด โดยพิจารณารูปแบบ ความสัมพันธ์ของความคิด จัดลำดับความคิด วิเคราะห์และพิจารณาทัศนยะของผู้เขียน รวมทั้งประเมินและตัดสินคุณค่าของเรื่องที้อ่าน

2.2 ระดับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

นักวิชาการด้านภาษาไทยและนักวิชาการทางด้าน การอ่าน (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2545: 530-573; สิริวรรณ นันทจันทูล และฉันทพร เสรีชัยกุล, 2554: 138; วรณาบัวเกิด, 2557: 165-183; กุสุมา รักษมณี และสุมาลี ลิ้มประเสริฐ, 2561: 149-165; Alder and Doren 1972: 163-164, Harris and Sipay, 1990: 583-586; Westwood, 2016: 19) ได้กล่าวถึงระดับความสามารถในการวิเคราะห์ไว้คล้ายคลึงกัน สามารถสรุปได้ 3 ระดับ มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ความสามารถในการอ่านระดับความเข้าใจเนื้อหา (Literal comprehension)

ความสามารถในการอ่านขั้นนี้ เป็นความสามารถในการระบุข้อมูลพื้นฐานขึ้นต้นจากการอ่าน โดยสามารถระบุรูปแบบของงานเขียน รายละเอียด หรือข้อความสำคัญที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่อ่าน รวมทั้งกลวิธีการนำเสนอสำนวนภาษาในบทอ่านได้

2.2.2 ความสามารถในการอ่านระดับอนุมาน (Inferential comprehension)

ความสามารถในการอ่านขั้นนี้เป็นการอ่านอย่างพิจารณาและวิเคราะห์ความหมายของคำหรือประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ พิจารณาจำแนกข้อมูลและมุมมองของผู้เขียนที่ปรากฏในเนื้อความ เพื่อให้เข้าใจเจตนาหรือสิ่งที่ผู้เขียนกำลังอธิบาย รวมทั้งเข้าใจประเด็นความคิดสำคัญที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ

2.2.3 ความสามารถในการอ่านระดับวิพากษ์เนื้อหา หรือประเมินค่าเนื้อหา (Critical or evaluative comprehension)

ความสามารถในการอ่านขั้นนี้เป็นการอ่านโดยแสดงความคิดเห็น หรือความรู้สึกต่อสิ่งที่อ่านหลังจากพิจารณารายละเอียดเนื้อหาและเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว โดยสามารถอธิบายเหตุผลที่สัมพันธ์กับความคิดเห็น หรือยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย

แนวคิดเรื่องระดับความสามารถในการอ่านที่นักวิชาการได้นำเสนอไว้ในข้างต้น ผู้วิจัยนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ โดยนำแนวคิดดังกล่าวมาพิจารณาร่วมกับเกณฑ์การประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็น โครงสร้างของแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

2.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

นักวิชาการด้านการอ่าน (ทิพย์สุนทร อนุมัติพร, 2542: 53; สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ ,2545: 135-136; ชนาธิป พรกุล, 2551: 61-84; Frey and Fisher, 2012: 70-73; Weber, Schofield and Newnum, 2014: 30-33) ได้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์โดยสรุปได้ 3 ประการ รายละเอียดดังนี้

1) **จัดกิจกรรมอ่านที่ครอบคลุมก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังอ่าน**
กิจกรรมการอ่านในช่วงเวลาและขั้นตอนต่าง ๆ จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกสำรวจข้อมูล จับประเด็น สำคัญของสิ่งที่อ่าน รวบรวม จัดระบบข้อมูล รวมทั้งสามารถตัดสินประเมินค่าข้อมูลได้ กิจกรรมก่อนอ่าน คือ การสำรวจรูปแบบ เนื้อหาเบื้องต้นของสิ่งที่อ่าน กิจกรรมระหว่างอ่าน คือ การพิจารณา ประเด็น ใจความสำคัญ สารระสำคัญ และรายละเอียดประกอบ กิจกรรมหลังอ่าน คือ การสรุป ประเด็น วิเคราะห์ความสัมพันธ์ แสดงความคิดเห็น ให้ข้อมูลป้อนกลับการอ่าน รวมทั้งประเมินค่า สิ่งทีอ่าน

2) **มีกิจกรรม หรือชุดคำถามที่ส่งเสริม หรือสัมพันธ์กับการคิด**
การอ่านวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับมิติการคิดเชิงวิเคราะห์ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการจำแนก องค์ประกอบต่าง ๆ ของเรื่องที่อ่าน รวมทั้งการเชื่อมโยงของข้อมูล และองค์ประกอบ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์จึงควรมีกิจกรรม หรือชุดคำถามที่สัมพันธ์กับการพัฒนาการคิด

3) ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัยและความสนใจของนักเรียน เพราะนอกจากจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและตื่นตัวระหว่างการอ่านแล้ว ยังมีผลการส่งเสริมทักษะและกระบวนการคิดตามระดับความสามารถ เช่น ห้องสมุด บุคคลในชุมชน ข่าว รูปภาพ วิดิทัศน์ สื่อสารมวลชนลักษณะต่าง ๆ เป็นต้น

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ที่นักวิชาการได้นำเสนอไว้ในข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวทางดังกล่าวไปพิจารณาประกอบกับแนวคิดละครสร้างสรรค์เพื่อใช้ในการออกแบบการเรียนรู้

2.4 การประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

นักการศึกษา นักวิชาการด้านการอ่านและด้านการวัดผลได้กล่าวถึงแนวคิดการประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ไว้อย่างหลากหลาย สรุปได้เป็น 2 ประเด็น ประกอบด้วย เกณฑ์การประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ และแบบประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ รายละเอียดดังนี้

2.4.1 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

อัจฉรา วงศ์โสธร (2538: 154-155) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ โดยประเมินรายละเอียดใน 4 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินความสามารถในการเรียบเรียงความ คือ การพิจารณาความสามารถในการทำความเข้าใจเนื้อหา สามารถตอบคำถามโดยเรียบเรียงถ้อยคำใหม่ โดยที่ยังรักษาเนื้อความเดิมไว้ได้ รวมทั้งสามารถตอบคำถามในลักษณะปรนัยและแบบเรียงลำดับเนื้อความได้

2. การประเมินความสามารถในการอ่านรายละเอียด คือ การพิจารณาความสามารถในการเชื่อมโยงประเด็น สาระสำคัญเข้ากับใจความสำคัญได้ รวมทั้งตรวจสอบหาความสัมพันธ์ของข้อสนับสนุน ข้อขัดแย้ง และเหตุผลที่สัมพันธ์กันได้

3. การประเมินความสามารถในการจับใจความสำคัญ คือ การพิจารณาความสามารถระบุแนวคิดสำคัญ หรือแก่นเรื่อง หัวเรื่อง และใจความสำคัญของสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

4. การประเมินความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินเนื้อความและการใช้ภาษา คือ การพิจารณาความสามารถในการจำแนก เชื่อมโยง สรุป และตัดสินคุณค่าของบทอ่าน รวมถึงการวิเคราะห์เจตนา ทักษะคิดของผู้เขียนที่ต้องการนำเสนอผ่านเนื้อความ

ัญญา สังขพันธานนท์และคณะ (2548: 78) ได้อธิบายเกี่ยวกับเกณฑ์การวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ที่ไว้ว่าควรพิจารณารายละเอียด ใน 3 ประเด็นดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระของเรื่องที่อ่าน คือ การพิจารณารายละเอียดที่ปรากฏอยู่ในงานเขียนซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันตามประเภทของงานเขียน เช่น งานเขียนประเภทสารคดีจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับข้อเท็จจริง แนวคิดและทรรศนะ
2. การวิเคราะห์แนวคิดสำคัญ คือ การพิจารณาประเด็นสำคัญหรือแก่นเรื่องที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอซึ่งผู้อ่านจะค้นพบได้เมื่ออ่านงานเขียนนั้น ๆ จบลง
3. การวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอแนวคิดสำคัญ คือ การพิจารณาวิเคราะห์เรื่องราวและสำนวนการใช้ภาษาในเนื้อความ เพื่อพิจารณาและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบและเนื้อหาของงานเขียน

Alder and Doren (1972: 163-164) กล่าวถึงการประเมินความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การพิจารณาวิเคราะห์เนื้อหา (Analysis book's structure) คือ การตรวจสอบความสามารถในการพิจารณาโครงสร้าง รูปแบบ เนื้อหาของเรื่องที่อ่าน ใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน โดยมีประเด็นในการพิจารณาดังนี้
 - 1.1 จำแนกประเด็นและเนื้อหาของเรื่องที่อ่าน
 - 1.2 ระบุภาพรวมของเรื่องที่อ่านว่ามีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับอะไร
 - 1.3 ระบุ หรือยกตัวอย่างส่วนสำคัญของเรื่องที่อ่าน
 - 1.4 ระบุแนวคิด ประเด็น หรือปัญหาหลักที่ผู้เขียนกำลังแก้ไข

2. การตีความเนื้อหา (Interpreting a book's content) คือ การตรวจสอบความสามารถในการพิจารณารายละเอียดของเนื้อหาที่อ่าน โดยประกอบด้วยประเด็น ดังนี้

2.1 ค้นหาและตีความคำสำคัญที่ผู้เขียนเลือกใช้

2.2 ค้นหาและตีความประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ โดยพิจารณาจากเนื้อความที่เป็นข้อชี้ชัด หรือหลักฐานพร้อมทั้งสรุปแนวคิดสำคัญ

2.3 พิจารณาและตีความสิ่งที่ผู้เขียนกำลังนำเสนอและให้เหตุผล (Argument) โดยการระบุโครงสร้างและเรียงลำดับการให้เหตุผล

2.4 ระบุประเด็นปัญหาที่ผู้เขียนสามารถแก้ไขคลี่คลายได้ หรือไม่สามารถแก้ไขคลี่คลายได้

3. การวิพากษ์เนื้อหา เป็นความสามารถในการพิจารณาตัดสิน คุณค่า เรื่องที่อ่าน โดยแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

Bradarich (2012: 92) ได้พัฒนารอบแนวคิดการประเมินความสามารถในการอ่าน วิเคราะห์ที่ชื่อว่า PARLA (Pragmatic Analytical Reading Level Assessment) โดยกรอบแนวคิด ดังกล่าวระบุเกี่ยวกับการใช้คำถามในการประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินระดับความเข้าใจเนื้อหา

1.1 ใช้คำถามประเมินความเข้าใจพื้นฐาน (Basic stated information) คือ การใช้คำถามประเมินความเข้าใจเนื้อความที่ปรากฏโดยตรงตามตัวอักษร ในเนื้อความแต่ละส่วน

1.2. ใช้คำถามประเมินความเข้าใจต่อประเด็นหลัก (Key details) คือ การใช้คำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในสาระหรือใจความสำคัญที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ ในภาพรวม

1.3 ใช้คำถามประเมินความสัมพันธ์ของเนื้อความ (Stated relationships) คือ การใช้คำถามที่ให้ผู้อ่านพิจารณาความเชื่อมโยงของประเด็นเนื้อความ หรือข้อมูลที่ปรากฏในบทอ่านอย่างน้อยสองส่วน

2. การประเมินระดับความสามารถในการอนุมานเนื้อหา

2.1 ใช้คำถามประเมินการตีความและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อความทั่วไป (Simple implied relationship) คือการใช้คำถามที่ให้ผู้อ่านอนุมาน หรือตีความความหมายแฝงของคำศัพท์โดยทั่วไป หรือเชื่อมโยงประเด็นเนื้อหาที่ปรากฏในบทอ่านเข้ากับความรู้ หรือประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน

2.2 ใช้คำถามประเมินการตีความความสัมพันธ์ในเชิงซับซ้อน (Complex implied relationship) คือการใช้คำถามที่ให้ผู้อ่านอนุมาน และตีความความหมายเชิงลึกที่ซ่อนอยู่ในวลี ประโยค เนื้อความ พร้อมกับระบุเหตุผล และข้อสรุปในการพิจารณา

2.3. ใช้คำถามประเมินความคิดเห็นของผู้เขียน (Author's generalization) คือการใช้คำถามที่ให้ผู้อ่านวิเคราะห์ความคิด เจตนาของผู้เขียนที่ซ่อนอยู่ในเนื้อความ

2.4 ใช้คำถาม ประเมินลักษณะโครงสร้างของเนื้อความ (Structural generalization) คือการใช้คำถามที่ให้ผู้อ่านเรียบเรียงและประเมินตัดสินคุณค่าต่อ โครงสร้าง กลวิธีการใช้ภาษา รวมทั้งมุมมองของผู้เขียนในภาพรวม

Foose (2012: 12) ได้อธิบายเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยจำแนกรายละเอียดออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. การประเมินด้านความเข้าใจเนื้อหา (Comprehension) คือ การประเมินความสามารถของผู้อ่านในการระบุรายละเอียด และความคิดหลักของเนื้อความที่อ่านได้ถูกต้องตามประเด็น

2. การประเมินด้านการเชื่อมโยงความรู้ (Making connection) คือ การประเมินความสามารถของผู้อ่านในการเชื่อมโยงประเด็นหลัก และรายละเอียดที่สนับสนุนเนื้อความ รวมทั้งการเชื่อมโยงความรู้จากบทอ่าน เข้ากับความรู้ หรือประสบการณ์ส่วนตัว

3. การประเมินด้านการประเมินเนื้อหา (Evaluation) คือ การประเมินความสามารถของผู้อ่านในการวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นต่อบทอ่านโดยพิจารณาจากความเป็นเหตุเป็นผล และข้อมูลหลักฐานที่ผู้เขียนนำเสนอไว้

จากแนวคิดด้านองค์ประกอบของความสามารถในการอ่านวิเคราะห์
ของนักวิชาการท่านต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไว้ สามารถวิเคราะห์และสรุปได้ตั้งรายละเอียดที่ปรากฏ
ในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์แนวคิดในการประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

อัจฉรา วงศ์โสธร (2538: 154-155)	ธัญญา สังขพันธ์านนท์ และคณะ (2548: 78)	Alder and Doren (1972: 163- 164	Bradarich (2012: 92)	Foose (2012: 12)	การสังเคราะห์ แนวคิดของผู้วิจัย
การประเมิน ความสามารถ ในการเรียบ เรียงความ	การวิเคราะห์ เนื้อหาสาระ ของเรื่องที่อ่าน	การพิจารณา วิเคราะห์เนื้อหา	การประเมิน ระดับความ เข้าใจเนื้อหา	การประเมิน ด้าน ความ เข้าใจเนื้อหา	การประเมินด้าน ความเข้าใจเนื้อหา
การประเมิน ความสามารถ ในการจับใจความ สำคัญ					
การประเมิน ความสามารถ ในการอ่าน รายละเอียด	การวิเคราะห์ แนวคิดสำคัญ	การตีความ เนื้อหา	การประเมิน ระดับ ความสามารถ ในการอนุมาน เนื้อหา	การประเมิน ด้านการ เชื่อมโยง ความรู้	การประเมินด้าน การอนุมานเนื้อหา
การประเมิน ความสามารถ ในการวิเคราะห์ และประเมิน เนื้อความและการ ใช้ภาษา	การวิเคราะห์ กลวิธีการ นำเสนอแนวคิด สำคัญ	การวิพากษ์ เนื้อหา		การประเมิน ด้านการ ประเมิน เนื้อหา	การประเมินด้าน การประเมิน คุณค่าของเนื้อหา

จากตารางข้างต้น กล่าวโดยสรุป เกณฑ์การประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ประกอบด้วยการพิจารณาใน 3 ด้านดังนี้

1. ด้านความเข้าใจเนื้อหา ได้แก่ การตรวจสอบความเข้าใจของผู้อ่านในด้านเนื้อหา รายละเอียด ประเด็น สาระสำคัญ และรายละเอียดพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับบทอ่าน

2. ด้านการอนุมานเนื้อหา ได้แก่ การตรวจสอบความเข้าใจของผู้อ่านในการวิเคราะห์ความหมายโดยนัย การวิเคราะห์และเชื่อมโยงประเด็น หรือสาระสำคัญของเนื้อความในบทอ่าน การวิเคราะห์จำแนกพรรณณะ มุมมองของผู้เขียน

3. ด้านการประเมินคุณค่าของเนื้อหา ได้แก่ การพิจารณาความสามารถในการวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นของผู้อ่านที่มีต่อบทอ่าน ทั้งในด้านมุมมองความคิดของผู้เขียน รวมทั้งลักษณะ สติลา หรือโครงสร้างการใช้ภาษา

เกณฑ์การประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ที่สรุปได้จากแนวคิดของนักวิชาการในข้างต้น จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับระดับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงนำเกณฑ์ที่สังเคราะห์ดังกล่าวไปใช้เป็นโครงสร้างของแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ โดยกำหนดให้ข้อคำถามของแบบวัดครอบคลุมระดับความสามารถใน 3 ด้าน คือ ด้านความเข้าใจเนื้อหา ด้านการพิจารณาตีความ และด้านการประเมินคุณค่าของบทอ่าน

2.4.2 แบบประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และการพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทย โดยสามารถประมวลแนวคิดการใช้แบบประเมินความสามารถได้ 2 แนวคิดหลักดังนี้

2.4.2.1 การใช้แบบประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ตามแนวคิด Alder and Doren แบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ลักษณะนี้แบ่งข้อคำถามออกตามระดับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของ Alder and Doren (1972) ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการพิจารณาเนื้อหา (Rules for reading what a book is about) ความสามารถในการตีความเนื้อหา (Rules for interpreting a book's content) และความสามารถในการวิพากษ์และวิจารณ์เนื้อหา (Rule for criticizing a book as a communication of knowledge)

จากการศึกษางานวิจัย พบว่ามีงานวิจัยที่ใช้แนวคิดดังกล่าว ในการพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ในรายวิชาภาษาไทย ดังปรากฏงานวิจัย ของชยพร กระจ่างทอง (2552) ที่ได้พัฒนาแบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น งานวิจัยธนชพร พุ่มภชาติ (2555) ได้นำแนวคิดดังกล่าวไปใช้พัฒนาแบบวัด ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 งานวิจัยของทัศนีย์ เศรษฐพงษ์ (2559) ที่ได้นำแนวคิด Alder and Doren มาพัฒนาแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา งานวิจัยของสมเจตน์ พันธุ์พรหม (2560) ที่พัฒนาแบบวัด ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และงานวิจัยของกิตติพงษ์ แบลิว (2561) ที่ได้พัฒนาแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์เพื่อศึกษาและวัดความสามารถ ในการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.4.2.2 การใช้แบบประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ ตามแนวคิดการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของ Bloom แบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ ลักษณะดังกล่าวจำแนกข้อคำถามตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของ Bloom's Taxonomy ซึ่งได้แก่ การรู้จำ การเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า จากการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบงานวิจัยที่ใช้แนวคิดดังกล่าวในการพัฒนาแบบวัด ความสามารถในการอ่าน ดังปรากฏงานวิจัยของ สุธีพรรณ ดวงลิตี (2555) ที่ได้พัฒนาแบบวัด ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 งานวิจัยของวิภาวดี นวลพัทธ์ (2555) ที่ได้พัฒนาแบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แนวคิดของบลูม งานวิจัยของชลธิดา หงษ์เหม (2560) งานวิจัยของสกุลรัตน์ เจริญอินทร์พรหม (2561) ที่ได้พัฒนาแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยของประภาศรี เปี่ยมอยู่ (2561) ที่ได้พัฒนาแบบวัดความสามารถ ด้านการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

การศึกษาแนวคิดการใช้แบบประเมินความสามารถในการวิเคราะห์ ในข้างต้นทำให้พบว่า การใช้แบบประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ตามแนวคิด Alder and Doren มีกรอบแนวคิดสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงพัฒนาเครื่องมือการวัดความสามารถในการอ่าน วิเคราะห์ในลักษณะแบบประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ตามแนวคิด Alder and Doren

3. จิตสำนึกรักท้องถิ่น

3.1 ความหมายของจิตสำนึกรักท้องถิ่น

จิตสำนึกรักท้องถิ่น หรือ สำนึกท้องถิ่น (Local consciousness) เป็นศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัยทางมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ผู้วิจัยยังไม่พบเอกสารที่ระบุความหมายจิตสำนึกท้องถิ่น ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาความหมายจากนิยามของ “จิตสำนึก” ตามที่ได้มีนักการศึกษา นิยามและให้แนวคิดไว้ ควบคู่กับการพิจารณานิยาม “ท้องถิ่น” ดังนี้

นักวิชาการทางด้านการศึกษาและจิตวิทยาในกลุ่มแรก (กาญจนา แก้วเทพ, 2527: 210; บุญสม ธรรมชาติริพจน์, 2542: 71; สุพจน์ ทรายแก้ว, 2546; Bloom et al., 1971: 273) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึกไว้คล้ายคลึงกัน สรุปได้ว่า จิตสำนึกเป็นสภาวะ หรือความรู้สึกทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความคิดรวมทั้งการรับรู้ต่อสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งต่อตนเอง หรือสังคม เป็นสภาวะทางจิตที่สัมพันธ์ต่อการแสดงออกพฤติกรรม โดยจิตสำนึกจะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้าเข้ามา กระตุ้นให้เกิดขึ้น

Gardner (1983: 73) ได้ให้ความหมายของจิตสำนึกไว้แตกต่างจากนักวิชาการในกลุ่มแรก โดยระบุว่าจิตสำนึก (Consciousness) เป็นการรับรู้ (Knowing) การรู้ตัว (Aware) หรือลักษณะที่สัมพันธ์กับความสามารถในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางสิ่งแวดล้อม

William (1992: 209) ได้ให้ความหมายที่แตกต่างกัน โดยระบุว่าจิตสำนึก (Consciousness) ivo ว่าเป็นลักษณะทางอารมณ์ที่มีความรู้สึกตัว ความรู้สึก ความสามารถในการเข้าใจที่เกิดจากประสบการณ์ หรือความรู้ซึ่งสัมพันธ์กันระหว่างตนเองและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งยังเป็นความคิด และการแสดงออกที่เกิดจากประสบการณ์การเห็นคุณค่า สอดคล้องกับความคิดของ Andrew (2001: 160) ที่นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึกไว้ว่าเป็นสภาวะทั่วไปของจิตใจของสภาวะการตื่นตัวของมนุษย์ เป็นลักษณะที่เกิดจากการเข้าใจในความรู้สึกเป็นความคิด ความรู้สึก ความรู้ หรือความสนใจที่เห็นคุณค่าต่อสิ่งเร้า

ส่วนนิยามของคำว่า “ท้องถิ่น” ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ได้นิยามความหมายไว้ว่า หมายถึง ท้องที่ใดท้องที่หนึ่งโดยเฉพาะ เช่น เวลาท้องถิ่น ประเพณีท้องถิ่นซึ่งมีนิยามคล้ายคลึงกับความหมายของคำว่า local ตามพจนานุกรม Colin Cobuild (2006) ที่หมายถึง พื้นที่ที่อยู่อาศัย หรือพื้นที่ ท้องที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ

ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม (2551: 73) และพัฒนา กิตติอาษา (2543 อ้างถึงใน เบ็ญจมาภรณ์ แตนอินทร์, 2554: 9-10) ได้ระบุแนวคิดเกี่ยวกับท้องถิ่น โดยสรุปได้ว่า ท้องถิ่น หมายถึง พื้นที่ที่เป็นบ้านเกิดเมืองนอน ที่อยู่อาศัย หรือพื้นที่ที่บุคคลมาใช้ทรัพยากรร่วมกัน รวมทั้ง มีวัฒนธรรมวิถีชีวิตร่วมกัน

คณิง เทวฤทธิ์ (2558: 7) และอวรณ์ อัจหาญ (2562: 76) ได้ศึกษาและวิจัย เกี่ยวกับการพัฒนาจิตสำนึกรักท้องถิ่น โดยได้นิยามความหมายไว้ว่า จิตสำนึกรักท้องถิ่น หมายถึง ลักษณะของจิตใจที่รู้ตัวและสามารถวิเคราะห์ได้ถึงความสำคัญของท้องถิ่น เข้าใจในประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นและภูมิใจในมรดกทางสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากประสาทสัมผัสทั้ง 5

จากแนวคิดดังกล่าวที่นักการศึกษาได้นำเสนอไว้ สามารถประมวลและสรุปได้ว่า จิตสำนึกรักท้องถิ่น (Local consciousness) คือลักษณะทางจิตพิสัยที่แสดงออกเกี่ยวกับ ความรู้ ความเข้าใจ การเห็นคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่นที่อยู่ รวมทั้งทัศนคติและความนิยมในท้องถิ่น ทั้งในเชิงกายภาพ สิ่งแวดล้อม และเชิงวัฒนธรรม หรือภูมิปัญญาของท้องถิ่น

3.2 องค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกรักท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับจิตสำนึกรักท้องถิ่น ปรากฏว่า ผู้วิจัยยังไม่พบเอกสารที่ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกรักท้องถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาและสรุปองค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกรักท้องถิ่น โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ ของจิตสำนึกและลักษณะบ่งชี้ด้านสำนึกรักท้องถิ่น ตามที่ได้มีนักวิชาการได้ระบุไว้ดังนี้

นักการศึกษาด้านจิตวิทยา และการวัดและประเมินผล (ศักดิ์ สุนทรเสณี, 2531: 117; ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2542: 59-60) ได้ระบุไว้ว่าจิตสำนึก (Consciousness) เป็นคุณลักษณะทางด้านจิตพิสัย โดยมีองค์ประกอบสำคัญใน 3 ส่วน สรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive component) คือองค์ประกอบ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้ การตระหนักรู้ รวมทั้งความคิดของบุคคลที่ตอบสนอง หรือมีต่อสิ่งเร้า

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective component) คือ องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับด้านอารมณ์ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า โดยเป็นความรู้สึกว่าชอบหรือไม่ชอบ พอใจ ไม่พอใจ เห็นคุณค่าต่อสิ่งเร้า โดยองค์ประกอบในลักษณะนี้อาจเรียกว่าทัศนคติ

3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม (Behavior component or action component) คือ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออก หรือเป็นแนวโน้มพฤติกรรมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าซึ่งเกิดจากการพิจารณาและตัดสินใจที่อาศัยความรู้ การตระหนักรู้ และความรู้สึก

ขณะเดียวกันมีผู้ที่ศึกษาลักษณะบ่งชี้ของสำนึกท้องถิ่นไว้ โดยวศิน ปัญญาวุฒตระกูล (2542: 296) ได้อธิบายไว้ว่าเกี่ยวกับการเกิดสำนึกของท้องถิ่น สรุปได้ว่า ลักษณะที่บ่งชี้ถึงสำนึกท้องถิ่น คือ ความเข้าใจในตัวตนและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

เบญจมาภรณ์ แตนอินทร์ (2551: 35-82) ได้อธิบายว่าลักษณะที่บ่งชี้สำนึกท้องถิ่น คือ ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น รับรู้ เข้าใจและเห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์ความเป็นมาของท้องถิ่น ตระหนักในความเป็นพวกพ้อง รับรู้และเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์ เช่น การใช้ภาษา ความเชื่อ ประเพณี รวมถึงภูมิปัญญาที่ปรากฏในท้องถิ่น

จากแนวคิดด้านองค์ประกอบของจิตสำนึก และลักษณะบ่งชี้ของสำนึกรักท้องถิ่น ตามที่นักวิชาการท่านต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไว้ สามารถวิเคราะห์และสรุปองค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกรักท้องถิ่นได้ว่า จิตสำนึกรักท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์ประกอบบ่งชี้ 3 ประการ คือ 1) มีความรู้ความเข้าใจประวัติความเป็นมา สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น 2) ภูมิใจและเห็นคุณค่าในวิถีชีวิต วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น 3) แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หรือส่งเสริม วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น แนวคิดเรื่ององค์ประกอบดังกล่าว ผู้วิจัยนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น โดยกำหนดเป็นโครงสร้างของแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น ดังรายละเอียดในบทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

3.3 ระดับชั้นจิตสำนึกรักท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่ายังไม่พบเอกสารที่ระบุระดับชั้นของจิตสำนึกรักท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงพิจารณาเทียบเคียงจากระดับชั้นจิตสำนึกของลัวน สายยศ และอังคณา สายยศ (2542: 12-18) และ Bloom et al. (1971: 273-277) โดยทั้งสองได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับลำดับชั้นพัฒนาการคุณลักษณะทางด้านจิตวิทยา ตามแนวคิดของ Krathwohl et al. ซึ่งสอดคล้องกับระดับชั้นของจิตสำนึกรักท้องถิ่นที่เป็นคุณลักษณะทางด้านจิตวิทยา โดยแบ่งออกเป็น 5 ลำดับชั้นตามการแสดงออกของพฤติกรรม กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1) ชั้นรับรู้ (Receiving) เป็นพัฒนาการในขั้นแรก เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจซึ่งสัมพันธ์กับขั้นความรู้ความจำ โดยเป็นเพียงขั้นตอนที่รับประสบการณ์หรือความรู้ความเข้าใจในเบื้องต้น แบ่งออกเป็น 3 ชั้นย่อย ดังนี้

1.1) การรู้จัก (Awareness) คือ การเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งเร้า

1.2) การเต็มใจในการรับ (Willingness to receive) คือ การพึงพอใจที่จะรับรู้ แต่ยังไม่มีความเห็น หรือการประเมินค่า

1.3) การเลือกรับประสบการณ์ (Selected attention) คือ ความรู้สึกที่ระบุได้ว่าสนใจ หรือไม่สนใจสิ่งใด พยายามหรือไม่พยายามที่จะรับรู้ประสบการณ์ จนทำให้เกิดการตัดสินใจเลือกรับประสบการณ์ต่อสิ่งเร้า นั้น ๆ

2) ชั้นตอบสนอง (Responding) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากบุคคลเกิดความพึงพอใจ และเลือกรับประสบการณ์จากสิ่งเร้าแล้ว โดยเป็นลำดับชั้นที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ จิตใจจดจ่อ รวมทั้งชื่นชอบ หรือยินยอมให้ความร่วมมือกับกิจกรรม แบ่งออกเป็น 3 ชั้นย่อย ดังนี้

2.1) การยินยอมในการตอบสนอง (Acquiescence in responding) คือ พฤติกรรมที่เกิดจากความรู้สึกยอมรับ เชื่อฟังที่จะกระทำตามสิ่งเร้าหรือเรื่องราว นั้น โดยอาจเป็นการทำตามเท่านั้น

2.2) การเต็มใจตอบสนอง (Willingness to response) คือ การแสดงออกต่อสิ่งเร้าซึ่งเกิดจากความรู้สึกเต็มใจ ตั้งใจ ร่วมมือในการปฏิบัติตามความสมัครใจ

2.3) การพึงพอใจในการตอบสนอง (Satisfaction to response) คือ การตอบสนองที่สัมพันธ์กับความรู้สึกพอใจ ขอบใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งสัมพันธ์กับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

3) ขั้นการรู้คุณค่าหรือค่านิยม (Valuing) คือ การเห็นคุณค่าต่อสิ่งไร้พฤติกรรม หรือปรากฏการณ์ที่ตนเองเกี่ยวข้อง เป็นระดับพฤติกรรมที่ชัดเจนและคงทน พฤติกรรมในขั้นนี้อาจเป็นการยอมรับ หรือไม่ยอมรับคุณค่าก็ได้ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นย่อย ดังนี้

3.1) การรับรู้คุณค่า (Acceptance of value) คือ พฤติกรรมที่ตอบสนองด้วยการบอก หรืออธิบายคุณค่าของพฤติกรรม ปรากฏการณ์ หรือสิ่งไร้ต่าง ๆ โดยพฤติกรรมในระดับความเชื่อ อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้

3.2) การขึ้นชอบคุณค่า (Preference for value) คือ พฤติกรรมที่ตอบสนองการรับรู้และยอมรับในคุณค่า โดยแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ต้องการตอบสนอง หรือใส่ใจในคุณค่าเรื่องนั้น ๆ เช่น การอยากติดตาม การแสดงทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้านั้น หรือการแสดงความกระตือรือร้นต่อกิจกรรม เป็นต้น

3.3) การยินยอมรับ หรือยึดมั่นในคุณค่า (Commitment) คือ การแสดงออกพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความเชื่อมั่น และศรัทธาด้วยความแน่วแน่ รวมทั้งการปฏิเสธสิ่งที่ขัดแย้งกับความเชื่อมั่นของตนเอง

4) ขั้นการจัดระบบคุณค่า (Organization) คือการจัดระบบความคิดเกี่ยวกับคุณค่าและความรู้สึกขึ้นชอบต่อสิ่งเร้านั้น ๆ เข้าเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงจุดร่วมของคุณค่าต่อสิ่งเข้าต่าง ๆ เข้าด้วยกัน แบ่งออกเป็น 2 ขั้นย่อย ดังนี้

4.1) การสร้างระบบคุณค่า (Conceptualization of value) คือ การวิเคราะห์และสรุปความคิดต่อเรื่องราวต่าง ๆ ที่บุคคลยึดมั่นเชื่อถือเข้าด้วยกัน เช่น การระบุลักษณะของศิลปะวัตถุที่ขึ้นชอบ เป็นต้น

4.2) การจัดระบบคุณค่า (Organization of value) คือ การเรียงลำดับความสำคัญของคุณค่าต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ให้เป็นกลุ่ม หรือความคิดเดียวกัน

5) ขั้นการสร้างนิสัยโดยระบบคุณค่า (Characterization by value) เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการสั่งสมความรู้ ความคิด ความเข้าใจ และการเห็นคุณค่าจนเกิดเป็น

ลักษณะนิสัยเฉพาะบุคคล โดยเป็นระดับขั้นการพัฒนาการที่คงทน จนนำมาปฏิบัติโดยอัตโนมัติไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตาม แบ่งออกเป็น 2 ขั้นย่อย ดังนี้

5.1) การสร้างข้อสรุป หรือการขยายค่านิยม (Generalized set) คือ การตอบสนองต่อปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ตามการจัดระบบความคิด การเห็นคุณค่าต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคล เช่น เมื่อบุคคลมีจิตวิทยาศาสตร์ ก็จะใช้กระบวนการและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาคำตอบ หรือแก้ปัญหาอย่างมีระบบ

5.2) การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) คือ การแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอตามการจัดระบบความคิด คุณค่า และทัศนคติ เป็นระดับขั้นการพัฒนาการทางจิตวิทยาที่สูงที่สุด เนื่องจากได้พัฒนาจนเป็นลักษณะนิสัย

แนวคิดระดับขั้นของจิตสำนึกที่นักวิชาการได้นำเสนอไว้ข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบวัดจิตสำนึกกรีกท้องถิ่น โดยนำระดับขั้นของจิตสำนึกมากำหนดเป็นแนวทางกำหนดสถานการณ์ตัวเลือกของแต่ละข้อคำถามในแบบวัดจิตสำนึกกรีกท้องถิ่น

3.4 การวัดจิตสำนึก

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวัดจิตสำนึก โดยอ้างอิงจากนิยามและองค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกที่นักวิชาการทางด้านจิตวิทยาและการวัดประเมินผล (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2542: 66-122; สมพร สุทัศนีย์, 2544: 22-30; ณีฐภรณ์ หลาวทอง, 2546: 199-201; ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560:110-140; Blooms et al, 1971: 160-243) ได้อธิบายไว้ว่า จิตสำนึกเป็นคุณลักษณะทางด้านจิตพิสัยซึ่งสามารถวัดได้ใน 4 วิธี กล่าวสรุปดังนี้

3.4.1 การสังเกต คือ การศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลที่ต้องการวัดจิตสำนึก หรือคุณลักษณะทางเจตคติ อาจเป็นการสังเกตตามสภาพธรรมชาติซึ่งคือการสังเกตพฤติกรรมในชีวิตประจำวันตามปกติ หรือเป็นการสังเกตในห้องทดลองซึ่งใช้ศึกษาพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่สามารถสังเกตได้จากในชีวิตประจำวัน แบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภทย่อย ดังนี้

3.4.1.1 การสังเกตพฤติกรรมโดยตรง (Observation) คือ การศึกษาพฤติกรรม โดยจดบันทึกพฤติกรรมที่พบเห็นลงในแบบบันทึก หรือแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

3.4.1.2 การสังเกตร่องรอยพฤติกรรม (Obtrusive) คือ การตรวจสอบย้อนกลับเพื่อหาร่องรอยเพื่ออ้างอิงถึงความถี่ในการแสดงพฤติกรรม เช่น การติดตามข้อมูลการยืมหนังสือจากห้องสมุด การติดตามข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรมจิตสาธารณะ เป็นต้น

3.4.2 การรายงานตนเอง (Self-report) คือ การให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่ได้สัมผัส ผ่านการใช้ข้อความ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้ตอบสามารถตอบได้ตามความคิด ความรู้สึกของตนเอง การรายงานตนเองสามารถจำแนกได้ตามเครื่องมือที่ใช้ได้แก่

3.4.2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) คือ การใช้ชุดคำถาม เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ระบุคำตอบที่ต้องการ โดยมีทั้งแบบสอบถามในลักษณะข้อคำถามปลายเปิด โดยเว้นว่างให้เติมคำตอบได้ หรือแบบสอบถามที่มีลักษณะปลายปิด โดยให้ผู้ตอบระบุว่าใช่หรือไม่

3.4.2.2 แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) คือ การใช้เครื่องมือที่ประกอบไปด้วยรายการ พฤติกรรม หรือรายละเอียดต่าง ๆ ให้ผู้ตอบสำรวจว่าตนเองมีพฤติกรรมสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการประเมินในแต่ละด้านหรือไม่ ไม่จำเป็นต้องดูความถี่ของพฤติกรรม

3.4.2.3 แบบวัดมาตรฐานประมาณค่า (Rating scale) คือ การสร้างเครื่องมือโดยกำหนดชุดคำถาม และมาตรฐานประมาณค่าในระดับต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มที่ต้องการวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นนั้น ๆ

3.4.2.4 แบบวัดสถานการณ์ คือ แบบวัดที่กำหนดข้อคำถามในรูปแบบสถานการณ์ แล้วกำหนดตัวเลือกให้ผู้ตอบแบบวัดเลือก โดยในแต่ละตัวเลือกจะมีค่าคะแนนที่กำหนดไว้

3.4.3 การสัมภาษณ์ (Interview) คือ การศึกษาคุณลักษณะทางจิตพิสัย เจตคติ หรือพฤติกรรมจากการพูดคุยโต้ตอบ มีปฏิสัมพันธ์ด้วยวาจาเป็นหลัก การสัมภาษณ์แบ่งออกตามรูปแบบได้ 2 แบบ ดังนี้

3.4.3.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) คือ การสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดตัวคำถามและคำตอบไว้ คำตอบจะมีลักษณะให้เลือกตอบชัดเจน เช่น ใช่-ไม่ใช่ จริง-ไม่จริง เป็นต้น

3.4.3.2 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) คือ การสัมภาษณ์ที่ไม่ได้กำหนดคำตอบไว้อย่างตายตัว ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระ

3.4.4 การใช้เทคนิคจินตนาการ (Projective technique) คือ การกำหนดสิ่งเร้าไปกระตุ้นให้ผู้ทดสอบแสดงพฤติกรรม หรือแสดงความคิด จินตนาการของตนเองออกมา เช่น การเขียนแสดงความรู้สึกจากภาพการแสดงจิตสาธารณะที่กำหนดให้ การเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

แนวคิดเรื่องการวัดคุณลักษณะทางด้านจิตพิสัยที่ได้ศึกษามาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและแบบวัดทางด้านจิตสำนึก พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการวัดแบบสอบถามโดยใช้มาตราประเมินค่าตามแนวคิดของ Likert ดังปรากฏในงานวิจัยของของวชิรวิทย์ ทองคำ (2555) ที่ได้พัฒนาแบบวัดจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยใช้มาตราประมาณค่าตามแนวคิดของ Likert สอดคล้องกับงานวิจัยของคณิง เทวฤทธิ์ (2558) ที่ได้พัฒนาแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นโดยใช้แนวคิดดังกล่าว นอกจากนี้ยังปรากฏงานวิจัยนลินทิพย์ คร้ามอยู่ (2559) ที่ได้พัฒนาแบบวัดจิตสำนึกเรื่องสันติภาพโดยใช้มาตราประมาณค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของนิธิตา วรวิทย์ (2559) ที่ได้พัฒนาแบบวัดจิตสำนึกเชิงวิพากษ์ของเยาวชนในสถานแรกรับเด็กหญิงบ้านธัญญพร ตลอดจนงานวิจัยของสำเนา หมิ่นแจ่ม สายฝน แสนใจพรม และวชิรา เครือคำอ้าย (2562) และงานวิจัยของชนิดา ประดิษฐ์สถาพร ลอ มหาวรรณศรี และประกายดาว สุทธิ (2562) ที่ได้พัฒนาแบบวัดจิตสำนึกและสำนึกรักท้องถิ่นโดยใช้แนวคิดของ Likert

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิยามและองค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกรักท้องถิ่นแสดงให้เห็นว่า จิตสำนึกรักท้องถิ่นเป็นคุณลักษณะทางด้านจิตวิทยาที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่บ่งชี้ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ประกอบกับจิตสำนึกมีความแตกต่างกันตามระดับชั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบวัดจิตสำนึกเพิ่มเติมในกลุ่มงานวิจัยที่เก่ากว่าในรอบ 10 ปี พบว่า มีงานวิจัยที่เป็นแนวทางการพัฒนาแบบวัดจิตสำนึกโดยใช้แนวคิดแบบวัดสถานการณ์ดังงานวิจัยของอรุณี แสงเพ็ญ (2537)

ที่ได้ศึกษาการสร้างแบบวัตจิตสำนึกต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยพัฒนาแบบวัตจิตสำนึกในลักษณะแบบวัตสถานการณ์ และงานวิจัยของ
ศิริภาณี อุประ (2541) ที่ได้พัฒนาแบบวัตจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมโดยใช้แนวคิดแบบวัตสถานการณ์
แม้ว่าผู้วิจัยจะยังไม่พบงานวิจัยในระยะหลังที่ศึกษาการพัฒนาแบบวัตจิตสำนึกในรูปแบบสถานการณ์
ต่อเนื่องจากงานวิจัยข้างต้น แต่การพัฒนาแบบวัตจากงานวิจัยทั้งสองแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบวัต
มีแนวโน้มเลือกตอบตัวเลือกสถานการณ์ที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับระดับจิตสำนึกที่เกิดขึ้น
พร้อมทั้งทั้งโครงสร้างของแบบวัตลักษณะดังกล่าวยังสอดคล้องกับองค์ประกอบและลำดับขั้น
ของจิตสำนึกตามที่ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัย
จึงวัตจิตสำนึกกรักท้องถิ่นด้วยแบบวัตสถานการณ์

4. แนวคิดละครสร้างสรรค์

4.1 ความหมายของแนวคิดละครสร้างสรรค์

แนวคิดละครสร้างสรรค์ (Creative drama approach) เป็นแนวคิดที่ใช้ละคร
ในบริบททางการศึกษา โดยสมาพันธ์การละครและการศึกษาแห่งประเทศไทยหรือ
หรือ The American Alliance for Theatre and Education (AATE) (1978: 10 อ้างถึงใน Heing,
1993: 5) ได้นิยามของละครสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็น กระบวนการแสดงแบบต้นสด เป็นการแสดง
ที่ไม่เน้นรูปแบบการนำเสนอ เน้นการจัดกระบวนการโดยมีผู้นำ (Leader) และผู้เข้าร่วม
(Participant) เพื่อพัฒนาและแสดงออกความคิด ความรู้สึกผ่านจินตนาการ หรือประสบการณ์

นักวิชาการทางด้านละคร (ปาริชาติ จึงวิวัฒนาการ, 2547: 14; พรรัตน์ ดำรุ่ง,
2550: 39; Heinig, 1993: 4; McCaslin, 2003: 3) ได้นิยามความหมายของแนวคิดละครสร้างสรรค์
ในลักษณะคล้ายคลึงกันกับสมาพันธ์การละครและการศึกษาแห่งประเทศไทย สรุปลงได้ว่า
แนวคิดละครสร้างสรรค์เป็นการจัดละครอย่างไม่เป็นทางการ (Informal drama) เกิดขึ้น
จากการสมมติบทบาทของผู้ร่วมกิจกรรม (Participant) ผ่านหัวข้อ หรือสถานการณ์สมมติ
ที่จัดเตรียมไว้ พร้อมทั้งอาศัยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับละครเพื่อสร้างกระบวนการสำหรับพัฒนา
ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

4.2 กิจกรรมตามแนวคิดละครสร้างสรรค์

กิจกรรมตามแนวคิดละครสร้างสรรค์มีอยู่อย่างหลากหลาย (Heinig, 1993; McCaslin, 2003; Farmer, 2012; Jones, 2020) เช่น เกมละคร การแสดงละครนาฏการ (Story dramatization) ริดเดอร์เธียเตอร์ (Reader theatre) กิจกรรมเล่านิทาน (Storytelling) การอ่านบทกวี (Poetry reading) การเล่นเกมบทบาทสมมติ (Role playing) เป็นต้น อย่างไรก็ตามในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยใช้เพียง 3 กิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการวิจัยซึ่งดำเนินการวิจัยในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และสอดคล้องช่วงวัยของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 เกมละคร (Drama games)

นักวิชาการด้านการละคร (Heinig, 1993: 80; McCaslin, 2003: 6; Farmer, 2012) ได้กล่าวถึงความหมายและลักษณะของเกมละคร สรุปได้ว่า เกมละคร (drama games) คือ การเล่น หรือกิจกรรมที่สร้างปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยให้ผู้เล่นถ่ายทอดความรู้สึก อารมณ์ หรือแสดงสีหน้า ท่าทางผ่านเทคนิคการจัดละครสร้างสรรค์ต่าง ๆ เช่น การใช้ประสาทสัมผัส การใช้จินตนาการ การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ การใช้ท่าไม้ โดยเกมละครที่สำคัญมีดังนี้

4.2.1.1 การแสดงภาพนิ่ง (Tableau or freeze frame) คือ การแสดงบทบาทสมมติในลักษณะภาพนิ่ง 1 ภาพ โดยผู้เล่นจะต้องใช้จินตนาการ และท่าไม้ เพื่อถ่ายทอดกริยา ท่าทาง อากา ร สีหน้า อารมณ์ ความรู้สึกของตัวละครที่ได้รับ โดยสามารถแสดงได้ทั้งรูปแบบรายบุคคล หรือรูปแบบกลุ่ม

4.2.1.2 สะกดรอยความคิด (Thought tracking) คือ การให้ผู้เล่นฝึกพูดต้นสดซึ่งจะเกิดขึ้นในระหว่างการแสดงภาพนิ่ง โดยผู้นำกิจกรรมจะต้องเดินไปแตะไหล่ผู้เล่น เพื่อให้พูดแสดงความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของตัวละครฉบับล้นซึ่งจะฝึกให้ผู้เล่นมีทักษะการพูด และทักษะการวิเคราะห์ตัวละคร

4.2.1.3 ภาพสามมิติ (3D Living-picture) คือ การแสดงท่าไม้เลียนแบบรูปภาพ เป็นการ เล่นในรูปแบบกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมกันแสดงท่าไม้เป็นองค์ประกอบในส่วนต่าง ๆ ของภาพ โดยจะต้องแสดงให้เหมือน หรือใกล้เคียงต้นฉบับมากที่สุด

4.2.1.4 เก้าอี้ร้อน (Hot seating) คือ การแสดงบทบาทสมมติโดยให้ผู้เล่นหนึ่งคนสวมบทบาทเป็นตัวละครซึ่งผู้เล่นจะต้องมีความรู้และภูมิหลังเกี่ยวกับตัวละครนั้น ขณะที่ผู้เล่นคนอื่นทำหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์ตัวละคร กิจกรรมนี้จะช่วยให้ผู้เล่นทุกคนได้ทำความรู้จักและฝึกวิเคราะห์ในเชิงลึกมากขึ้น

4.2.1.5 ครูในบทบาทสมมติ (Teacher in role) คือ การแสดงบทบาทสมมติ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้สวมบทบาทต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ มีส่วนร่วมในชั้นเรียน ตลอดจนฝึกให้นักเรียนพูดค้นคว้า ได้ตอบกับครูในชั้นเรียน

4.2.1.6 เพื่อนร่วมชั้นในบทบาทสมมติ (Classmate in role) มีลักษณะคล้ายคลึงกับครูในบทบาทสมมติ แต่กำหนดให้ทั้งชั้นเรียนร่วมกันแสดงบทบาทต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่กำหนด เช่น หากกำหนดว่าชั้นเรียนเป็นตลาด สมาชิกในชั้นเรียนทุกคน รวมทั้งครู ก็จะต้องสวมบทบาทเป็นตัวละครที่มีความสัมพันธ์ หรือเกี่ยวข้องกับตลาด

4.2.1.7 ภาพอดีตกับภาพอนาคต (Flashback and flashforward) มีลักษณะคล้ายคลึงกับการแสดงภาพนิ่ง แต่ผู้เล่น หรือกลุ่มผู้เล่นจะต้องแสดงภาพนิ่งจำนวน 3 ภาพ ประกอบด้วย ภาพเหตุการณ์ในปัจจุบัน ภาพเหตุการณ์ในอดีตซึ่งเกิดจากการตีความของผู้เล่น และการแสดงภาพเหตุการณ์ในอนาคตซึ่งเกิดจากการตีความของผู้เล่นเช่นกัน

4.2.1.8 วิดีโอเคลื่อนไหว (Action clip) คือ การเคลื่อนไหวร่างกายจากการแสดงภาพนิ่งหนึ่ง ไปสู่การแสดงภาพนิ่งอีกหนึ่งภาพ คล้ายกับการเปลี่ยนฉาก โดยในระหว่างการเคลื่อนไหวไปยังภาพนิ่งอีกภาพ ผู้เล่นจะยังคงอยู่ในบทบาทสมมติของตัวละครนั้นอยู่ตลอด สำหรับเกมละครนี้จะเกิดขึ้นหลังการแสดงภาพนิ่ง และเกมสะกดรอยความคิด

4.2.1.9 สิ่งของสมมติสิบวินาที (Ten second object) คือ เกมละครที่กำหนดให้ผู้เล่นแสดงทำใบ้และสวมบทบาทเป็นสิ่งของต่าง ๆ ในโจทย์ที่กำหนดภายใน 10 วินาที จากนั้นให้เพื่อนร่วมชั้นคนอื่นร่วมกันทายว่าผู้เล่นกำลังสวมบทเป็นสิ่งของใด

4.2.1.10 อุโมงค์ความคิด (Thought tunnel) คือ เกมละครที่ให้ผู้เล่นฝึกทักษะการพูดค้นคว้า ควบคู่กับทักษะการวิเคราะห์ โดยแบ่งผู้เล่นออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตั้งแถวเป็นหน้ากระดานสองฝั่งเสมือนอุโมงค์ กลุ่มที่ 3 ซึ่งเป็นนักเดินทางเดินทางผ่านอุโมงค์ในระหว่างกลุ่มที่ 3 กำลังเดินทาง ให้ผู้เล่นในแต่ละฝั่งผลัดกันนำเสนอความคิดเห็นในโจทย์

หรือสถานการณ์ที่กำหนดและกำหนดให้แต่ละฝั่งเสนอความคิดในมุมมองที่ตรงข้ามกัน เมื่อกลุ่มนักเดินทางเดินจนสุดอุโมงค์แล้ว ต้องตัดสินใจว่าจะเชื่อ หรือเลือกปฏิบัติตามใคร

4.2.1.11 ละครบนบทบาท (Role on the wall) คือ เกมละครที่ให้ผู้เล่นร่วมกันสร้างตัวละคร ผ่านการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยผู้นำเกมเตรียมกระดาษหนึ่งแผ่นที่วาดสัญลักษณ์รูปคน จากนั้นให้ผู้เล่นร่วมกันเขียนความคิดเห็นในส่วนต่าง ๆ ของสัญลักษณ์รูปคนว่าตัวละครนั้น ควรมียุปร่างหน้าตาอย่างไร มีบุคลิกอย่างไร และมีลักษณะนิสัยอย่างไร

4.2.1.12 บุคลิกสัตว์ (Animal character) คือ เกมละครที่ฝึกให้ผู้เล่นฝึกแสดงท่าไป้และใช้จินตนาการ โดยกำหนดให้ผู้เล่นสมมติตนเองเป็นสัตว์ชนิดใดก็ได้หนึ่งชนิด จากนั้นให้ผู้เล่นจะต้องแสดงบุคลิกของสัตว์โลกนั้น ๆ เกมละครนี้สามารถเพิ่มระดับความซับซ้อนได้ โดยให้ผู้เล่นแสดงบุคลิกท่าทางของตัวละครที่เป็นมนุษย์ ผ่านท่าทางของสัตว์ที่ผู้เล่นกำลังสวมบทบาท

4.2.2 การแสดงละครต้นสด (Improvised scenes and stories)

ปาริชาติ จิ่งวิวัฒนาภรณ์ (2547: 71-73) Heinig (1993: 200-224) และ McCaslin (2003: 90-111) ได้อธิบายลักษณะและกระบวนการจัดละครต้นสดไว้ สรุปได้ว่าการแสดงละครต้นสดเป็นการแสดงละครอย่างไม่เป็นทางการซึ่งเกิดขึ้นหลังจากผู้เล่นได้ผ่านการฝึกฝนตามเทคนิคในการจัดละครสร้างสรรค์ โดยการแสดงละครต้นสดจะเกิดขึ้นได้จากผู้นำกิจกรรมและผู้แสดงซักซ้อมและทำความเข้าใจเรื่องที่จะแสดง เตรียมโครงเรื่องของละครที่จะการแสดง รวมถึงบทบาทของผู้เล่น ส่วนบทสนทนา หรือบทพูดนั้น ผู้แสดงสามารถพูดต้นสดตามอารมณ์ความรู้สึก และความคิดที่เกิดขึ้นระหว่างการแสดง โดยที่ผู้แสดงไม่จำเป็นต้องร่างบทสนทนาไว้ก่อน ทั้งนี้การแสดงละครต้นสดสามารถกำหนดใช้สถานการณ์ นิทาน เรื่องราวมาเป็นโจทย์ในการแสดง รวมถึงสามารถเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ประกอบการแสดงหรือไม่ก็ได้

4.2.3 การแสดงหุ่น (Puppetry)

McCaslin (2003: 113-137) ได้อธิบายเกี่ยวกับการแสดงหุ่นไว้ สรุปได้ว่าการแสดงละครหุ่นเป็นหนึ่งในกิจกรรมละครที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการแสดงผู้เล่นจะเป็นผู้ประดิษฐ์หุ่นขึ้นมาซึ่งเป็นการประดิษฐ์หุ่นอย่างง่าย และนำไปใช้แสดงเรื่องราวที่ได้ชักซ้อมหรือจัดเตรียมไว้ สำหรับหุ่นที่นำมาใช้แสดงสามารถใช้ได้ตั้งแต่หุ่นมือ หุ่นกระบอก หุ่นประดิษฐ์จากวัสดุต่าง ๆ เช่น หุ่นจากขี้ผึ้งพลาสติก หุ่นกระดาษ หุ่นจากถุงเท้า การแสดงหุ่นนั้นนอกจากเป็นกระบวนการทางศิลปะที่ให้ผู้เล่นแสดงออกผ่านงานฝีมือและกิจกรรมการแสดงแล้วยังช่วยให้ผู้เล่นสามารถแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกผ่านซึ่งเป็นตัวละคร

4.3 เทคนิคการจัดละครสร้างสรรค์

นักวิชาการด้านการละคร (ปาริชาติ จิ่งวิวัฒนาภรณ์, 2547: 35-74; พรรรัตน์ ดำรุง, 2557: 79-90; Heinig, 1993: 115-200; McCaslin, 2003: 21-144) ได้นำเสนอเทคนิคการจัดละครสร้างสรรค์ให้ประสบผลสำเร็จจำนวน 6 เทคนิคซึ่งเป็นพื้นฐานนำไปสู่การจัดกิจกรรมตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ ดังนี้

1. การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัส เพื่อให้มีความไวและความละเอียดอ่อนผ่านการฝึกฝนทางการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 จนกระทั่งสามารถ นำความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ มาใช้ในการแสดงได้เป็นอย่างดี
2. การใช้จินตนาการ (Imagination) คือ การคิดสร้างภาพในจิตใจของเด็ก โดยเชื่อมโยงภาพประสบการณ์กับความรู้ได้เรียนรู้ แล้วถ่ายทอดออกมาผ่านการแสดงท่าทางเพื่อสื่อสารกับผู้อื่น
3. การใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) คือ ความสามารถในการคิดแต่งเติมและให้คำอธิบายใหม่อย่างอิสระที่สอดคล้องกับแนวทางเดิม
4. การเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์และใช้ท่วงทำนอง (Creative movement and rhythms) คือ ฝึกการเคลื่อนไหวโดยใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกายอย่างอิสระ คล่องแคล่วตามอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดและเสียงกระตุ้นต่าง ๆ เช่น เสียงนาฬิกา เสียงเคาะให้จังหวะ เป็นต้น
5. การใช้ท่าใบ้ (Pantomime) คือ การฝึกให้เด็กสื่อสารด้วยท่าทาง ก่อนที่จะสื่อสารทางภาษาพูด เพื่อสื่อสารอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นได้รับรู้

6. การพูดต้นสด (Verbal improvisation) คือ การคิดบทพูดสนทนาของตัวละครต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยไม่มีกรอบ เงื่อนไข หรือข้อกำหนดที่ชัดเจน เน้นการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

4.4 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์

นักวิชาการทางการละคร (ปารีชาติ จึงวิวัฒนาภรณ์, 2547: 20-33; พรรัตน์ ดำรุง, 2550: 98; McCaslin, 1987: 4-6 ; Heinig, 1993: 5-7) ได้อธิบายลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ไว้อย่างหลากหลายด้วยกัน สามารถสรุปลักษณะสำคัญได้ดังนี้

1. ละครสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่บูรณาการองค์ความรู้และกิจกรรมละครเข้าด้วยกัน
2. ละครสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่พัฒนาทักษะอย่างเป็นองค์รวม โดยครอบคลุมการพัฒนาทักษะทางกาย ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะสังคม ทักษะการคิด
3. ละครสร้างสรรค์เป็นมวลประสบการณ์ที่อยู่ภายใต้รูปแบบของละคร ตั้งแต่การเคลื่อนไหว เกมละคร ละครใบ้ การแสดงต้นสด การอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิด
4. ละครสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ผู้ประเมินจะต้องสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ และการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
5. ละครสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator)

4.5 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ละครสร้างสรรค์

นักวิชาการทางการละคร (ปารีชาติ จึงวิวัฒนาภรณ์, 2547: 26-27; Heinig, 1993: 14-17; McCaslin, 2003: 6-19) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ดังนี้

1. ผู้ร่วมกิจกรรม ในการจัดละครสร้างสรรค์จะไม่มีผู้แสดงและผู้ชม แต่ทุกคนในชั้นเรียนจะเป็นผู้ร่วมกิจกรรม (Participant) โดยที่ครูอาจทำหน้าที่เป็นผู้นำกระบวนการ (Leader) เป็นผู้ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก (Facilitator) ของกิจกรรม หรือในบางครั้งครูอาจลด

บทบาทของตนเองเป็นผู้ร่วมกิจกรรมอีกคนหนึ่งได้ ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนในชั้นเรียนสามารถมีพื้นที่ในการแสดงออกได้อย่างเท่าเทียมและมีอิสระ

2. เป้าหมายปลายทาง (Learning goals) คือ ผลการเรียนรู้ปลายทางที่คาดหวังว่าต้องการให้นักเรียนได้จากการทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ซึ่งเป็นถ้อยแนวทางหรือยุทธศาสตร์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมละคร สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1 การทำละครสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะการละคร (Learning about the art of drama, drama-theatre goals) เป็นการมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะทางด้านศิลปะการละคร เช่น การใช้บทบาทสมมติ การแสดงต้นสด การแสดงละครใบ้

2.2 การทำละครสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้หรือประเด็นความคิดใหม่ ๆ (Learning new knowledge through drama, additional curricular or subject-matter goals) เป็นการใช้ละครสำหรับมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะกระบวนการ ความคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือมีความรู้ตามหลักและสาระวิชา

2.3 การทำละครสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง (Learning about self through drama, personal development goals) เป็นการใช้ละครเพื่อให้นักเรียนได้เกิดความตระหนักและการทำความเข้าใจในคุณค่า ทักษะ ความสามารถ ศักยภาพที่ตนเองมีอยู่

3. วัตถุประสงค์รายกิจกรรม (Learning objectives) หรือ ผลการเรียนรู้ที่ครูซึ่งเป็นผู้วางแผนและผู้นำกระบวนการกำหนดไว้ในการทำกิจกรรมละคร เพื่อให้ละครเป็นไปอย่างมีทิศทาง ควบคุมและดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างชัดเจน และไม่หลุดจากกรอบการใช้ละครในการเรียนรู้ไปเป็นการเล่น

4. กิจกรรมการแสดง หมายถึงขั้นตอนการจัดประสบการณ์โดยใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์โดยครอบคลุมการทำกิจกรรมเตรียมความพร้อม (Warm-up) ทั้งในด้านทักษะการแสดงทักษะการเรียนรู้ ความพร้อมในด้านสถานที่ บรรยากาศ สมาชิก กิจกรรมจูงใจ (Motivation) กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) ที่ครอบคลุมการฝึกซ้อมการแสดง การลงมือแสดงละครตามบทบาท และในส่วนสุดท้ายคือการประเมินผลหลังการแสดง

4.6 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์

นักวิชาการได้นำเสนอแนวทางการใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ในบริบทการศึกษาที่แตกต่างกัน โดยในแต่ละแนวทางมีเอกลักษณ์และจุดเด่นเชื่อมโยงกับเจ้าของแนวทางการจัดการเรียนรู้ โดยสามารถพิจารณาแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ ดังนี้

Wrad (1947 อ้างถึงใน ปาริชาติ จิงวิวัฒนาภรณ์, 2546: 12-13) นักวิชาการผู้ริเริ่มแนวคิดการใช้ละครสร้างสรรค์ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้นำเสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะคือการใช้วรรณกรรมเป็นองค์ประกอบหลักในการจัดละครซึ่งสามารถพิจารณาเป็นลำดับขั้นได้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ฝึกทักษะให้กับนักเรียนอย่างเป็นลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก เริ่มต้นจากการแสดงออกด้วยท่าทางการเคลื่อนไหวและการใช้ท่าใบ้ จากนั้นเป็นฝึกทักษะที่ยากขึ้น คือ การแสดงเป็นตัวละคร มีการใช้ภาษาพูด จนสามารถแสดงเป็นละครต้นสดได้ในที่สุด
2. ใช้วรรณกรรมเป็นองค์ประกอบหลักในการทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์
3. วิเคราะห์ตัวละครเพื่อทำให้นักเรียนเข้าใจในภาวะที่ตัวละครต้องเผชิญ
4. ครูหรือผู้นำกิจกรรมทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ
5. แสดงละคร

Salisbury (1986: 12-20) ได้อธิบายและนำเสนอแนวทางในการจัดละครสร้างสรรค์ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดของ Wrad แต่จัดระบบความคิดและแยกลำดับขั้นตอนอย่างเป็นลำดับขั้นชัดเจน ประกอบด้วยขั้นตอน 6 ขั้น ดังนี้

1. ชี้นำ มีจุดประสงค์เพื่อเตรียมให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับมโนทัศน์ของเรื่อง
2. ชี้นำเรื่อง เป็นการนำเสนอเรื่องราวด้วยการบอกเล่าที่สามารถให้นักเรียนเข้าถึงเรื่องราวได้
3. ชี้นำวางแผนแสดง เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดวางแผนหาทางออก หรือวางแผนการแสดงพฤติกรรมสำหรับตัวละคร หลังจากการนำเสนอเรื่องราวแล้ว ครูอาจถามถึงปัญหาในเรื่องราว หรือถามถึงการตัดสินใจของตัวละครในเรื่อง
4. ชี้นำแสดง เป็นการแสดงตามแผนที่วางไว้

5. ชั้นประเมิน เป็นการประเมินเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการ อาจให้นักเรียนพูดคุยถึงประสบการณ์จากการแสดงละคร ขั้นตอนนี้ทำให้ครูได้ตรวจสอบการบรรลุ วัตถุประสงค์

6. ชั้นแสดงซ้ำ เป็นการทำซ้ำในทุกกระบวนการ ตั้งแต่ชั้นวางแผน ชั้นแสดง และชั้นประเมินผลซึ่งอาจมุ่งเฉพาะบทบาทใดบทบาทหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง หรืออาจเล่นซ้ำทั้งเรื่องก็ได้

Heinig (1993: 32-43) ได้นำเสนอกรอบแนวคิดและแนวทางในการออกแบบและการจัดละครสร้างสรรค์ โดยเน้นการพิจารณาถึงบริบท เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความพร้อมของครูที่จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำ หรือผู้อำนวยความสะดวก แนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ของ Heinig ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย (Considering goals) การกำหนดเป้าหมายในการจัดกิจกรรมละครเป็นหัวใจสำคัญในการออกแบบกิจกรรมละคร เนื่องจากบางครั้งครูอาจอยู่ในบริบทที่ต่างกัน ดังนั้นสิ่งสำคัญอันดับแรกในการกำหนดและออกแบบแนวทางการจัดละครสร้างสรรค์คือการระบุเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้กิจกรรมละครออกมาอย่างมีความหมาย

2. การเลือกวรรณกรรมหรือประเด็น (Selection of topic) การกำหนดวรรณกรรมหรือเรื่องราวที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมละครเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องนำมาใช้พิจารณาอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสร้างให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างมีความหมาย โดยครูควรจะกำหนดหรือเลือกเรื่องที่อยู่ในความสนใจ ความชอบ หรือเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้มีโอกาสเลือกหรือกำหนดเนื้อหาซึ่งอยู่ในความสนใจของตนเอง

3. จัดลำดับความยากง่ายของกิจกรรม (Selecting and sequencing the activities) ในการออกแบบควรคำนึงถึงความยากง่ายและความพร้อมในการจัดกิจกรรมให้นักเรียน โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งเพื่อที่จะได้สร้างการมีส่วนร่วมและสมาธิของนักเรียนอย่างเต็มที่

จากกรอบแนวคิดข้างต้น Heinig (1993: 32-43) จึงได้นำเสนอแนวทางการจัดละครสร้างสรรค์ไว้โดยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. การสร้างการมีส่วนร่วม (Identify involvement) คือ กิจกรรมการเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนเริ่มทำกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนหรือผู้ร่วมกิจกรรมอยู่ในภาวะผ่อนคลาย สนุกสนาน พร้อมทั้งจะทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น และมีสมาธิจดจ่อกับกิจกรรม โดยอาจเป็นการกิจกรรมการใช้วจนภาษา การใช้ร่างกาย และการเคลื่อนไหว

2. การนำเสนอเนื้อหาหรือข้อมูล (Presentation of material) คือ กิจกรรมที่เตรียมความพร้อมในด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องราว หรือ สถานการณ์ก่อนที่จะเริ่มทำกิจกรรมละคร เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้พร้อมกัน โดยเป็นการนำเสนอเพลง วรรณกรรม รูปภาพ หรือองค์ประกอบอื่น ๆ เพื่อสร้างให้นักเรียนมีอารมณ์ร่วม และสมาธิเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. การอภิปราย (Discussion) เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ โดยให้ความสำคัญกับความสนใจร่วมกันของกลุ่ม การตรวจสอบความคิดความเข้าใจ การตั้งคำถามและสนทนาตอบข้อสงสัยต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้มีส่วนร่วมต่อสถานการณ์ โดยที่การอภิปรายนี้ครอบคลุมการวิเคราะห์วรรณกรรม และกระตุ้นความตระหนักรู้ (Awareness) ของผู้เข้าร่วม

4. การเล่นตามบทบาทของละคร (Playing dramatic material) เป็นการแสดงละครตามเรื่องราว หรือสถานการณ์ความเข้าใจในประเด็นที่กำหนดไว้ โดยอาศัยการวิเคราะห์ การตีบทและการแสดงต้นสด

5. การโค้ช และการประเมิน (Side-coaching and evaluation) เป็นการประเมินความเข้าใจมโนทัศน์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการเรียนรู้ พร้อมกับชี้แนะ แนะนำ ประเด็นความคิด มุมมอง มโนทัศน์เพิ่มเติมให้แก่ นักเรียนหรือผู้เข้าร่วม รวมทั้งการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์หรือความคิดที่ต้องการในกิจกรรมละคร

6. การแสดงซ้ำ (Replaying) เป็นการแสดงในเรื่องราวเดิมที่มีการเพิ่มเติมความคิด มุมมองและสังเคราะห์ความคิดของกลุ่มอีกครั้ง หรือเป็นการแสดงละครในประเด็นเดิม แต่เปลี่ยนเรื่องราวหรือสถานการณ์ใหม่เพื่อย้ำความเข้าใจและมโนทัศน์ที่กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ไว้

7. การประเมินและสะท้อนผล (Evaluation and reflection)

เป็นการประเมินสะท้อนผลซ้ำอีกครั้งหลังจากที่ได้แสดงซ้ำ เพื่อประเมินผล สะท้อนคิด ใคร่ครวญ ความรู้สึกและเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรม

ปาริชาติ จีงวิวัฒนาภรณ์ (2547: 79-89) ได้ศึกษาและนำเสนอแนวทางการประยุกต์ละครสร้างสรรค์เพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ไว้ 4 ขั้นตอน สามารถพิจารณารายละเอียดได้ดังนี้

1. ขั้นการเตรียมความพร้อม (Warm-up) เป็นกิจกรรมที่เตรียมความพร้อมของนักเรียนโดยการอบอุ่นร่างกาย หรือกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีสมาธิพร้อมที่จะเข้าสู่กระบวนการละครที่จะต้องอาศัยความพร้อมทางด้านร่างกาย สมอง อารมณ์

2. ขั้นกิจกรรมจูงใจ (Motivation) เป็นกิจกรรมการใช้คำถาม หรือสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนหรือผู้ร่วมกิจกรรม เพื่อให้เกิดความพร้อมและความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นที่ได้หยิบยกมา

3. ขั้นกิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative drama) คือ ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม แบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอนได้แก่

3.1 ขั้นกิจกรรมก่อนละคร (Pre-drama) หมายถึงกิจกรรมที่เตรียมความพร้อมในการแสดงละครให้แก่ นักเรียน โดยอาจครอบคลุมกิจกรรมย่อยในสองลักษณะ คือ การฝึกซ้อมในการแสดงเป็นตัวละครในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยแสดงบทบาทสมมติสั้น และการวางแผนการแสดงละคร ทั้งนี้ครูอาจทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเตรียมความพร้อมการแสดงละครในด้านสถานที่ อารมณ์ สมาธิ ตลอดจนแบ่งและมอบหมายหน้าที่ให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคน

3.2 ขั้นการแสดง (Drama playing) เป็นการแสดงละครหลังจากที่ได้เตรียมการและวางแผนไว้แล้ว โดยที่การแสดงละครนี้ดำเนินอยู่ภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ใกล้เคียง ไม่มีผู้ชมที่เป็นคนอื่นนอกชั้นเรียน ทั้งนี้การให้ความสำคัญกับการแสดงละครไม่ได้ยึดความสมบูรณ์แบบของการแสดงเป็นหลัก แต่ยึดกระบวนการที่นำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

4. **ขั้นประเมินผล (Evaluation)** การประเมินผลในกระบวนการละครสร้างสรรค์ครอบคลุมใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ การประเมินผลที่สอดแทรกระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม แต่ละส่วนซึ่งเป็นการประเมินอย่างไม่เป็นทางการ โดยครูและนักเรียนผู้เข้าร่วมทำหน้าที่เป็นผู้แสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ อีกลักษณะหนึ่งก็คือการประเมินผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด โดยผู้นำกิจกรรม จะเป็นผู้ตรวจสอบว่าผลที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

จากแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ที่นักวิชาการด้านการละครได้นำเสนอไว้สามารถนำมาเปรียบเทียบแนวคิดดังรายละเอียดในตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ของนักวิชาการ

Wrad (1947 อ้างถึงใน ปาริชาติ จึงวิวัฒนาการณ์, 2546: 12-13)	Salisbury (1986: 12-20)	Heinig (1993: 32-43)	ปาริชาติ จึงวิวัฒนาการณ์ (2547: 79-89)
1. ฝึกทักษะให้กับนักเรียนอย่างเป็นลำดับขั้น	1. ขั้นนำเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับเรื่อง	1. การสร้างการมีส่วนร่วม (Identify involvement)	1. กิจกรรมการเตรียมความพร้อม (Warm-up)
2. ใช้วรรณกรรมเป็นองค์ประกอบ	2. ขั้นเล่าเรื่อง	2. การนำเสนอเนื้อหาหรือข้อมูล (Presentation of material)	2. กิจกรรมจูงใจ (Motivation)
3. วิเคราะห์ตัวละคร	3. ขั้นวางแผนแสดง	3. การอภิปราย (Discussion)	3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative drama)
4. ครู หรือผู้นำกิจกรรมทำหน้าที่ชี้แนะ			3.1 กิจกรรมก่อนละคร (Pre-drama)

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ของนักวิชาการ
(ต่อ)

Wrad (1947 อ้างถึงใน ปาริชาติ จึงวิวัฒนาการณ์, 2546: 12-13)	Salisbury (1986: 12-20)	Heinig (1993: 32-43)	ปาริชาติ จึงวิวัฒนาการณ์ (2547: 79-89)
5. แสดงละคร	4. ชั้นแสดง	4. การเล่นตามบทบาท ของละคร (Playing dramatic material)	3.2 การแสดง (Drama playing)
-	5. ชั้นประเมิน	5. การโค้ชและ การประเมิน (Side coaching and evaluation)	4. การประเมินผล (Evaluation)
-	6. ชั้นแสดงซ้ำ	6. การแสดงซ้ำ (Replaying)	-
-	-	7. การประเมินสะท้อนผล (Evaluation and reflection)	-

จากตารางเปรียบเทียบในข้างต้น จะเห็นได้ว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้ของปาริชาติ
จึงวิวัฒนาการณ์ เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ที่มีขั้นตอนครอบคลุม
มากที่สุด โดยแนวคิดของ Wrad มีเฉพาะการจัดกิจกรรมก่อนละคร และการแสดงละคร
แต่ขาดการวัดและประเมินผลของละครไป ทางด้านแนวคิดของ Salisbury (1986) แม้ว่าจะมี
การประเมินและชั้นแสดงซ้ำ แต่ยังขาดการประเมินท้ายกิจกรรมซึ่งเป็นส่วนสำคัญ ขณะที่แนวคิด
ของ Heinig (1993) แม้ว่าจะครอบคลุมและมีรายละเอียดที่ชัดเจน แต่อาจมีรายละเอียด
ในบางขั้นตอนมีส่วนที่คาบเกี่ยวและทับซ้อน โดยเฉพาะในขั้นตอนที่ 3 การอภิปราย (Discussion)

ขั้นตอนที่ 4 การเล่นตามบทบาทของละคร (Playing dramatic material) ขั้นตอนที่ 5 การโค้ช และการประเมินซึ่งขั้นตอนดังกล่าว ในแนวคิดของปารีชาติ จิงวิวัฒนาภรณ์ จัดรวมไว้ในช่วงกิจกรรม ก่อนละคร ที่รวมทั้งการอภิปราย ดีบท วิเคราะห์ การซ้อมซ้ำซ้อมและวางแผนการแสดง รวมทั้งการโค้ชและการประเมินโดยใช้คำถาม และในขั้นที่ 3.2 การแสดง (Drama playing) ของปารีชาติ จิงวิวัฒนาภรณ์ ก็เปิดโอกาสให้สามารถจัดกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดได้

ดังนั้นในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิด ละครสร้างสรรค์ของปารีชาติ จิงวิวัฒนาภรณ์ (2547: 79-89) เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นแนวทางที่ครอบคลุมกิจกรรมละครสร้างสรรค์มากที่สุด และเป็นแนวทางที่สามารถจัดกิจกรรมในการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย

4.7 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ในบริบทออนไลน์

นักจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Jones, 2020: 9-11; Broadfoot, 2020: 3-8) ได้ระบุ แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ในบริบทออนไลน์ดังนี้

1. จำกัดการเข้าชั้นเรียนออนไลน์ (Lock the classroom) ครูควรจำกัดการเข้า ชั้นเรียนออนไลน์ให้เข้าถึงได้เฉพาะสมาชิกในชั้นเรียน รวมถึงสร้างรหัสการเข้าถึงชั้นเรียนออนไลน์ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าถึงได้ เนื่องจากในชั้นเรียนควรเป็นพื้นที่ปลอดภัย ในการแสดงออกและเป็นกิจกรรมเฉพาะสมาชิกในชั้นเรียนเท่านั้น

2. ขออนุญาตการเข้าร่วมกิจกรรม (Get permission) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ แนวคิดละครสร้างสรรค์ผ่านช่องทางออนไลน์ให้แก่นักเรียนที่เป็นเยาวชนผ่านช่องทางออนไลน์ควร ได้รับการอนุญาตและการยินยอมจากนักเรียนเสียก่อน และโดยเฉพาะการบันทึกภาพ หรืออัดวิดีโอ กิจกรรม เนื่องจากการบันทึกภาพและวิดีโออาจไปกระทบต่อความเป็นส่วนตัวของนักเรียน

3. ใช้ห้องพักคอยเสมือนและห้องย่อย (Use virtual waiting rooms and breaking rooms) ครูควรใช้ห้องพักคอยเสมือนก่อนเริ่มกิจกรรมในชั้นเรียน เนื่องจากจะได้ตรวจสอบ ว่านักเรียนมาทันพร้อมเพียงแล้วหรือไม่ ขณะเดียวกันในระหว่างการทำกิจกรรมควรแบ่งกลุ่ม นักเรียนให้เล็กลงด้วยการแบ่งห้องย่อย โดยควรเหลือสมาชิกไม่เกิน 4-6 คนต่อห้อง เพื่อให้ให้นักเรียน ทุกคนในกลุ่มมีโอกาสได้สื่อสารและแสดงความคิดเห็น

4. งดการสนทนาส่วนตัว (Disable private messaging) นักเรียนควรมีส่วนร่วม และให้ความสนใจในการทำกิจกรรมร่วมกันตลอด ดังนั้นครูจึงควรตรวจสอบและชี้แจงข้อตกลงเรื่องการงดเว้นสนทนาในช่องทางส่วนตัว

5. ปิดเสียงไมโครโฟนของผู้เข้าร่วม (Mute participant) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์อาจมีเสียงแทรกซ้อนเข้ามาในระหว่างการทำกิจกรรม หรือแสดงละคร ดังนั้นจึงต้องปิดเสียงไมโครโฟนของผู้เข้าร่วมทุกคนเพื่อไม่ให้รบกวนสมาธิ หรือขัดจังหวะระหว่างการทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์

6. กำหนดชุดแต่งกายสำหรับเข้าร่วมกิจกรรม (Set a dress code) ก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมในชั้นเรียนของแต่ละสัปดาห์ ครูสามารถกำหนดชุดแต่งกายสำหรับเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง เพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวกในชั้นเรียน กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน รวมถึงช่วยให้นักเรียนสามารถแยกบริบทได้ออกระหว่างการทำกิจกรรม และการพักผ่อนอยู่บ้าน

7. ค้นหาพื้นที่ที่เหมาะสม (Find a suitable space) ครูควรสร้างข้อตกลงและความเข้าใจร่วมกันกับชั้นเรียนว่าจะต้องหาพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนแสดงออกได้อย่างเป็นอิสระ รวมถึงเพื่อให้นักเรียนแยกบริบทระหว่างการทำกิจกรรมและการพักผ่อนอยู่บ้าน

8. กำหนดความคาดหวัง หรือเป้าหมาย (Establish expectation) ในการทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ทั้งในบริบทออนไลน์ หรือบริบทในชั้นเรียน ครูควรกำหนดความคาดหวัง หรือเป้าหมายในการทำกิจกรรมซึ่งอาจเป็นข้อตกลงร่วมกันในชั้นเรียน และเป็นเป้าหมายที่นอกเหนือจากจุดประสงค์ในการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนฝึกทักษะและการมีส่วนร่วม เช่น กำหนดเป้าหมายประจำวันให้เป็นวันแห่งการรับฟัง กำหนดให้เป็นวันของการคิดนอกกรอบ เป็นต้น

แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ในบริบทออนไลน์ตามที่ได้ศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำไปใช้ประกอบเป็นแนวทางสำหรับออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน เนื่องจากในช่วงเวลาที่ดำเนินการวิจัยอยู่ระหว่างการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

4.8 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์

นักวิชาการด้านการละคร (ปาริชาติ จึงวิวัฒนาการณ์, 2547; 28-33 พรรรัตน์ ดำรง: 101-114; 2557; Heinig, 1993: 5; McCaslin, 2003: 13-19) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของการใช้ละครสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้ไว้ สามารถวิเคราะห์และสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. พัฒนาการใช้ภาษาและการสื่อสาร (Language and communication) เนื่องจากการแสดงละครสร้างสรรค์ต้องอาศัยประสบการณ์และความรู้ทางภาษาในการแสดงออก จึงถือได้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารได้อย่างเป็นองค์รวม และบูรณาการ

2. พัฒนาทักษะและความสามารถในการแก้ไขปัญหา (Problem-solving skills) องค์ประกอบสำคัญของละครและวรรณกรรมคือปมขัดแย้งหรือปัญหาที่พัฒนาให้เรื่องดำเนินไป ดังนั้นในการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์นักเรียนสามารถที่จะลองใช้สมมติฐาน ความรู้ ความคิด ประสบการณ์เดิมของตนในการสวมบทบาท ทำความเข้าใจตัวละคร เพื่อแก้ปัญหาในมุมมองของจินตนาการ โดยที่ไม่มีการตัดสินว่าผิดหรือถูก

3. พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) นักเรียนจะมีโอกาสได้ใช้และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการกำหนดประเด็นปัญหาหรือประเด็นการเรียนรู้ที่เป็นคำถามปลายเปิด รวมทั้งช่องว่างในการวิเคราะห์ ตีความ คำพูด ความรู้สึกของตัวละคร ภายใต้เงื่อนไขกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกับรูปแบบของกิจกรรมละคร ความรู้ ความคิด และประสบการณ์เดิมของนักเรียน

4. พัฒนาอัตลักษณ์ มโนทัศน์เชิงบวก (Positive self-concept) ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนอยู่ในภายใต้เงื่อนไขที่ครูหรือผู้นำกิจกรรมเชื่อมั่นในคุณค่าของศักยภาพนักเรียนและศักยภาพในความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นนักเรียนจึงมีโอกาที่จะพัฒนาความตระหนักรู้ ค่านิยม ทศนคติ มุมมองบางประการ โดยการลองผิดลองถูกผ่านกิจกรรมภายในห้องเรียน จนหล่อหลอมและพัฒนากลายเป็นอัตลักษณ์ มโนทัศน์เชิงบวกซึ่งส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และจิตสำนึก

5. พัฒนาความตระหนักรู้ทางสังคม (Social awareness) กิจกรรมละครสร้างสรรค์ คือ ภาพจำลองของชีวิตที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สวมบทบาทเพื่อแสดงออกตามความเชื่อ ความสนใจของตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสคำนึงถึงประสบการณ์ และมุมมองที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นผ่านหนังสือ วรรณกรรม ปฏิสัมพันธ์ หรือประเด็นทางสังคม ดังนั้นกิจกรรมละครสร้างสรรค์จึงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้สามารถสร้างความสัมพันธ์ ใกล้ชิด หรือเรียนรู้กับเงื่อนไข ทักษะ คุณค่าและมุมมองทางสังคมที่หลากหลาย

6. พัฒนาทักษะและสมรรถนะร่วมมือ (Co-operative skills) ละครสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่จัดประสบการณ์เรียนรู้ในรูปแบบ ปฏิสัมพันธ์กลุ่ม ดังนั้นใน กระบวนการละครจึงส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสในการเรียนรู้แบบร่วมมือ รวมทั้งยอมรับความคิดเห็น ของเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่ม

7. สร้างความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) ละครสร้างสรรค์เป็นกิจกรรม ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลองสวมบทบาทเป็นตัวละครอื่นเพื่อเข้าใจความคิด เรียนรู้ และลองใช้ ประสบการณ์ความคิดมุมมองของตนเองในการแก้ปัญหาเพื่อยอมรับมุมมองที่แตกต่างมากขึ้น ดังนั้นจึงมีประโยชน์ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และลดความคิดตนเอง ที่เป็นศูนย์กลาง

8. พัฒนาค่านิยมและทัศนคติ (Value and attitude) ละครสร้างสรรค์ มีเหตุการณ์ เงื่อนไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แก้ไขสิ่งเหล่านั้นตามประสบการณ์ มุมมอง ค่านิยม ทัศนคติ และความเชื่อที่ตนเองมี กิจกรรมเหล่านี้จึงทำหน้าที่เป็นเครื่องมือ ในการส่งเสริมและหล่อหลอมทัศนคติของนักเรียนให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

9. พัฒนาความเข้าใจในด้านศิลปะการละคร (Understanding of the art of theatre) ละครสร้างสรรค์ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสในการพัฒนาทักษะและความสามารถ ทางด้านศิลปะผ่านการทำความเข้าใจวรรณกรรม การที่นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงผ่านศิลปะการละคร จะทำให้เรียนรู้มากกว่าการเข้าใจเนื้อหาแต่เพียงอย่างเดียว

การศึกษาประโยชน์ของละครสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้ทำให้พิจารณาได้ว่า ละครสร้างสรรค์สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่นได้ เนื่องจากสอดคล้องกับประโยชน์ในด้านการใช้ภาษาและการสื่อสาร การพัฒนาอัตลักษณ์โน้ตชน เชิงบวก และการพัฒนาค่านิยมและทัศนคติ

4.9 ข้อควรคำนึงในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์

นักวิชาการด้านละครและนักการศึกษา (ปาริชาติ จีงวัฒนาภรณ์, 2547: 75-92; พรรัตน์ ดำรุง, 2550: 149-155; ปวีณา แซ่มซ้อย, 2562; Heinig, 1993: 285-299; McCaslin, 2003: 400-415) ได้ศึกษาแนวทางการใช้ละครสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งได้วิเคราะห์ และนำเสนอข้อควรคำนึงในการใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 3 ประเด็น คือ บทบาทของครู การมีส่วนร่วมของชั้นเรียน และลักษณะของกิจกรรม โดยสามารถสรุปประเด็น สำคัญได้ดังนี้

4.9.1 บทบาทของครู

บทบาทของครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวก การจัดการละครสร้างสรรค์ให้ประสบผลสำเร็จ โดยดั่งนั้นครูจึงมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริม และจัดละครสร้างสรรค์ให้ประสบผลสำเร็จได้ดังนี้

1. บทบาทของครูในฐานะผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ หรือผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) การใช้ละครในการเรียนรู้มีรากฐานมาจากแนวคิด คอนสตรัคติวิสม์ที่เชื่อว่านักเรียนเป็นผู้ที่สร้างความรู้ด้วยตัวเอง ดั่งนั้นครูจึงมีหน้าที่สำคัญ ในการจัดเตรียมกระบวนการ วางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อให้ละครเป็นอย่างมีทิศทาง รวมทั้งเป็นผู้จัด บรรยากาศและเตรียมพร้อมให้นักเรียนพร้อมที่จะเรียนรู้

2. บทบาทของครูในฐานะผู้สังเกต ทักษะการสังเกตของครูเป็นสิ่ง สำคัญที่จะช่วยให้การจัดการละครสร้างสรรค์เกิดประสิทธิผล เนื่องจากครูจะต้องเป็นผู้สังเกตพฤติกรรม เด็ก ทำความรู้จักอุปนิสัย ความคิด ตลอดจนปัญหาของเด็กแต่ละคน เพื่อที่จะได้นำปัจจัยดังกล่าวมา คำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ตอบสนองต่อนักเรียน รวมทั้งปรับแก้กิจกรรมให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสม กับคุณลักษณะของนักเรียน

3. บทบาทของครูในฐานะผู้มีความคิดสร้างสรรค์และริเริ่มในการจัดละครสร้างสรรค์ ประเด็นสำคัญอยู่ที่การออกแบบกระบวนการและกิจกรรมละครซึ่งไม่มีรูปแบบตายตัว ดังนั้นครูจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อที่จะสร้างความน่าสนใจให้กับกิจกรรมรวมทั้งสังเกตเห็นประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการเพื่อที่จะได้สามารถสื่อสารจินตนาการร่วมกับนักเรียนได้

4. บทบาทของครูในฐานะโค้ช (Coach) ครูไม่ได้ทำหน้าที่เพียงผู้จัดกิจกรรมให้นักเรียนเท่านั้น แต่ครูจะต้องทำหน้าที่เป็นโค้ชที่สามารถให้คำแนะนำ มุมมองความคิดและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนด้วย

5. บทบาทของครูในฐานะนักสื่อสาร ในระหว่างการทำกิจกรรมจะต้องอาศัยการเชื่อมโยงจินตนาการและความคิด ดังนั้นครูจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้อธิบายเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ให้เข้าใจง่าย ชัดเจน รวมทั้งอธิบายอย่างเป็นกลาง นอกจากนี้ในระหว่างการทำกิจกรรมอาจเกิดความรู้สึกที่ขัดแย้งกันระหว่างผู้ร่วมกิจกรรม ดังนั้นครูจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้ที่สื่อสาร ชี้แจงและประสานความเข้าใจ

6. บทบาทของครูในฐานะผู้ร่วมกิจกรรม องค์ประกอบหลักของกิจกรรมละครสร้างสรรค์คือผู้เข้าร่วม (Participant) ดังนั้นครูนอกจากจะเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้และจัดกิจกรรมแล้ว ในบางครั้งครูอาจจะต้องลดบทบาทเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมอีกคนหนึ่ง เพื่อแสดงให้เห็นว่าในชั้นเรียนเป็นพื้นที่การเรียนรู้ของร่วมกันทุกคน และแสดงให้เห็นว่าครูก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ

7. บทบาทของครูในฐานะนักแสดง ในการจัดกิจกรรมครูควรที่จะมีทักษะและความรู้พื้นฐานทางด้านศิลปะการแสดง เช่น การเข้าถึงตัวละคร (Characterization) การแสดงด้นสด (Improvisation) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์กิจกรรม รวมทั้งให้คำแนะนำแก่นักเรียน อย่างไรก็ตามครูไม่ควรที่จะเป็นนักแสดงนำ หรือกำหนดความคิดให้นักเรียน เนื่องจากจะเป็นการปิดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

8. บทบาทของครูในฐานะผู้ประเมินผล เมื่อการจัดละครสร้างสรรค์เสร็จสิ้นลง ครูควรจะให้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสสะท้อนความคิด ความรู้สึก โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ โดยตั้งคำถามที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เกิดพัฒนาการคิด รวมทั้งสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้

4.9.2 การมีส่วนร่วมของชั้นเรียน

การมีส่วนร่วมของชั้นเรียนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการจัดละครสร้างสรรค์ เนื่องจากครูจะต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าสร้างปฏิสัมพันธ์ภายในชั้นเรียนซึ่งสามารถพบนักเรียนทั้งในลักษณะไม่ชอบแสดงออกและลักษณะแสดงออกมาเกินไป ดังนั้นครูจึงต้องพยายามสร้างการมีส่วนร่วมที่ไม่อยู่ในลักษณะการสั่งหรือการบังคับ เพราะจะยิ่งเพิ่มความไม่เต็มใจของนักเรียน แม้ว่ากิจกรรมจะเสร็จสิ้น แต่นักเรียนก็จะไม่เกิดการเรียนรู้

ทั้งนี้การสร้างการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครูจะต้องใช้เวลาในการทำกิจกรรม เพื่อค่อย ๆ ละลายพฤติกรรมและทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เนื่องจากในบางครั้งนักเรียนที่ขี้อายจะรู้สึกสบายใจที่จะเป็นผู้สังเกตก่อน จากนั้นจึงเข้าร่วม ในขณะที่กรณีของนักเรียนที่แสดงออกมาเกินไป ครูอาจจะต้องทำหน้าที่เป็นควบคุมและดูแลเพื่อไม่ให้เกิดการแสดงออกของนักเรียนในกลุ่มนี้ไปบดบังการมีส่วนร่วมของเพื่อนในชั้นเรียน

4.9.3 พื้นที่การเรียนรู้ (Learning space)

การใช้กระบวนการละครเป็นการเปิดพื้นที่การเรียนรู้ระหว่างโลกความเป็นจริงกับโลกในจินตนาการ ดังนั้นนอกจากพื้นที่การเรียนรู้ในเชิงกายภาพที่ครูควรจัดเตรียมให้เหมาะสมแล้ว ครูควรคำนึงถึงการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ในเชิงบรรยากาศที่ปลอดภัยอบอุ่น เป็นกันเอง เพื่อที่จะได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทดลองใช้จินตนาการ โดยไม่มีผลกระทบต่อชีวิตจริงนอกชั้นเรียน

5. นิทานพื้นบ้าน

5.1 ความหมายของนิทานพื้นบ้าน

นักวิชาการด้านคติชนวิทยา (กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2518: 99-100; กิ่งแก้ว อรรถการ, 2519: 11 ; เสาวลักษณ์ อนันตสานต์, 2538: 36-37; วิเชียร เกษประทุม, 2542: 1; ประคอง นิมมานเหมินท์, 2551: 6; Thompson, 1955: 482-488) ได้ให้ความหมายของนิทานพื้นบ้าน (Folktales) ไว้ในทิศทางเดียวกัน กล่าวโดยสรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องเล่าโดยทั่วไปที่เล่าสืบต่อ ๆ กันมาในท้องถิ่น โดยเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา ถือได้ว่าเป็นข้อมูลทางวัฒนธรรมประเภทหนึ่ง

5.2 ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน

เจือ สตะเวทิน (2517: 46 อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ อนันตสานต์, 2538: 44) ได้ระบุลักษณะนิทานพื้นบ้านไว้ว่ามีลักษณะเป็นเรื่องเล่าด้วยภาษาร้อยแก้ว เล่ากันด้วยปากมาก่อน แสดงให้เห็นความคิด ความเชื่อของชาวบ้าน ขณะเดียวกันเรื่องจริงที่มีคติสามารถนับอนุโลมได้ว่าเป็นนิทานประเภทหนึ่ง

เสาวลักษณ์ อนันตสานต์ (2538: 47) ได้อธิบายลักษณะของนิทานพื้นบ้านไว้ว่าเป็นเรื่องเล่าที่เล่าสืบทอดแบบมุขปาฐะ เป็นปรัมปราประเพณีที่มีการสั่งสมและสืบทอดมาจากอดีต ภายหลังอาจมีการจดบันทึก และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่ง

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2551: 6) ได้กล่าวถึงลักษณะของนิทานพื้นบ้านสรุปได้ดังนี้

- 1) นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา เป็นภาษาร้อยแก้ว
- 2) นิทานพื้นบ้านเล่ากันด้วยปากสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน แต่ต่อมาในสมัยหลังเมื่อการเขียนเจริญขึ้น ก็อาจเขียนขึ้นตามเค้าเดิมที่เคยเล่าด้วยปากเปล่า
- 3) นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องเล่าที่ไม่ปรากฏว่าผู้เล่าดั้งเดิมคือใคร หากปรากฏชื่อก็จะเป็นเพียงแต่ผู้รวบรวม แต่ไม่ใช่ผู้เล่าดั้งเดิม

ลักษณะของนิทานพื้นบ้านที่นักวิชาการด้านคติชนวิทยาได้ระบุไว้ สามารถสรุปได้ว่านิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องเล่าที่ถ่ายทอดด้วยภาษาถ้อยคำธรรมดา สืบทอดทางมุขปาฐะเป็นหลัก ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง หรือผู้เล่าดั้งเดิม รวมทั้งเป็นเรื่องราวที่สะท้อนให้คิดความคิด คติ ความเชื่อของคนในท้องถิ่น

5.3 ประเภทของนิทานพื้นบ้าน

นักวิชาการด้านคติชนวิทยาได้จำแนกประเภทนิทานพื้นบ้านโดยใช้เกณฑ์การพิจารณาที่แตกต่างกัน โดยในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาและกล่าวถึงเฉพาะประเภทของนิทานพื้นบ้านที่จำแนกตามแนวคิดของประคอง นิมมานเหมินท์ (2551: 89-170) ซึ่งครอบคลุมและสอดคล้องกับแนวคิดของ Thompson (1955 อ้างถึงใน ประคอง นิมมานเหมินท์, 2551: 8-30) โดยจำแนกนิทานไว้เป็น 11 ประเภท สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ตำนานปรัมปรา เป็นเรื่องราวที่อธิบายกำเนิดของจักรวาล โครงสร้าง และระบบจักรวาล เรื่องของเทวดา มนุษย์ สัตว์ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ รวมทั้งประเพณีพิธีกรรม เช่น เรื่องปู่สังกะสา ย่าสังกะสี เทวดากินง้วนดิน เป็นต้น

2. นิทานศาสนา เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพุทธศาสนา โดยแบ่งออกเป็นสองประเภทสำคัญได้แก่ นิทานเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเชื่อที่พระพุทธเจ้าเคยเสด็จมาเผยแพร่คำสอนในประเทศไทย อาทิ นิทานพระธาตุเขาน้อย นิทานพระธาตุดอยคำ นิทานอีกประเภทหนึ่งคือ นิทานที่มาจากคัมภีร์ทางพุทธศาสนา โดยเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับบุคคลในสมัยพุทธกาล หรือเรื่องราวของพระโพธิสัตว์

3. นิทานคติ เป็นนิทานเรื่องขนาดไม่ยาว การดำเนินเรื่องมาซับซ้อน มีตัวละครน้อย เน้นการนำเสนอความคิดเกี่ยวกับคุณ ค่าจริยธรรม ผลแห่งการทำดี ทำชั่ว ความกตัญญู ความเมตตาการุณา เช่น เรื่องลูกกตัญญู เรื่องไม่เชื่อฟัง เป็นต้น

4. นิทานมหัศจรรย์ เป็นนิทานเรื่องขนาดยาว มีลักษณะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับความมหัศจรรย์ อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ โดยนิทานมหัศจรรย์ของไทยนั้นแตกต่างจากนิทานมหัศจรรย์ (Fairy tale) ของตะวันตกในหลายด้าน เช่น สามารถเป็นเรื่องสนุกสนานที่สอนคติธรรมได้ มีการระบุชื่อสถานที่เกิดเรื่องราว เช่น เมืองพาราณสี เมืองรัตนา เป็นต้น และในด้านตัวละครเอกมักเป็นบุคคลที่มีชาติกำเนิดแบบบุคคลชั้นสูง หรือเกิดมาพร้อมกับของวิเศษ มีความมหัศจรรย์เรื่องเวทมนตร์คาถา

5. นิทานชีวิต เป็นนิทานที่มีเรื่องราวขนาดยาว มีลักษณะเรื่องราวที่เชื่อว่าเคยเกิดขึ้นจริง เพราะมีการระบุชื่อสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ สถานะตำแหน่งของตัวละคร ตัวละครส่วนใหญ่เป็นคน อาจมีตัวละครที่เป็นอมมนุษย์ นิทานชีวิตบางเรื่องอาจเป็นนิทานประจำถิ่นได้ เช่น ไกรทอง ขุนช้างขุนแผน เป็นต้น

6. นิทานประจำถิ่น เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา ความเชื่อท้องถิ่น บุคคลในประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับสมบัติหรือสิ่งลึกลับ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น

7. นิทานอธิบายเหตุ เป็นนิทานขนาดสั้นที่อธิบายที่มาของสิ่งของต่าง ๆ บางเรื่องอาจจัดเป็นตำนานได้ เพราะอธิบายความเป็นมาของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในธรรมชาติ หรือรอบตัว รวมทั้งอาจเป็นการอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่น

8. นิทานสัตว์ เป็นนิทานขนาดสั้นที่บางครั้งอาจเป็นนิทานอธิบายเหตุหรือนิทานคติ สามารถแบ่งประเภทตามเนื้อหาได้ 3 ลักษณะ คือ นิทานที่เกี่ยวกับลักษณะนิสัยของสัตว์ นิทานที่เกี่ยวกับสติปัญญาของสัตว์ และนิทานเกี่ยวกับสัตว์ที่ดี

9. นิทานเรื่องผี เป็นเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องวิญญาณและภูติผีในท้องถิ่นซึ่งมีทั้งผีที่ดีและผีร้าย

10. นิทานมุขตลกและเรื่องโง่ เป็นนิทานขนาดสั้นที่อาจเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับมนุษย์ หรือสัตว์ จุดสำคัญของนิทานประเภทนี้ คือ ดำเนินเรื่องอยู่บนความไม่น่าเป็นไปได้หรือความไม่เข้ากัน รวมทั้งเกี่ยวกับความโง่ ความฉลาด การแข่งขัน เป็นต้น

11. นิทานเข้าแบบ เป็นนิทานที่เน้นเล่าเพื่อความสนุกสนาน เช่น นิทานลูกโซ่ นิทานลอกผู้ฟัง นิทานไม่จบเรื่อง และนิทานไม่รู้จบ

เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้ใช้นิทานจากแหล่งข้อมูลที่เดิมผู้ศึกษารวบรวมไว้ ดังนั้นการใช้นิทานที่สัมพันธ์กับท้องถิ่นในกรุงเทพมหานครและเขตบางชื่อในงานวิจัยฉบับนี้จึงประกอบไปด้วยการใช้นิทาน 3 ประเภท ได้แก่

1) นิทานประจำถิ่น ประกอบด้วย นิทานเรื่องบางชื่อบางชื่อนิทานเรื่องวัดเชิงหวาย ตำนานหลวงพ่อเหลือ ตำนานเจ้าพ่อพระราม 6 นิทานเรื่องประวัติชุมชน

2) นิทานอธิบายเหตุ ประกอบด้วย ตำนานยักษ์วัดแจ้งยักษ์วัดโพธิ์ นิทานเรื่องชั้วหม้อข้าวเดือด นิทานเรื่องบางลำพู นิทานเรื่องต้นลำพู ตำนานรูปพระตายลอยน้ำ ตำนานหลวงพ่อสามเสน ตำนานไม้กระดานมัสยิดต้นสน ตำนานศาลเจ้าพ่อเสือ

3) นิทานเรื่องผี ได้แก่ ตำนานแม่นากพระโขนง

5.4 แนวทางการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้าน

นักวิชาการด้านคติชนวิทยา (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2551: 69-72; วิมล คำศรี, 2554: 90-92; ศิราพร ณ ถลาง, 2557: 239-242) ได้กล่าวถึงแนวทางการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านไว้ อย่างหลากหลาย เช่น การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์โครงสร้างของนิทานพื้นบ้าน การวิเคราะห์แบบเรื่องของนิทานพื้นบ้าน การวิเคราะห์การแพร่กระจายของนิทานพื้นบ้าน การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของนิทานพื้นบ้าน เป็นต้น

งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยเลือกการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของนิทานพื้นบ้าน เป็นแนวทางการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้าน เนื่องจากแนวทางดังกล่าวเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างเนื้อหานิทานพื้นบ้านกับบทบาทหน้าที่ในสังคมซึ่งนอกจากสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ทางคติชนวิทยาที่มีต่อสังคมแล้ว ยังส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจท้องถิ่นผ่านนิทานพื้นบ้าน พร้อมทั้งเห็นความสำคัญของนิทานพื้นบ้านที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น อันเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดจิตสำนึกรักท้องถิ่น

แนวทางการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของนิทานพื้นบ้านแบ่งได้เป็น 3 หน้าที ดังนี้ (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2551: 60; ศิราพร ณ ถลาง, 2557: 359-414; Bascom, 1954: 333-349)

1. อธิบายกำเนิดและอัตลักษณ์ของกลุ่มชนและพิธีกรรม นิทานพื้นบ้าน สามารถบ่งบอกความเป็นมาของบรรพบุรุษและถิ่นที่อยู่ในรูปแบบประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ผ่านการบอกเล่าจะทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้ความเข้าใจต่อท้องถิ่น ขณะเดียวกันนิทานพื้นบ้านยังช่วยอธิบายความเชื่อมโยงระหว่างพิธีกรรมในท้องถิ่นซึ่งสะท้อนให้เห็นทั้งระบบความเชื่อของคนในชุมชน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ

2. ใ้การศึกษาในสังคมและรักษามาตรฐานและแบบแผนทางสังคม นิทานพื้นบ้านเป็นกลไกให้ความรู้ ถ่ายทอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ปลุกฝังทัศนคติ อบรมสั่งสอนระเบียบสังคม รักษามาตรฐานทางจริยธรรมและพฤติกรรมที่เป็นแบบแผนที่สังคมยอมรับ

3. ให้ความเพลิดเพลินและเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจของบุคคล นิทานพื้นบ้านสามารถสร้างความสนุกสนานให้แก่คนในชุมชนและท้องถิ่นผ่านการเล่านิทาน ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากจินตนาการ ขณะเดียวกันนิทานยังเป็นทางออกในการระบายความคับข้องใจของมนุษย์ที่เกิดจากความขัดแย้งในครอบครัว กฎเกณฑ์ หรือสังคมโดยแสดงออกผ่านการกระทำของตัวละครซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่สามารถทำได้ในโลกความเป็นจริง

นอกจากแนวทางดังกล่าวผู้วิจัยใช้แนวทางการศึกษาและวิจารณ์วรรณกรรมกับสังคมประกอบการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านด้วย เนื่องจากนิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมซึ่งสัมพันธ์กับสังคม ดังที่สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย (2514: 13) ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2521: 94-95) และอิงอร สุพันธ์ุณีช (2554: 6) กล่าวไว้โดยสรุปได้ว่า วรรณกรรมกับสังคมเป็นสิ่งที่ผูกพันกัน และไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะวรรณกรรมจัดเป็นสมบัติของสังคมที่

สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ค่านิยม ความเชื่อ และสภาพสังคม ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากที่แยก การศึกษาวรรณกรรมออกจากการศึกษาสังคม

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการอ่าน วิเคราะห์โดยผู้วิจัยพบว่าม้งานวิจัยที่นำเทคนิคและรูปแบบในการจัดการเรียนรู้มาพัฒนา ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์อย่างหลากหลาย ดังนี้

ทัศนีย์ เศรษฐพงษ์ (2559) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีฝังสัมพันธ์ของความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา เครื่องมือที่ใช้การวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ และเกณฑ์การประเมินแบบบันทึกผลการอ่าน กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักศึกษา จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังการทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายผลการวิจัยได้ว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างพัฒนาขึ้นจากกิจกรรมและขั้นตอนของรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงความหมาย ตรวจสอบและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อ่าน ดังนั้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้จึงช่วยส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างได้วิเคราะห์ตีความ แสดงความคิดเห็นต่องานเขียน รวมทั้งเชื่อมโยงความคิดและประสบการณ์ต่อการอ่านซึ่งเป็น ส่วนสำคัญของกระบวนการอ่านวิเคราะห์

สมเจตน์ พันธุ์พรม (2560) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี การสอนอ่านแบบเมตาคอกนิชันและการเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่าน เชิงวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบวัด ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/9 ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อภิปรายผลการวิจัยได้ว่าระดับความสามารถในการอ่าน

เชิงวิเคราะห์สูงขึ้นเนื่องจากในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ออกแบบให้แนวทางการช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในทุกขั้นตอน โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นด้วยคำถามพัฒนาการคิดทั้งในขั้นกิจกรรมก่อนอ่าน กิจกรรมระหว่างอ่าน และกิจกรรมหลังอ่าน

ชลธิดา หงษ์เหม (2560) ได้พัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิด แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนคงคาราม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนสูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 อภิปรายผลการวิจัยได้ว่าความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่สูงขึ้นเป็นผลมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยพัฒนาให้นักเรียนสามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านอย่างเป็นขั้นตอน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนการตั้งคำถามจากบทอ่าน และการใช้แผนที่ความคิดซึ่งช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการจัดระบบความคิด

กิตติพงษ์ แบล้ว (2561) ได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วแบบเลือกตอบ ซึ่งพัฒนาจากกรอบแนวคิดของ Alder and Doren กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 จำนวน 33 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างการวิจัยมีความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ บทอ่านร้อยแก้วสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อภิปรายผลการวิจัยได้ว่า การพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียน เกิดจากการจัดการเรียนรู้ในกระบวนการ 5 ขั้นที่มีขั้นตอนการสอนผ่านการใช้คำถาม ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม และขั้นตอนทบทวนพัฒนา เนื่องจาก

ในขั้นตอนดังกล่าวสัมพันธ์และกระตุ้นให้เกิดการคิดเชิงวิเคราะห์ โดยเฉพาะในขั้นตอนการสอนผ่านการใช้คำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนได้ทบทวนและเชื่อมโยงความสัมพันธ์

ประภาศรี เปี่ยมอยู่ (2561) ได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนอัมพวันวิทยาลัย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 35 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายผลการวิจัยได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญหาเป็นฐานส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านบทอ่านที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังได้พัฒนาทักษะการวิเคราะห์ ดีความ จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น โดยเฉพาะในขั้นการทำความเข้าใจปัญหาที่กำหนด

สกุลรัตน์ เจริญ อินทร์พรหม (2561) ได้พัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กลวิธี SOP2RS ร่วมกับแผนผังความคิด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้กลวิธี SOP2RS ร่วมกับแผนผังความคิดและแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/8 โรงเรียนราชินีบูรณะจำนวน 40 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นก่อนจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายผลการวิจัยได้ว่าการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์เกิดจากปัจจัยในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เกิดการคิดอย่างเป็นระบบ โดยกิจกรรมการเรียนรู้ฝึกให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับเนื้อหาบทเรียนเพื่อวิเคราะห์คำตอบ อีกทั้งเกิดจากปัจจัยในด้านกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการสังเกตการตั้งคำถามที่ต้องการหาคำตอบ การค้นคว้าหาคำตอบ รวมถึงการสรุปความรู้ด้วยตนเอง

นฤพัชร์ มิลังค์, สพลณภัทร์ ศรีแสนยงค์ และอุดม รัตนอัมพรโสภณ (2561) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการสอนอ่านแบบ SQ3R โดยประยุกต์ใช้การสอนแบบ SQ3R กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 ห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียน ด้วยชุดกิจกรรมมีระดับความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อภิปรายผลการวิจัยได้ว่าความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีระดับสูงขึ้นได้จากกระบวนการฝึกอ่านและกิจกรรมการฝึกคิดเชิงวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอน อีกทั้งมีการสำรวจเรื่องที่อ่าน การตั้งคำถามก่อนอ่าน การตอบคำถามหลังอ่านและเปิดโอกาสให้นักเรียนสรุปองค์ความรู้

เจษฎา บุญมาโฮมและคณะ (2562) ได้ศึกษาผลของการใช้หนังสือส่งเสริม การอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย หนังสือส่งเสริมการอ่าน แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ที่ใช้การสอนแบบปกติ และแบบวัดความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จังหวัด ราชบุรีจำนวน 96 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 48 คน และ กลุ่มควบคุม 48 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายผลการวิจัยได้ว่าระดับความสามารถการอ่าน เชิงวิเคราะห์ที่สูงขึ้นมีปัจจัยมาจากเนื้อหาของหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวใน ท้องถิ่นของตนเองซึ่งสอดคล้องกับประสบการณ์ของนักเรียน

ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ข้างต้นพบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ใช้แบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้แบบวัดดังกล่าวในการเก็บข้อมูลในงานวิจัยฉบับนี้

6.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกรักท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกรักท้องถิ่น พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องการพัฒนาจิตสำนึกรักท้องถิ่นเพียง 2 ฉบับ และผู้วิจัยยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาต่อเนื่องกับงานวิจัยทั้ง 2 ฉบับดังกล่าวในรอบ 10 ปี ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสำนึกที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เก่ากว่า 10 ปี พร้อมทั้งศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสำนึกในด้านต่าง ๆ เพิ่มเติมให้เห็นแนวทางการพัฒนาแบบวัดและการพัฒนาจิตสำนึก สามารถประมวลสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

สมพงษ์ ปันหุน (2542) ได้ศึกษาและพัฒนาแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ ได้แก่ แบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของแครธวอล กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2541 จำนวน 2,075 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีคุณภาพตามเกณฑ์ โดยมีค่าความตรงเชิงโครงสร้างเท่ากับ 0.74 และมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.81 ขณะเดียวกันนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดเชียงใหม่มีคะแนนจิตสำนึกเกี่ยวกับท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าร้อยละ 64.98 อภิปรายผลการวิจัยได้ว่าแบบวัดจิตสำนึกที่มีลักษณะเป็นแบบวัดสถานการณ์และพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของแครธวอลสามารถใช้ทดสอบจิตสำนึกของกลุ่มตัวอย่างได้

วชิรวิชญ์ ทองคำ (2555) ได้ศึกษาการมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 (นนทบุรี) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบวัดจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่ศึกษาอยู่ในจังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ได้มา

จากการสุ่มแบบสองขั้นตอนจำนวน 564 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนหญิงมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะเดียวกันนักเรียนที่ต่างระดับชั้นกันมีจิตสำนึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายผลการวิจัยได้ว่า นักเรียนที่เรียนในระดับสูงขึ้นไปจะมีจิตสำนึกที่สูงขึ้นไปด้วย เนื่องจากการได้รับประสบการณ์ความรู้เพิ่มเติมมากขึ้นจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดและประสบการณ์ งานวิจัยฉบับนี้สะท้อนให้เห็นว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หรือการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนัก หรือเข้าใจวัฒนธรรมจะทำให้เกิดจิตสำนึกในระดับที่สูงขึ้น

คณิง เทวฤทธิ์ (2558) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้กระบวนการทางสังคม เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่น แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตสำนึกรักท้องถิ่น แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และแบบสังเกตพฤติกรรมการมีจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลอง ตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 57 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีระดับจิตสำนึกที่สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อภิปรายผลการวิจัยได้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกในระดับที่สูงขึ้นเนื่องจาก นักเรียนได้มีโอกาสเข้าไปเป็นส่วนร่วมในเหตุการณ์ประสบการณ์ทางวัฒนธรรมจริง นักเรียนได้พัฒนาจิตสำนึกผ่านการสังเกต อภิปราย ซักถาม ซึ่งทำให้นักเรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่น จนพัฒนากลายเป็นการเห็นคุณค่า จากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการมีประสบการณ์ร่วมโดยตรง การเข้าใจวัฒนธรรม ประวัติความเป็นมาท้องถิ่น รวมทั้งการอภิปราย การวิพากษ์ความรู้ต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นมีส่วนทำให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกในระดับที่สูงขึ้น

นิธิตา วรวิทย์าคม (2559) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกเชิงวิพากษ์สำหรับเยาวชนในสถานแรกรับบ้านธัญญพร เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ ชุดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาจากแนวคิดของเปาโล แพร์และกระบวนการละครเพื่อการพัฒนาและแบบประเมินคุณลักษณะบุคคลที่มีจิตสำนึกเชิงวิพากษ์ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ เยาวชนหญิงที่อยู่ในสถานแรกรับบ้านธัญญพร จำนวน 30 คน

ผลการวิจัยพบว่า ระดับจิตสำนึกเชิงวิพากษ์ของกลุ่มทดลองสูงขึ้นก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะเดียวกันระดับจิตสำนึกเชิงวิพากษ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายผลการวิจัยได้ว่า กระบวนการละครเป็นสื่อกลางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาและยกระดับจิตสำนึก เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์และกระตุ้นให้เกิดการคิดไตร่ตรอง ตกผลึกความคิดในด้านมโนธรรมสำนึก รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม สามารถแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน วิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างเป็นอิสระ รวมทั้งเป็นสื่อกลางที่จะกระตุ้นความคิดของผู้เข้าร่วมกิจกรรม จากการอภิปรายผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากระบวนการละครสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาระดับจิตสำนึกได้

มูจรินทร์ อธิพิงษ์ และคณะ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์: การฟื้นสำนึกท้องถิ่นด้วยกระบวนการทางศิลปะการแสดงร่วมสมัยเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่ศึกษา วัดท่าไชยศิริ ตำบลสมอพลือ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลชุมชน แบบสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม กระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการทางศิลปะการแสดงร่วมสมัยและการสร้างงานศิลปะการแสดงร่วมสมัย กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ประกอบด้วย ประชาชนที่อาศัยในตำบลสมอพลือ จำนวน 500 คน และกลุ่มเด็กและเยาวชนจำนวน 100 คน ผลการวิจัยคือ ได้งานศิลปะการแสดงร่วมสมัยซึ่งสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นให้แก่สาธารณชน อภิปรายผลการวิจัยได้ว่า ผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะการแสดงร่วมสมัยจำเป็นต้องตระหนักถึงอัตลักษณ์ของชุมชนเป็นหลักมากกว่าการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นไปตามความนิยม ขณะเดียวกันนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นการมีสำนึกรักท้องถิ่นได้ เนื่องจากการมีประสบการณ์และการมีส่วนร่วมโดยตรงกับกระบวนการทางศิลปะการแสดง

ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาจิตสำนึก สัมพันธ์กับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้เป็นผู้ปฏิบัติและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ วิพากษ์ และสรุปองค์ความรู้

6.1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนำละครสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยยังไม่พบงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาต่อเนื่องจากงานวิจัยของปาริชาติ จิ่งวิวัฒนาภรณ์ (2546) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ริเริ่มนำแนวคิดละครสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ขณะเดียวกับผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์ในรอบ 10 ปี มีไม่เพียงพอสำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและดำเนินการวิจัย อีกทั้งพบงานวิจัยที่ศึกษาผลการใช้ละครสร้างสรรค์ในวิชาภาษาไทยเพียง 1 ฉบับในรอบ 10 ปี ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ละครประยุกต์ในรูปแบบต่าง ๆ และศึกษางานวิจัยที่เก่ากว่า 10 ปี เพื่อให้เห็นแนวทางการใช้ละครสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถพิจารณารายละเอียดและประเด็นสำคัญได้ดังนี้

สุนันทิ์ จันทร์ทิพย์และคณะ (2535) ได้ศึกษาและพัฒนากิจกรรมละครสร้างสรรค์ในการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดขอนแก่น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการสอนที่จัดทำในรูปแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสาธิตมอดินแดง มหาวิทยาลัยขอนแก่น และโรงเรียนสนามบิน อ่าเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อย่างละ 1 ห้อง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลังเรียนเท่ากับ 50.69 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์อยู่ที่ 25.85 อภิปรายผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยดีขึ้น เนื่องจากนักเรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้ยาวนานขึ้น รวมทั้งมีพฤติกรรมความมั่นใจและกล้าแสดงออก งานวิจัยฉบับนี้แสดงให้เห็นว่าสามารถใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยได้ อย่างไรก็ตามกิจกรรมละครสร้างสรรค์ของสุนันทิ์ จันทร์ทิพย์และคณะเป็นการใช้ละครในฐานะสื่อการสอนและจัดการเรียนรู้ในลักษณะขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป โดยแทรกกิจกรรมตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ในขั้นนำ

นิตยา สุวัฒน์กัญญาและคณะ (2541) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่มีต่อความจำและความเข้าใจในเรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวัดความจำในเรื่องและแบบทดสอบวัดความเข้าใจในเรื่อง กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกนกศิลป์พิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 72 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์มีความจำและความเข้าใจในเรื่องสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อภิปรายผลการวิจัยได้ว่าสามารถใช้แนวคิดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านได้ อย่างไรก็ตามงานวิจัยฉบับนี้ได้ยึดแนวคิดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในลักษณะกิจกรรมบทบาทสมมติเท่านั้น

เกรียงศักดิ์ ชัยมกร (2555) ได้ศึกษาผลของการจัดประสบการณ์โดยใช้ละครสร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กอนุบาล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กอนุบาลและแบบสังเกตแสดงพฤติกรรมความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กอนุบาลในกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 44 คน ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสาธิตพัฒนา สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้ละครสร้างสรรค์มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถทางคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายผลการวิจัยได้ว่า กิจกรรมละครสร้างสรรค์สามารถนำมาใช้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ของนักเรียนได้

วิจิตชัย ศิลพิพัฒน์ (2555) ได้ศึกษาผลของการฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวินนีเฟร็ดฮาร์ดและไบรอัน เวย์ที่มีต่อพฤติกรรมการไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบประเมินการไม่กล้าแสดงออก แบบบันทึกการไม่กล้าแสดงออก โปรแกรมการฝึกกิจกรรมสร้างสรรค์และโปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มพฤติกรรมการไม่กล้าแสดงออก

ของนักเรียนลดต่ำลง อภิปรายผลการวิจัยได้ว่า กิจกรรมละครสร้างสรรค์สามารถพัฒนาคุณลักษณะ และพฤติกรรมของผู้เรียนได้

ธนสิน ชูตินทรานนท์ (2559) ได้ศึกษาการเสริมสร้างความเป็นไทยโดยใช้ การสอนแบบละครเป็นฐานแก่นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบสะท้อนตัวตน และแบบบันทึกข้อมูลภาคสนามใน การเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม จำนวน 26 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยระหว่างแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน สูงขึ้นจาก 10.19 เป็น 18.54 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งยังมีระดับความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทยสูงขึ้นจากระดับปานกลาง เป็นระดับมากที่สุด ผลการประเมินโปรแกรมฯ พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจโปรแกรมฯที่พัฒนาขึ้นในระดับมากที่สุด อภิปรายผลการวิจัยได้ว่า กิจกรรมละครสามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนได้

จรรยา ชูสุวรรณ (2559) ได้ศึกษาประสิทธิผลละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนา ทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบก่อน เรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน วัดอมรินทราราม จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า การใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาทักษะด้านภาษาไทยด้านการอ่าน ด้านการเขียน ด้านการฟัง การดู และการพูด ด้านการใช้ภาษา และด้านวรรณคดีและวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายผลการวิจัยได้ว่า สามารถประยุกต์ใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ของนักเรียนได้ ทั้งนี้ละครสร้างสรรค์ในงานวิจัยฉบับนี้ คือ การสอนผ่านการแสดงละคร โดยให้นักเรียนพัฒนาบทละครขึ้น พร้อมกับชักซ้อมละคร และแสดงละครผ่านวิธีการสอนแบบปกติที่ ประกอบด้วยขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป

ณิชชา อุทัยวัฒนะ (2561) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนโยธินบูรณะ

เขตบางซื่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำนวน 39 คน ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2560 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มทดลอง สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อภิปรายผลการวิจัยได้ว่า กิจกรรมละครสร้างสรรค์สามารถช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่มีต่อเนื้อหาได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์และแนวคิดละครประยุกต์ในประเทศไทยพบว่า พบการประยุกต์ใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ความเข้าใจต่อบทเรียนวิชาภาษาไทย แต่อย่างไรก็ตามละครสร้างสรรค์ที่พบในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเป็นการแสดงบทบาทสมมติ และการสอนผ่านการแสดงละครที่มีการเตรียมบทละครและซักซ้อมการแสดง ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดของนักวิชาการด้านการละคร (ปารีชาติ จึงวิวัฒนาการณ์, 2547; พรรรัตน์ ดำรุง, 2550; Wrad 1947 อ้างถึงใน ปารีชาติ จึงวิวัฒนาการณ์, 2546; Salisbury, 1986; Heinig, 1993; McCaslin, 2003) ที่ระบุว่าแนวคิดละครสร้างสรรค์เป็นการจัดละครอย่างไม่เป็นทางการ และเป็นการแสดงที่ไม่เน้นรูปแบบการนำเสนอ แต่เน้นการจัดกระบวนการโดยมีผู้นำและผู้เข้าร่วม เพื่อพัฒนาและแสดงออกความคิด ความรู้สึก ผ่านจินตนาการ หรือประสบการณ์

ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยพบว่า มีเพียงงานวิจัยของนิตยา สุวัฒน์กัญญาและคณะ (2541) วิจิตชัย ศิลพิพัฒน์ (2555) และณิชา อุทัยวัฒน์ (2561) ที่ศึกษาและทดลองใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษา

6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

6.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

Shorkaee and Talebi (2015) ศึกษาผลการใช้กลยุทธ์การสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ที่มีต่อความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของผู้เรียนชาวอิหร่านที่เรียนภาษาอังกฤษในภาษาต่างประเทศ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 96 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน งานวิจัยฉบับนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการคิด และการใช้คำถามนำการอ่านส่งผลต่อความสามารถในการอ่านวิเคราะห์โดยตรง

Neebe (2017) ได้ศึกษาผลการใช้มีลต์มีเดีย Think Aloud ที่มีต่อความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยประกอบด้วยกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีระดับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Marshall (2017) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิครีดเดอร์เธียเตอร์ (Readers' Theatre) ที่มีผลต่อความคล่องในการอ่าน ความสามารถในการอ่าน และเจตคติ ผลจากการวิจัยพบว่าเทคนิคดังกล่าวช่วยพัฒนาระดับความสามารถในการอ่านของนักเรียน เนื่องจากการอ่านซ้ำ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครเพื่อการศึกษาอย่างรีดเดอร์เธียเตอร์มีผลทำให้คะแนนของกลุ่มทดลองแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ในต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์สัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการวิเคราะห์ พิจารณาข้อมูล รวมทั้งใช้คำถามกระตุ้นในการอ่าน แสดงให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ซึ่งมุ่งให้เกิดการพิจารณาวิเคราะห์สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านได้เช่นกัน

6.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึก

ผู้วิจัยได้ศึกษาผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกรักท้องถิ่น ปรากฏว่า ผู้วิจัยยังไม่พบงานวิจัยที่สอดคล้องกับการศึกษาและพัฒนาจิตสำนึกรักท้องถิ่นในรอบ 10 ปี ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสำนึกในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เห็นแนวทางและกรอบแนวคิดการวิจัยด้านการพัฒนาจิตสำนึก สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

Berglund, Gericke and Rudgren (2014) ได้ศึกษาผลการดำเนินการด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในสวีเดนที่มีต่อจิตสำนึกด้านความยั่งยืนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างการวิจัยคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนในโปรแกรมวิทยาศาสตร์และโปรแกรมสังคมศาสตร์ในประเทศสวีเดนจำนวน 638 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่มีการดำเนินการด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมีจิตสำนึกด้านความยั่งยืนสูงกว่า

นักเรียนในโรงเรียนที่ดำเนินการจัดการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ อภิปรายผลการวิจัยได้ว่าการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งเป็นแนวทางการสอนที่มุ่งเน้นการจัดประสบการณ์บูรณาการด้านความรู้และคุณลักษณะมีผลต่อจิตสำนึก

Cherdymova et al. (2020) ได้ศึกษาการใช้กระบวนการศิลปะเชิงนิเวศบำบัดที่มีผลต่อจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าการใช้กระบวนการศิลปะเชิงนิเวศบำบัดสามารถพัฒนาจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม อภิปรายผลการวิจัยได้ว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมองค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะต่อสิ่งแวดล้อมส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันลักษณะของกระบวนการศิลปะเชิงนิเวศบำบัดที่เป็นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการและเป็นกิจกรรมที่มีบรรยากาศการเรียนรู้เป็นอย่างดีเป็นอิสระส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการพัฒนาการทางจิตสำนึก

งานวิจัยในต่างประเทศสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยด้านการจัดประสบการณ์ความรู้ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาจิตสำนึก ขณะเดียวกันลักษณะของกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ก็เป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาจิตสำนึกเช่นเดียวกัน

6.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการนำละครสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยพบงานวิจัยเกี่ยวกับละครสร้างสรรค์ในบริบทการศึกษาในรอบ 10 ปีเพียงฉบับเดียว จึงทำให้ผู้วิจัยต้องศึกษางานวิจัยที่เก่ากว่ากรอบระยะเวลาดังกล่าวเพื่อให้เห็นแนวทางการศึกษาวิจัยโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ มีรายละเอียดและประเด็นสำคัญดังนี้

Maranon (1981 อ้างถึงในรัตนภรณ์ ภูธรเลิศ, 2551) ได้ศึกษาการจัดโปรแกรมละครสร้างสรรค์สำหรับเด็กที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันด้านภาษา โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอเมริกันเชื้อสายแม็กซิกันที่มีอายุระหว่าง 7-15 ปี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้เล่นละครสร้างสรรค์มีทักษะทางภาษาที่สูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์

Bodden (2006) ได้รวบรวมและศึกษาบันทึกผลสะท้อนกลับที่ได้จากการพัฒนาชั้นเรียนผ่านการทำกระบวนการละคร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ละคร กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนในระดับเกรด 7 ผลการวิจัยพบว่าหลังจากที่จัดทำกระบวนการละครให้แก่ นักเรียน นักเรียนมีทักษะการสื่อสาร และความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น อภิปรายผลการวิจัยได้ว่าทักษะการสื่อสาร และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสูงขึ้นเนื่องจากการทำกระบวนการละครมีขั้นตอนและกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนสื่อสารผ่านการแสดง

Dupre (2006) ได้ศึกษาการใช้ละครสร้างสรรค์สำหรับการพัฒนาความตระหนักรู้และจิตสำนึกทางเชื้อชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ร่วมกับวรรณกรรม ผลการวิจัยพบว่าหลังจากที่ใช้ละครสร้างสรรค์นักเรียนมีระดับความตระหนักรู้และจิตสำนึกทางเชื้อชาติในระดับที่ดีขึ้น ขณะเดียวกันนักเรียนมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งแยกทางเชื้อชาติน้อยลง

Pat and Yilmaz (2021) ได้ศึกษาผลของวิธีการสร้างสรรค์ละครต่อการพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียนในบทเรียนภาษาตุรกี การวิจัยดำเนินการกับนักเรียน 46 คน นักเรียนในกลุ่มทดลองใช้วิธีการแสดงละครสร้างสรรค์ และนักเรียนในกลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยใช้แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการพูดของนักเรียนในกลุ่มทดลองและทักษะการพูดของนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่ดำเนินการสอนพูดด้วยละครสร้างสรรค์มีทักษะการพูดที่สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

งานวิจัยในต่างประเทศสะท้อนให้เห็นว่าละครสร้างสรรค์เป็นแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านภาษา กิจกรรมละครช่วยให้เกิดพัฒนาการทักษะทางภาษา พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาจิตสำนึกได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์มาพัฒนาและจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การออกแบบวิจัย
2. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. การสร้างเครื่องมือวิจัย
5. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การออกแบบวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-experimental research) มีกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (the One-group pretest-posttest design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 142-144) โดยแบบแผนการวิจัยมีรายละเอียดดังในตารางที่ 6 และตารางที่ 7 ต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แบบแผนการวิจัยโดยทดสอบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
A ₁	X	A ₂

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

A ₁	แทน	การวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ก่อนการทดลอง
X	แทน	การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน
A ₂	แทน	การวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์หลังการทดลอง

ตารางที่ 7 แบบแผนการวิจัยโดยทดสอบจิตสำนึกรักท้องถิ่น

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
B ₁	X	B ₂

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

B ₁	แทน	การวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นก่อนการทดลอง
X	แทน	การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน
B ₂	แทน	การวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นหลังการทดลอง

2. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร วารสารและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์นิทานพื้นบ้าน ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่น เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 และศึกษาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนโยธินบูรณะ ปีพุทธศักราช 2561 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

2.3 ศึกษาแนวคิดและหลักการวัดและประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และการวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น

3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโยธินบูรณะ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 18 ห้องเรียน รวม 529 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่างการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/14 จำนวน 34 คน โรงเรียนโยธินบูรณะ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มจากห้องเรียนที่เรียนวิชาภาษากับวิถีชุมชน ท30204

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท รายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยฉบับนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 เครื่องมือ ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ และแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

4.1.1 แบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

แบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ใช้วัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง (Pre-test and post-test) โดยผู้วิจัยกำหนดแนวทางการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาหนังสือ เอกสารและวารสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี การวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

2. กำหนดโครงสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์จำนวน 30 ข้อ โดยมีลักษณะเป็นข้อสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก และสร้างขึ้นตามแนวคิดการประเมิน

ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการด้านการอ่าน (อัจนรา วงศ์โสธร, 2538: 154-155; รัญญา สังขพันธานนท์ และคณะ, 2548: 78; Alder and Doren, 1972: 163-164; Bradarich, 2012: 92; Foose, 2012: 12) ซึ่งสรุปได้ว่าความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ จะต้องประเมินองค์ประกอบใน 3 ด้าน คือ ด้านการวัดความเข้าใจเนื้อหา ด้านการอนุมาน และด้านการประเมินคุณค่าของบทอ่าน โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 โครงสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

การประเมินความสามารถในการอ่านวิเคราะห์	จำนวนข้อคำถาม
ด้านความเข้าใจเนื้อหา	10
ด้านการอนุมาน	10
ด้านการประเมินคุณค่าของบทอ่าน	10
รวม	30

3. นำโครงสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ที่สร้างขึ้นให้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาความเหมาะสมและคำแนะนำ โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เห็นชอบตามโครงสร้าง

4. สร้างข้อคำถามตามโครงสร้างแบบวัดวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ โดยสร้างข้อคำถามไว้ทั้งสิ้นจำนวน 45 ข้อ แล้วนำข้อคำถามเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เห็นว่าข้อคำถาม บทอ่าน และระดับภาษาที่ใช้ในข้อคำถามเหมาะสม สอดคล้องกับช่วงวัยของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

5. นำข้อคำถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบและพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของภาษา จากนั้นจึงนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คนมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) แล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (วรรณิ แกมเกตุ, 2555: 221) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ข้อคำถามมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (IOC= 0.67-1.00) ขณะเดียวกันผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คนได้ให้ข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า ให้ตรวจการใช้ภาษาและการพิมพ์ให้เหมาะสม ผู้วิจัยจึงนำผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องและข้อเสนอแนะ

ของผู้เชี่ยวชาญเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความเหมาะสมอีกครั้ง
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เห็นชอบให้ปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำข้อคำถามทั้ง 45 ข้อที่ผ่านการพิจารณาของอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ไปจัดทำเป็นแบบวัดในโปรแกรมแบบทดสอบออนไลน์ชนิดเข้ารหัส

7. นำแบบวัดวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ไปทดลองใช้ (Try out)
กับนักเรียนซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/11 จำนวน 37 คน
ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของความสามารถด้าน
การอ่านใกล้เคียงกับตัวอย่างการวิจัย ผลการทดลองใช้เครื่องมือ พบว่า นักเรียนสามารถทำ
แบบทดสอบได้ภายในเวลาที่กำหนด และขนาดข้อความของแบบวัดในโปรแกรมมีขนาดเหมาะสม

8. นำแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ที่ทดลองใช้มาตรวจ
ให้คะแนน โดยให้คะแนน โดยให้ 1 คะแนนในข้อที่ตอบถูก และให้ 0 คะแนนในข้อที่ตอบผิด
หรือไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ข้อ

9. นำคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ที่นำไปทดลอง
ใช้มาคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-
richardson) ค่าระดับความยาก (Degree of difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (Power of
discrimination) ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อสอบสำเร็จรูป แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์
ที่กำหนด คือมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80
และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552: 255) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
พบว่า แบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 ค่าความยากของแบบ
วัดทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.73 และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.3 เมื่อพิจารณา
ค่าความยากของแบบวัดรายข้อพบว่าอยู่ระหว่าง 0.24 - 0.98 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.07-0.68
ดังนั้นผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อคำถามให้เหลือเพียง 30 ข้อด้วยวิธีการพิจารณาค่าความยากง่าย
และค่าอำนาจจำแนกสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด (ค่าระดับความยากตั้งแต่ 0.20-0.80
และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20-0.68) เพื่อจัดทำเป็นแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์
ฉบับที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

10. นำแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ที่ผ่านการพิจารณาคุณภาพไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

4.1.2 แบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น

แบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น ใช้วัดจิตสำนึกของกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง (Pre-test and post-test) โดยผู้วิจัยกำหนดแนวทางการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดจิตสำนึกรักท้องถิ่น และการวัดจิตสำนึกจากหนังสือเอกสาร บทความและงานวิจัยต่าง ๆ
2. กำหนดรูปแบบของแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบของแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นเป็นแบบวัดสถานการณ์ เนื่องจากแบบวัดสถานการณ์สามารถออกแบบตัวเลือกของข้อความให้สอดคล้องกับระดับจิตสำนึกตามแนวคิดของ Krathwohl et al. (อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2542: 12-18; Bloom et al. 1971: 273-277) ตามที่ผู้วิจัยศึกษาไว้ในงานวิจัยฉบับนี้ โดยในแต่ละข้อความจะประกอบด้วยตัวเลือก 5 ตัวเลือกระดับจิตสำนึก คือ 1) ชั้นรับรู้ 2) ชั้นตอบสนอง 3) ชั้นรู้คุณค่า 4) ชั้นจัดระบบคุณค่า และ 5) ชั้นสร้างลักษณะนิสัย
3. กำหนดโครงสร้างแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น โดยอาศัยกรอบแนวคิดเรื่ององค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกรักท้องถิ่นซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์และสรุปจากองค์ประกอบของจิตสำนึกและลักษณะบ่งชี้ด้านสำนึกรักท้องถิ่น พิจารณารายละเอียดในตารางที่ 9 ดังนี้

ตารางที่ 9 โครงสร้างแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น

องค์ประกอบจิตสำนึกรักท้องถิ่น	จำนวนข้อคำถาม
ความรู้ความเข้าใจประวัติความเป็นมา สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น	10
ด้านภูมิใจและเห็นคุณค่าในวิถีชีวิต วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ท้องถิ่นจำนวน	10
ด้านแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หรือส่งเสริมวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ท้องถิ่น	10
รวม	30

4. กำหนดค่าคะแนนของตัวเลือกและกำหนดระดับจิตสำนึกรักท้องถิ่น เพื่อแปลผล สำหรับค่าคะแนนของตัวเลือก ผู้วิจัยกำหนดให้แต่ละตัวเลือกมีค่าคะแนนแตกต่างกัน ตามระดับขั้นจิตสำนึกดังนี้

ขั้นรับรู้	1	คะแนน
ขั้นตอบสนอง	2	คะแนน
ขั้นรู้คุณค่า	3	คะแนน
ขั้นจัดระบบคุณค่า	4	คะแนน
ขั้นสร้างลักษณะนิสัย	5	คะแนน

สำหรับการกำหนดระดับจิตสำนึกเพื่อแปลผล ผู้วิจัยกำหนดเป็น 5 ระดับ คือ มีจิตสำนึกน้อยที่สุด มีจิตสำนึกน้อย มีจิตสำนึกปานกลาง มีจิตสำนึกมาก และมีจิตสำนึกมากที่สุด โดยที่กำหนดช่วงของคะแนนในแต่ละระดับโดยหาความกว้างของอันตรภาคจากเกณฑ์พิสัยหารด้วย จำนวนขั้น (Khazanie, 1996 : 19- 22) ดังนี้

$$\frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนขั้น}} = \frac{\text{ความกว้างอันตรภาคขั้น}}{5} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

ดังนั้นจึงกำหนดระดับจิตสำนึกรักท้องถิ่นดังนี้

จิตสำนึกรักท้องถิ่นระดับน้อยที่สุด	คะแนน 1.00 - 1.80
จิตสำนึกรักท้องถิ่นระดับน้อย	คะแนน 1.81 - 2.60
จิตสำนึกรักท้องถิ่นระดับปานกลาง	คะแนน 2.61 - 3.40
จิตสำนึกรักท้องถิ่นระดับมาก	คะแนน 3.41 - 4.20
จิตสำนึกรักท้องถิ่นระดับมากที่สุด	คะแนน 4.21 - 5.00

5. กำหนดสถานการณ์สำหรับเป็นข้อคำถามตามโครงสร้างของแบบวัดที่ได้กำหนดขึ้น พร้อมกับสร้างตัวเลือกในแต่ละข้อคำถามตามระดับขั้นจิตสำนึกของ Krathwohl et al. (อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2542: 12-18; Bloom et al. 1971: 273-277)

6. นำโครงสร้างแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นและสถานการณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาความเหมาะสม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นสรุปได้ว่า ให้สร้างข้อคำถามตามโครงสร้างที่กำหนดไว้จำนวน 3 ด้าน ด้านละ 20 ข้อ รวมเป็นข้อคำถาม 60 ข้อ สำหรับพิจารณาคัดเลือกให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ พร้อมทั้งพิจารณากำหนดสถานการณ์ที่สอดคล้องกับการใช้ชีวิตประจำวันและบริบทพื้นที่ที่ดำเนินการวิจัย

7. สร้างข้อคำถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นจึงนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาและภาษา อาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเห็นสรุปได้ว่า ข้อคำถามใช้ภาษาเหมาะสมและให้ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับองค์ประกอบจิตสำนึกรักท้องถิ่น

8. นำแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความเป็นปรนัยและการใช้ภาษาของแบบวัด จากนั้นจึงนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) และพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนดคือตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (วรรรณี แกมเกตุ, 2555: 221) ผลการพิจารณาพบว่าข้อคำถามคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทั้ง 60 ข้อ (IOC=0.67-1.00) ขณะเดียวกันผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า ควรสลับลำดับตัวเลือกในแต่ละข้อคำถามเพื่อป้องกันการคาดเดาคำตอบ ผู้วิจัยจึงนำผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา

อีกครั้ง โดยอาจารย์มีความเห็นสรุปได้ว่า ให้คัดเลือกข้อคำถามให้เหลือเพียง 30 ข้อและจัดเรียงลำดับตัวเลือกใหม่ตามความเห็นผู้เชี่ยวชาญ

ทั้งนี้จากการประเมินคุณภาพข้อคำถามทั้ง 3 ด้าน ด้านละ 20 ข้อ รวม 60 ข้อ พบว่า ข้อคำถามผ่านการประเมินทุกข้อ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อคำถามแต่ละด้านให้เหลือด้านละ 10 ข้อ ด้วยวิธีการสุ่มโดยใช้ความน่าจะเป็นจากการจับสลาก

9. นำข้อคำถามที่ผ่านการคัดเลือกมาจัดเรียงลำดับตัวเลือกใหม่

จากนั้นจึงจัดทำเป็นแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นในโปรแกรมแบบทดสอบออนไลน์ที่ไม่จำกัดรหัสเข้าใช้งาน จากนั้นนำแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นดังกล่าวไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/11 จำนวน 37 คนซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัย และเป็นกลุ่มที่ใกล้เคียงกับตัวอย่างการวิจัย ผลการทดลองใช้พบว่านักเรียนเข้าใจข้อคำถามและทำเสร็จภายในเวลาที่กำหนด

10. แบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นที่ทดลองใช้ (Try out) มาตรวจให้คะแนนเพื่อคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาชตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552: 255) ผลการทดสอบคุณภาพเครื่องมือพบว่าแบบวัดจิตสำนึกมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74 ซึ่งมีคุณภาพสอดคล้องตามเกณฑ์

11. นำแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นที่ผ่านการพิจารณาคุณภาพทดลองกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน โดยผู้วิจัยกำหนดแนวทางการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 และศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนโยธินบูรณะ ปีพุทธศักราช 2561

2. ศึกษารายละเอียดผลการเรียนรู้รายวิชา และสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ขบคิดเรื่องเล่าชาวบางกอก และหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 บอกรักบางซื่อ ซึ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้ในการทดลอง โดยกำหนดจำนวนคาบเรียนตามประเภทของนิทานพื้นบ้านรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 10 จำนวนคาบเรียนจำแนกตามสาระการเรียนรู้รายวิชา

หน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้รายวิชา	จำนวนคาบ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ขบคิดเรื่องเล่าชาว บางกอก	1. ข้อมูลภูมิปัญญาทางภาษาประเภทนิทานพื้นบ้าน	4
	2. นิทานอธิบายเหตุเกี่ยวกับที่มาของสถานที่ <ul style="list-style-type: none"> - นิทานเรื่องข้าวหม้อข้าวเตอด - ตำนานยักษ์วัดแจ้งยักษ์วัดโพธิ์ - นิทานเรื่องบางลำพู - นิทานเรื่องต้นลำพู 	
	3. นิทานอธิบายเหตุเกี่ยวกับประเพณี <ul style="list-style-type: none"> - ตำนานรูปพระตายเป็น - ตำนานหลวงพ่อสามเสน - ตำนานไม้กระดานมัสยิดต้นสน - ตำนานศาลเจ้าพ่อเสือ 	2
	4. นิทานเรื่องผี (ตำนานแม่เฒ่าพระโขนง)	2
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 บอกรักบางซื่อ	5. นิทานประจักษ์ถิ่นเขตบางซื่อ <ul style="list-style-type: none"> - นิทานเรื่องบางซื่อบางซอน - นิทานเรื่องวัดเชิงหวาย - ตำนานหลวงพ่อเหลือ - ตำนานเจ้าพ่อพระราม 6 - นิทานเรื่องประวัติชุมชนประชาชนภูมิตร 	8
	รวม	16

3. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษา กับวิธีชุมชน ท30204 ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์สำหรับจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน แผนละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 16 คาบ พร้อมทั้งนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณา โดยสรุปความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ว่า ให้เพิ่มเติมกิจกรรมที่สอดคล้องกับการอ่าน วิเคราะห์และเพิ่มเติมกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ พร้อมทั้งปรับกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

4. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Construct validity) และความเหมาะสมผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คนได้ให้ข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า ควรเพิ่มเติมการทำใบงาน ใบกิจกรรมเพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ ให้ปรับลดการใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับระยะเวลา ให้เพิ่มเติมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมด้านประสาทสัมผัส และลดภาระงานและการแสดงละครประจำหน่วยการเรียนรู้เนื่องจากในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีกิจกรรมละครสร้างสรรค์แล้ว

5. นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คนมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ผลการพิจารณาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้พบว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ (IOC) เท่ากับ 1.00 ในทุกด้าน ทั้งนี้งานวิจัยฉบับนี้ดำเนินการในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบกับความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้แนะนำให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความคิดเห็นสอดคล้องให้ดำเนินจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดการเรียนรู้ในลักษณะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบประสานเวลา (Synchronous learning) ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ผ่านโปรแกรม ZOOM ดำเนินกิจกรรมขั้นเตรียมความพร้อมและขั้นจูงใจผ่านการชมสื่อวีดิทัศน์และภาพผ่านระบบออนไลน์ พร้อมกับให้นักเรียนศึกษาบทอ่านนิทานที่บ้านผ่านไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ ตอบคำถามและอภิปรายบทเรียน รวมถึงสะท้อนคิดกิจกรรมผ่านโปรแกรมต่าง ๆ อาทิ กระดานสนทนา Padlet Live Worksheet Google Form ขณะเดียวกันในขั้นละครสร้างสรรค์ ผู้วิจัยออกแบบให้นักเรียนแสดงละครสร้างสรรค์ในรูปแบบการพูดต้นสดประกอบสื่อนำเสนอ การแสดงบทบาทสมมติและการแสดงละครวิทยุ

6. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 1 แผนไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัยซึ่งเป็นกลุ่มที่ใกล้เคียงกับตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/11 จำนวน 37 คนเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ผลการทดลองใช้ปรากฏว่า ระยะเวลาในชั้นเตรียมความพร้อมมีระยะเวลานาน ควรเตรียมบทอ่านสำหรับถ่ายทอดหน้าจอในชั้นเรียนโปรแกรม ZOOM และนักเรียนขาดการมีส่วนร่วมเนื่องจากปัญหาด้านอุปกรณ์ของนักเรียน

7. นำผลการทดลองใช้ (Try out) แผนการจัดการเรียนรู้มาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ก่อนนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์สรุปได้ว่า ให้ปรับกิจกรรมชั้นเตรียมความพร้อมให้อยู่ภายในระยะเวลา 5-10 นาที เตรียมบทอ่านสำหรับแสดง ขึ้นหน้าจอ และเพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมในรูปแบบการสื่อสารผ่านข้อความและสัญลักษณ์ในช่องทางสนทนาของโปรแกรม

8. ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ จากนั้นจึงนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

5. การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นก่อนการทดลอง** ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมก่อนการทดลองและเก็บข้อมูลการทดลองดังนี้

1.1 พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองพร้อมทดสอบและวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1.2 ส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนโยธินบูรณะ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

1.3 วัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-test) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ และแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2. ขั้นการทดลอง ผู้วิจัยจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบจำนวน 16 คาบ ทั้งนี้ผู้วิจัยบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ทุกคาบเพื่อนำไปสรุป ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

3. ขั้นหลังการทดลอง วัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นและความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ ของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยหลังการทดลอง (Post-test) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการอ่าน และแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกระบวนการ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์และดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์คะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง การวิจัย ก่อนและหลังการทดลอง โดยการคำนวณหาคะแนนเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ โดยการทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t - test) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. วิเคราะห์คะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ก่อนและ หลังการทดลอง โดยการคำนวณหาคะแนนเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์ ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ โดยการทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t -test) อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับ จิตสำนึกรักท้องถิ่นโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความสามารถ

ในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกที่ถูกต้อง โดยเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามเกณฑ์ดังนี้
(กมลวรรณ ตังธนากานนท์, 2555: 126-128)

1		หมายถึง	ตัวแปรสัมพันธ์ทางบวกแบบสมบูรณ์
0.7	ถึง 1	หมายถึง	ตัวแปรสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง
0.3	ถึง 0.7	หมายถึง	ตัวแปรสัมพันธ์ทางบวกปานกลาง
0	ถึง 0.3	หมายถึง	ตัวแปรสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ
0		หมายถึง	ตัวแปรไม่สัมพันธ์กัน
0	ถึง -0.3	หมายถึง	ตัวแปรสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำ
-0.3	ถึง -0.7	หมายถึง	ตัวแปรสัมพันธ์ทางลบปานกลาง
-0.7	ถึง -1	หมายถึง	ตัวแปรสัมพันธ์ทางลบในระดับสูง
-1		หมายถึง	ตัวแปรสัมพันธ์ทางลบแบบสมบูรณ์

7. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 ข้อมูลจากแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง เพื่อแสดงและเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง

7.2 ข้อมูลจากแบบวัดจิตสำนึกที่ถูกต้อง ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง เพื่อแสดงและเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง

7.3 ข้อมูลจากการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบการพรรณนา เพื่อแสดงและอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน ตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกรักท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน

ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ก่อนการทดลองเท่ากับ 17.15 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านวิเคราะห์หลังการทดลองเท่ากับ 20.35 คะแนน รายละเอียดตามตารางที่ 11 ดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่า t ของคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง

การวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	t	p
ก่อนการทดลอง	30	17.15	5.77	5.45	0.00*
หลังการทดลอง	30	20.35	4.66		

* $p < 0.05$

จากข้อมูลในตารางที่ 11 พบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย (M) เท่ากับ 17.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 5.77 และเมื่อทดสอบซ้ำหลังจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความสามารถในการอ่านวิเคราะห์หลังการทดลองสูงขึ้น โดยนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย (M) เท่ากับ 20.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 4.66 เมื่อตรวจสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t-test) ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์เป็นรายด้านของนักเรียนสามารถพิจารณารายละเอียดได้ดังตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่า t ของคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์รายด้านของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง

การวัดคะแนน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	t	p
ด้านความเข้าใจเนื้อหา					
ก่อนการทดลอง	10	5.79	2.28	3.60	0.001*
หลังการทดลอง	10	7.03	1.96		
ด้านการอนุมาน					
ก่อนการทดลอง	10	5.85	2.11	4.54	0.000*
หลังการทดลอง	10	7.15	1.50		
ด้านการประเมินคุณค่าของบทอ่าน					
ก่อนการทดลอง	10	5.50	2.18	2.89	0.007*
หลังการทดลอง	10	6.18	2.21		

* $p < 0.05$

จากข้อมูลในตารางที่ 12 พบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองในทุกด้าน โดยความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ด้านความเข้าใจเนื้อหา ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.28 และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.96 ด้านการอนุมาน ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.11 และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.50 และด้านการประเมินคุณค่าของบทก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.18 และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.21

เมื่อตรวจสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t-test) พบว่าคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ทุกด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์และเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างการวิจัยข้างต้น จึงยอมรับและพิสูจน์สมมติฐานการวิจัยที่ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านมีความสามารถในการอ่านวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน

ผลการเปรียบเทียบจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ก่อนการทดลองตัวอย่างการวิจัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 มีจิตสำนึกรักท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการทดลองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 มีจิตสำนึกรักท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก พิจารณารายละเอียดตามตารางที่ 13 และตารางที่ 14 ดังนี้

ตารางที่ 13 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย(M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการแปลความหมายจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง

การวัดจิตสำนึก รักท้องถิ่น	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	การแปลความหมาย
ก่อนการทดลอง	5	2.95	.33	จิตสำนึกปานกลาง
หลังการทดลอง	5	3.52	.43	จิตสำนึกมาก

ตารางที่ 14 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการแปลความหมายของคะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่นรายด้านของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง

การวัดคะแนน จิตสำนึกรักท้องถิ่น	ค่าเฉลี่ย	คะแนน เฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	การแปลความหมาย
<u>ด้านความรู้ความเข้าใจประวัติความเป็นมา สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น</u>				
ก่อนการทดลอง	5	2.97	.45	จิตสำนึกปานกลาง
หลังการทดลอง	5	3.63	.59	จิตสำนึกมาก
<u>ด้านภูมิใจและเห็นคุณค่าในวิถีชีวิต วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น</u>				
ก่อนการทดลอง	5	2.85	.40	จิตสำนึกปานกลาง
หลังการทดลอง	5	3.37	.51	จิตสำนึกปานกลาง
<u>ด้านแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หรือส่งเสริมวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ท้องถิ่น</u>				
ก่อนการทดลอง	5	3.01	.30	จิตสำนึกปานกลาง
หลังการทดลอง	5	3.57	.47	จิตสำนึกมาก

จากตารางที่ 13 และตารางที่ 14 พบว่าค่าเฉลี่ยจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัยสูงขึ้นในทุกด้านตามองค์ประกอบของจิตสำนึกรักท้องถิ่น โดยจิตสำนึกรักท้องถิ่นด้านความรู้ความเข้าใจประวัติความเป็นมา สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 ขณะที่หลังการทดลองค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59

จิตสำนึกรักท้องถิ่นด้านภูมิใจและเห็นคุณค่าในวิถีชีวิต วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ก่อนการทดลองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 หลังการทดลองค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51

จิตสำนึกด้านแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หรือส่งเสริมวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ท้องถิ่น ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47

ตารางที่ 15 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่า t ของคะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง

การวัดจิตสำนึก รักท้องถิ่น	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	t	p
ก่อนการทดลอง	5	2.95	.33	20.82	0.00*
หลังการทดลอง	5	3.52	.43		

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 15 คะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 2.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.33 แปลความหมายได้ว่านักเรียนมีจิตสำนึกในระดับปานกลาง และจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 3.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.43 แปลความหมายได้ว่านักเรียนมีจิตสำนึกในระดับมาก โดยหลังการทดลองสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 0.57

เมื่อตรวจสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t-test) ตั้งข้อมูลในตารางที่ 15 พบว่าคะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

นอกจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจิตสำนึกที่กรีกท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายด้านโดยใช้สถิติทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t-test) ปรากฏข้อมูลตามตารางที่ 16 ดังนี้

ตารางที่ 16 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่า t ของจิตสำนึกที่กรีกท้องถิ่นรายด้านของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง

การวัดคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	t	p
จิตสำนึกที่กรีกท้องถิ่น	(M)	มาตรฐาน		
		(SD)		
ด้านความรู้ความเข้าใจประวัติความเป็นมา สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น				
ก่อนการทดลอง	2.97	.45	14.05	0.00*
หลังการทดลอง	3.63	.59		
ด้านภูมิใจและเห็นคุณค่าในวิถีชีวิต วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น				
ก่อนการทดลอง	2.85	.40	16.81	0.00*
หลังการทดลอง	3.37	.51		
ด้านแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หรือส่งเสริมวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ท้องถิ่น				
ก่อนการทดลอง	3.01	.30	15.9	0.00*
หลังการทดลอง	3.57	.47		

* $p < 0.05$

จากข้อมูลในตารางที่ 16 พบว่าคะแนนจิตสำนึกที่กรีกท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึก รักท้องถิ่น

ผลการเปรียบเทียบพบว่า ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง การวิจัย ก่อนการทดลองคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.15 และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.35 โดยเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความเข้าใจเนื้อหา ก่อนการทดลองคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.79 หลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.03 ด้านการอนุมาน ก่อนการทดลองคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.85 หลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.15 ด้านการประเมินคุณค่าบทอ่าน ก่อนการทดลองคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.50 หลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.18 ขณะที่จิตสำนึกรักท้องถิ่น ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า จิตสำนึกรักท้องถิ่นด้านความรู้ความเข้าใจประวัติความเป็นมา สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ท้องถิ่น ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 จิตสำนึกรักท้องถิ่นด้านภูมิใจและเห็นคุณค่าในวิถีชีวิต วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 ขณะที่จิตสำนึกรักท้องถิ่นด้านแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หรือส่งเสริมวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 รายละเอียดตาม ตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกท้องถิ่น

ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์		จิตสำนึกท้องถิ่น					
การวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	การวัดจิตสำนึกท้องถิ่น	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	การแปลความหมาย
ด้านความเข้าใจเนื้อหา							
ก่อนการทดลอง	10	5.79	2.28	ก่อนการทดลอง	2.97	.45	จิตสำนึกปานกลาง
หลังการทดลอง	10	7.03	1.96	หลังการทดลอง	3.63	.59	จิตสำนึกมาก
ด้านอารมณ์							
ก่อนการทดลอง	10	5.85	2.11	ก่อนการทดลอง	2.85	.40	จิตสำนึกปานกลาง
หลังการทดลอง	10	7.15	1.50	หลังการทดลอง	3.37	.51	จิตสำนึกปานกลาง
ด้านการประเมินคุณค่าก่อน							
ก่อนการทดลอง	10	5.50	2.18	ก่อนการทดลอง	3.01	.30	จิตสำนึกปานกลาง
หลังการทดลอง	10	6.18	2.21	หลังการทดลอง	3.57	.47	จิตสำนึกมาก
รวมการวัดทั้ง 3 ด้าน							
ก่อนการทดลอง	30	17.15	5.77	ก่อนการทดลอง	2.95	.33	จิตสำนึกปานกลาง
หลังการทดลอง	30	20.35	4.66	หลังการทดลอง	3.52	.43	จิตสำนึกมาก

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกรักท้องถิ่น พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.423 โดยแปลผลได้ว่าความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ที่เพิ่มขึ้นสัมพันธ์กันในทางบวกระดับปานกลางกับคะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ตัวแปร	จำนวน นักเรียน (n)	คะแนน เต็ม	M	r	p
ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์	34	30	20.35	.423	.013
จิตสำนึกรักท้องถิ่น	34	5	3.52		

* $p < 0.05$

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน 2) เปรียบเทียบจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกรักท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 34 คน โรงเรียนโยธินบูรณะ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภาษาทวิวิธชุมชน ท30204 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-experimental research) มีกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (the One-group pretest-posttest design) ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน ตัวแปรตามประกอบด้วยความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ จิตสำนึกรักท้องถิ่นและความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกรักท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านจำนวน 8 แผน ที่ผ่านการพิจารณาความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่าการจัดการเรียนรู้ทุกแผนมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 2) แบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ โดยแบบวัดประกอบด้วยข้อสอบจำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก แบบวัดความสามารถดังกล่าวสร้างขึ้นตามแนวคิดระดับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการด้านการอ่าน (ธัญญา สังขพันธานนท์ และคณะ, 2548: 78; อัจฉรา วงศ์โสธร, 2538: 154-155; Alder and Doren, 1972: 163-164; Bradarich, 2012: 92; Foose, 2012: 12) แบบวัดความสามารถ

ในการอ่านวิเคราะห์ผ่านการพิจารณาความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67-1.00 เมื่อพิจารณาคุณภาพของแบบวัดความสามารถ ในการอ่านวิเคราะห์พบว่าค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.85 ค่าความยาก (p) ของข้อสอบ อยู่ระหว่าง 0.24 - 0.98 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบอยู่ระหว่าง 0.20-0.68 3) แบบวัดจิตสำนึก รักท้องถิ่นมีลักษณะเป็นแบบวัดสถานการณ์ ประกอบด้วยตัวเลือก 5 ตัวเลือก ตามระดับชั้นจิตสำนึก ของ Krathwohl et al. (อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2542: 12-18; Bloom et al. 1971: 273-277) แบบวัดฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ ผ่านการพิจารณาความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่า แบบวัดจิตสำนึก รักท้องถิ่นมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67-1.00 เมื่อตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพของแบบ วัดพบว่าแบบวัดจิตสำนึกมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการอ่าน วิเคราะห์และคะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ก่อนและหลังการทดลอง โดยการคำนวณหาคะแนนเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์ความแตกต่าง ของคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรตามทั้งสองโดยการทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t -test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ขณะเดียวกันผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และคะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่นโดยใช้ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึก รักท้องถิ่น

สรุปผลการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน พบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.77 หลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างการวิจัยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.66 โดยคะแนน เฉลี่ยสูงขึ้นก่อนการทดลอง เมื่อทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t -test) แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

2. จิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน พบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มตัวอย่างการวิจัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .33 แปลผลได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีจิตสำนึกรักท้องถิ่นในระดับปานกลาง หลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างการวิจัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .43 แปลผลได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีจิตสำนึกรักท้องถิ่นในระดับมาก เมื่อพิจารณาความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า คะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นก่อนการทดลอง เมื่อทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t-test) แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านวิเคราะห์กับจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.423 โดยแปลผลได้ว่าความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ที่เพิ่มขึ้นสัมพันธ์กันในทางบวกระดับปานกลางกับคะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน ผู้วิจัยอภิปรายผลจำแนกตามผลการวิจัยดังนี้

1. การอภิปรายผลของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านที่มีต่อความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ได้ ด้วยปัจจัย 3 ประการ คือ 1) กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านมีขั้นตอนที่ครอบคลุมกระบวนการอ่านอย่างครบถ้วน 2) กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านส่งเสริมให้นักเรียนได้พิจารณาและทบทวนการอ่านอย่างละเอียด และ 3) การจัดการเรียนรู้การเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามระดับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ รายละเอียดดังนี้

1) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านมีขั้นตอนที่ครอบคลุมกระบวนการอ่านอย่างครบถ้วน กล่าวคือ แนวคิดละครสร้างสรรค์มีขั้นตอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่านและการวิเคราะห์ตั้งแต่ก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังอ่าน ตามแนวทางการพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักวิชาการด้านการอ่าน (ชนาธิป พรกุล, 2551 ; ทิพย์สุนทร อนามัยบุตร, 2542; สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2545) ที่สรุปได้ว่า ควรจัดกิจกรรมการอ่านที่ครอบคลุมก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังอ่าน ผ่านกิจกรรมและรูปแบบที่หลากหลาย โดยในการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม (Warm-up) ซึ่งมุ่งเน้นให้ฝึกประสาทสัมผัสและการทำกิจกรรมเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ รวมถึงตอบคำถามสะท้อนความคิด ความรู้สึกของนักเรียนจะช่วยให้นักเรียนได้เตรียมความพร้อมและมีสมาธิก่อนเริ่มเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนอ่านที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้ผ่านบริบทออนไลน์ เนื่องจากช่วยสร้างสมาธิและบรรยากาศชั้นเรียนที่ผ่อนคลายให้แก่ นักเรียน ขั้นตอนที่ 2 ขั้นกิจกรรมจูงใจ (Motivation) นักเรียนจะได้สำรวจรายละเอียด และประเด็นของบทอ่านอย่างคร่าว ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมก่อนอ่าน ขณะเดียวกันนักเรียนได้ศึกษานิทานพื้นบ้านพร้อมตอบคำถามและอภิปรายประเด็นสำคัญ ซึ่งเป็นกิจกรรมระหว่างอ่าน สอดคล้องกับการใช้คำถามในกิจกรรมระหว่างอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ดังงานวิจัยของสมเจตน์ พันธุ์พรม (2560) และงานวิจัยของ Shorkae and Talebi (2015)

ขณะที่ขั้นตอนที่ 3 ขั้นละครสร้างสรรค์ (Creative drama) อันประกอบด้วย กิจกรรมก่อนละคร (Pre-drama) ในขั้นตอนนี้ นักเรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจที่มีต่อเนื้อหาบทอ่าน รวมถึงฝึกทักษะการสรุปประเด็น วิเคราะห์ความสัมพันธ์ แสดงความคิดเห็น ผ่านการตอบคำถาม การทำแผนผังในกระดานสนทนา Padlet รวมทั้งผ่านกิจกรรมเกมละคร ขณะเดียวกันในขั้นการแสดง (Drama playing) นักเรียนจะได้สะท้อนความเข้าใจต่อบทอ่าน รวมถึงวิเคราะห์ตีความบทอ่านผ่านการแสดงละครต้นสด หรือละครวิทยุ นอกจากนี้ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินผล (evaluation) นักเรียนจะได้ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง ตอบคำถามสะท้อนความรู้ความเข้าใจที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรม รวมถึงได้รับข้อมูลป้อนกลับจากครู สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพงษ์ แบลิว (2561) ที่ได้อภิปรายผลการวิจัยไว้ว่า การพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนเกิดจากกระบวนการที่มีการสอนผ่านการใช้คำถาม การปฏิบัติกิจกรรม และการทบทวนพัฒนา

ผลการจากการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นตอนนอกจากจะสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักวิชาการด้านการอ่านดังกล่าวข้างต้นที่เสนอให้จัดกิจกรรมการอ่านที่ครอบคลุมก่อนอ่าน ระหว่างอ่านและหลังอ่านแล้ว ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมเจตน์ พันธุ์พรม (2560) ที่อภิปรายผลไว้ว่าขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังอ่านจะช่วยให้ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤพัชร์ มิลังค์, สพลณภัทร์ ศรีแสนยงค์ และอุดม รัตนอัมพรโสภณ (2561) ที่แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการอ่านวิเคราะห์สูงขึ้นเนื่องจากกระบวนการฝึกอ่านที่ครอบคลุมตั้งแต่ก่อนอ่านจนถึงหลังอ่าน ด้วยเหตุนี้ การจัดกิจกรรมทั้งสี่ขั้นตอนที่ครอบคลุมกระบวนการอ่านจึงล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้นก่อนการทดลอง

2) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านส่งเสริมให้นักเรียนได้พิจารณาและทบทวนการอ่านอย่างละเอียด (Close reading) กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์มีกิจกรรม และชุดคำถามที่ส่งเสริมและสัมพันธ์กับความคิดโดยชนาธิป พรกุล (2551: 61-84) ได้เสนอไว้ว่าการพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์จะต้องมีกิจกรรมที่สัมพันธ์กับกระบวนการคิดในระดับต่าง ๆ อย่างหลากหลาย แม้ว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านในบริบทออนไลน์จะมีข้อจำกัดในเรื่องเอกสารและบทอ่านที่นักเรียนจะต้องอ่านจากหน้าจอที่ครูนำเสนอในโปรแกรม ZOOM หรืออ่านจากไฟล์ที่ครูส่งให้ แต่การจัดการเรียนรู้แนวคิดดังกล่าวมีกิจกรรมและขั้นตอนที่สัมพันธ์กับกระบวนการคิดและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพิจารณาและทบทวนบทอ่าน พร้อมทั้งเชื่อมโยงความรู้เป็นอย่างดีพิจารณาได้จากการจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 2 ขั้นกิจกรรมจูงใจ (Motivation) ที่นักเรียนจะอ่านสำรวจและทำความเข้าใจประเด็นเนื้อหาในครั้งแรกพร้อมกับเชื่อมโยงประสบการณ์จากกิจกรรมในขั้นเตรียมความพร้อม (Warm-up) ตัวอย่าง คือ ในกิจกรรมการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ขบคิดเรื่องเล่าชาวบางกอก หลังจากที่นักเรียนได้ฝึกใช้ประสาทสัมผัสและจินตนาการจากการฟังเสียงซึ่งเกี่ยวข้องกับการประกอบพิธีกรรม อาทิ เสียงระฆัง เสียงร้องประสานเสียงในโบสถ์คริสต์ ขั้นกิจกรรมจูงใจ นักเรียนได้แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพสถานที่ที่นักเรียนแต่ละคนจินตนาการ จากนั้นนักเรียนจึงอ่านนิทานอธิบายเหตุเกี่ยวกับประเพณีเรื่องต่าง ๆ ตามกลุ่มเลขที่ของนักเรียน เพื่อสำรวจและตอบคำถามด้านเนื้อหาเบื้องต้น พร้อมทั้งเชื่อมโยงบทอ่านกับภาพ

จินตนาการที่เกิดขึ้นจากขั้นเตรียมความพร้อม โดยในขั้นดังกล่าว นอกจากนักเรียนจะได้อ่านสำรวจ บทอ่านและและตอบคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจเนื้อหาแล้ว นักเรียนยังได้มีโอกาสเชื่อมโยง ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกิจกรรมฝึกใช้ประสาทสัมผัสเข้ากับกิจกรรมการอ่านนักเรียน กิจกรรม ดังกล่าวสอดคล้องกับกิจกรรมการอ่านสำรวจ และกิจกรรมการเชื่อมโยงข้อมูลจากการอ่าน ตามแนวคิดของชนาธิป พรกุล (2551: 61-84) และงานวิจัยของกิตติพงษ์ แบลิว (2561) ที่แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพิจารณาและเชื่อมโยงความสัมพันธ์จะช่วยให้ ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shorkae and Talebi (2015) ที่แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนและกิจกรรมกระตุ้นให้นักเรียนคิด พร้อมกับการใช้ คำถามนำการอ่านจะส่งผลต่อความสามารถในการอ่านวิเคราะห์โดยตรง

ขณะเดียวกันเมื่อจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 3 ขั้นละครสร้างสรรค์ (Creative drama) นักเรียนจะได้พิจารณาบทอ่านอีกครั้งในช่วงกิจกรรมก่อนละคร (Pre-drama) โดยนักเรียน จะเตรียมความพร้อมด้านเนื้อหาด้วยการวิเคราะห์นิทานผ่านกิจกรรม เช่น กิจกรรมการวิเคราะห์ แผนผังเส้นเวลา (Timeline) เพื่อทบทวนความเข้าใจที่มีต่อบทอ่าน กิจกรรมกระดานบทบาท (Role on the wall) ที่นักเรียนจะวิเคราะห์ลักษณะนิสัยตัวละครพร้อมกับวิเคราะห์บุคลิกลักษณะตัว ละครจากนิทานที่ได้ศึกษาเพื่อนำไปใช้แสดงในขั้นการแสดง (Drama playing) รวมถึงการทำใบงาน ในโปรแกรม Live worksheet ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามที่ตรวจสอบความเข้าใจต่อบทอ่าน การทบทวนและพิจารณาบทอ่านผ่านกิจกรรมดังกล่าวให้นักเรียนทำความเข้าใจและทบทวนเนื้อหา อย่างละเอียดเพื่อที่จะได้มีประสบการณ์การเรียนรู้และข้อมูลที่เพียงพอในการแสดงละครต้นสด (Improvised scenes and stories) กิจกรรมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการทบทวนและพิจารณา และตรวจสอบความเข้าใจบทอ่านอย่างละเอียด รวมทั้งเชื่อมโยงความรู้จากการอ่านวิเคราะห์ไปสู่ การถ่ายทอดผ่านการแสดงละครสร้างสรรค์ กิจกรรมข้างต้นนี้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการกิจกรรม สอนอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ของ Frey and Fisher (2012) ใน 3 ประเด็น ประกอบด้วย การจัดการกิจกรรมควรให้นักเรียนได้ทบทวนและย้อนกลับไปอ่านใหม่ การใช้คำถาม ที่เกี่ยวข้องกับบทอ่าน และภาระงานและกิจกรรมหลังการอ่าน (Activities) ซึ่งได้แก่ การมอบหมาย ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเกี่ยวเนื่องกับการใช้ข้อมูลจากบทอ่าน เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น หรือข้อโต้แย้งจากประเด็น ความคิด สำคัญจากบทอ่าน อีกทั้งยังสอดคล้องกับทัศนีย์ เศรษฐ พงษ์ (2559) ที่ได้อภิปรายผลการวิจัยไว้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้และขั้นตอนที่ส่งเสริมให้เกิดการ

เชื่อมโยงความหมาย ตรวจสอบประสบการณ์การอ่านจะช่วยให้ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์สูงขึ้น ขณะเดียวกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ Marshall (2017) ที่อภิปรายผลการวิจัยไว้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมการอ่านทบทวน หรืออ่านซ้ำจะช่วยให้พัฒนาระดับความสามารถในการอ่านให้สูงขึ้น ดังนั้นการพิจารณาและทบทวนการอ่านอย่างละเอียดที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์และนิทานพื้นบ้านจึงเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งเสริมให้ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนให้สูงขึ้นหลังการทดลอง

3) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามระดับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ กล่าวคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านมีขั้นตอนและกิจกรรมที่หลากหลายกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามอย่างเป็นลำดับขั้นตอนตามระดับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ ตามแนวทางการพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของ Bosnak (2011 อ้างถึงใน พัชรพลย์ อินทร์สุข, 2560) ที่เสนอให้ใช้กิจกรรม หรือวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ตั้งแต่การเรียนรู้ระดับความรู้ความเข้าใจ (Cognitive level) จนถึงการเรียนรู้ระดับอภิปัญญา (Meta-cognitive level) อาทิ การฝึกอ่านซ้ำ การจัดกลุ่มข้อมูล การอนุมานและวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปอ้างอิง และการประเมินผลวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านมีขั้นตอนและกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว ดังในขั้นตอนที่ 2 ขั้นจูงใจ (Motivation) นักเรียนจะได้อ่านบทอ่านนิทานอย่างสำรวจ จากนั้นในขั้นตอนที่ 3 ขั้นกิจกรรมละครสร้างสรรค์ นักเรียนจะได้อ่านซ้ำและวิเคราะห์ข้อมูลนิทานในระหว่างที่เตรียมความพร้อมด้านเนื้อหาก่อนการแสดงละครพิจารณาจากตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ขบคิดเรื่องเล่าชาวบางกอกที่นักเรียนศึกษาตำนานแม่หากพระโขนง โดยหลังจากนักเรียนได้สำรวจและอ่านบทอ่านนิทานในขั้นที่ 2 ขั้นจูงใจ (Motivation) ในขั้นที่ 3 ขั้นละครสร้างสรรค์ที่นักเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมด้านเนื้อหาในช่วงกิจกรรมก่อนละคร (Pre-drama) นักเรียนจะได้ศึกษาและอ่านบทอ่านซ้ำ พร้อมกับวิเคราะห์และจัดลำดับเนื้อหาในรูปแบบแผนผังเส้นเวลา (Timeline) และวิเคราะห์บทบาทบุคคลตัวละครผ่านกิจกรรมกระดานบทบาท (Role on the wall) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ อนุมาน และสรุปอ้างอิงบุคลิกตัวละครจากข้อมูลนิทานที่ได้ศึกษา และในท้ายที่สุดเมื่อนักเรียนแสดงละครสร้างสรรค์ผ่านการใช้บทบาทสมมติแล้ว นักเรียนก็จะได้ประเมินการเรียนรู้ของ

ตนเอง ตัวอย่างกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของที่ชลธิดา หงษ์เหม (2560) ที่อภิปรายผลการวิจัยว่าความสามารถในการอ่านวิเคราะห์เป็นผลมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาให้นักเรียนเข้าใจเรื่องทีอ่านอย่างเป็นขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของสกุลรัตน์ เจริญอินทร์พรหม (2561) ที่อภิปรายผลการวิจัยไว้ว่าความสามารถในการอ่านวิเคราะห์สูงขึ้นได้ เนื่องจากปัจจัยด้านกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนส่งเสริมการคิดอย่างเป็นระบบและเป็นลำดับขั้น

ขณะเดียวกันเมื่อตรวจสอบย้อนกลับไปยังข้อมูลบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย พบว่า ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับระดับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ตามแนวคิดของ Alder and Doren (1972) ด้วยเช่นเดียวกัน โดยในระหว่างการจัดการเรียนรู้สัปดาห์ที่ 1 ในชั้นจูงใจและขั้นละครสร้างสรรค์นักเรียนสามารถตอบคำถามและอธิบายรายละเอียดสำคัญของนิทานที่ศึกษาได้ถูกต้องซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน อีกทั้งสอดคล้องกับระดับความสามารถในระดับความเข้าใจเนื้อหา (Literal comprehension) อย่างไรก็ตามพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความสามารถในการอ่านระดับอนุมาน (Inferential comprehension) และความสามารถในการอ่านระดับวิพากษ์เนื้อหา หรือประเมินค่าเนื้อหา (Critical or evaluative comprehension) ยังปรากฏไม่ชัดเจน เนื่องจากนักเรียนให้ความสำคัญกับการแสดงละครให้ถูกต้องและครบถ้วนตามเนื้อหานิทานที่ได้ศึกษามากกว่าการเชื่อมโยง วิเคราะห์ และตีความนิทาน แต่ในการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 เป็นต้นมา ในขั้นละครสร้างสรรค์ช่วงกิจกรรมก่อนละคร (Pre-drama) ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมการอภิปรายบนกระดานสนทนา Padlet และให้นักเรียนลงจินตนาการและสวมบทบาทสมมติเป็นตัวละครต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์และจัดกลุ่มข้อมูล รวมถึงวิเคราะห์และอนุมานลักษณะบุคลิกตัวละครจากการอ่าน ประกอบกับในขั้นการแสดง ผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนให้นักเรียนเลือกเหตุการณ์ที่สำคัญที่สุดในนิทานมาแสดงพร้อมกับอธิบายเหตุผลซึ่งเป็นวิเคราะห์และการประเมินตัดสินบทอ่าน ปรากฏว่านักเรียนสามารถวิเคราะห์ ตีความ อนุมาน รวมถึงประเมินค่านิทานที่อ่านได้ โดยปรากฏพฤติกรรมสำคัญ อาทิ วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น ตัวละครนิทานได้ สามารถพูดต้นสดโดยสวมบทบาทสมมติเป็นตัวละครต่าง ๆ ได้ ตีความอนุมานเหตุการณ์การอพยพหนีโรคระบาดที่ปรากฏในนิทานเรื่องบางซื่อบางซื่อน และนิทานเรื่องวัดเชิงหวาย โดยเชื่อมโยงกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผ่านการแสดงละครต้นสดได้ ประเมินและเลือกเหตุการณ์สำคัญในนิทานเรื่องต้นลำพูมาแสดงละครต้นสดได้

ข้อมูลจากบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามระดับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์จากกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้น ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับงานวิจัยของชลธิดา หงษ์เหม (2560) ที่อภิปรายผลการวิจัยไว้ว่าความสามารถในการอ่านวิเคราะห์สูงขึ้นเป็นผลมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและวิเคราะห์บทอ่านอย่างเป็นขั้นตอน สอดคล้องกับแนวคิดของปาริชาติ จึงวิวัฒนาภรณ์ (2546) ที่กล่าวว่า กิจกรรมละครสร้างสรรค์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทักษะทางร่างกาย ภาษา การคิดวิเคราะห์ การตีความหมาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิตยา สุวัฒน์กัญญา และคณะ (2541) ที่แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมละครสร้างสรรค์สามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านได้ผ่านการฝึกปฏิบัติกิจกรรมละคร ขณะเดียวข้อมูลจากบันทึกผลการจัดการเรียนรู้และผลการวิจัยยังเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Aykac and Ilhan (2014) Bodden (2006) Maranon (อ้างถึงใน รัตนาภรณ์ ภูธรเลิศ, 2551) และ Pat and Yilmaz (2021) ที่แสดงให้เห็นว่าแนวคิดละครสร้างสรรค์สามารถพัฒนาทักษะทางภาษาได้ ด้วยเหตุดังกล่าว การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านจึงช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนให้สูงขึ้นก่อนการทดลองได้จากขั้นตอนและกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามระดับความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

2. การอภิปรายผลของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านที่มีต่อจิตสำนึกรักท้องถิ่น

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านสามารถพัฒนาจิตสำนึกรักท้องถิ่นได้ จากปัจจัย 3 ประการ คือ 1) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านช่วยสร้างมวลประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นอย่างเชื่อมโยง 2) เนื้อหานิทานพื้นบ้านช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้และความเข้าใจต่อท้องถิ่น และ 3) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านส่งเสริมให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะ และแนวโน้มพฤติกรรมสอดคล้องกับองค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกรักท้องถิ่น รายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านช่วยสร้าง
 มวลประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดดังกล่าว
 มีขั้นตอนและกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจต่อท้องถิ่นซึ่งถือได้ว่าเป็น
 เป็นมวลประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการด้านละคร
 (ปาริชาติ จิ่งวิวัฒนาภรณ์, 2547: 20-33; พรรรัตน์ ดำรุง, 2550: 98; McCaslin, 1987: 4-6 ; Heinig,
 1993: 5-7) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ว่าเป็น
 เป็นมวลประสบการณ์ที่จัดขึ้นโดยอยู่ภายใต้รูปแบบของละคร สอดคล้องกับแนวคิดของ William
 (1992: 209) ที่กล่าวถึงลักษณะของจิตสำนึกซึ่งจะเกิดจากประสบการณ์ความรู้ที่เกิดขึ้น และเกิดจาก
 ประสบการณ์การเห็นคุณค่า โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทาน
 พื้นบ้านช่วยให้นักเรียนเกิดมวลประสบการณ์จากการเรียนรู้อย่างเชื่อมโยงตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1
 ขึ้นเตรียมความพร้อม (Warm-up) ที่นักเรียนเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้เดิมเข้ากับการทำกิจกรรม
 ตามเทคนิคละครสร้างสรรค์ ขั้นตอนที่ 2 ขั้นจูงใจ (Motivation) ที่นักเรียนได้ศึกษาและพิจารณา
 นิทานพื้นบ้านซึ่งเป็นข้อมูลท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 3 ขั้นจัดละครสร้างสรรค์ (Creative drama)
 โดยนักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้และถ่ายทอดผ่านการแสดงละคร ขั้นตอนที่ 4
 ขั้นประเมินผล (Evaluation) นักเรียนจะได้ประเมินและสะท้อนความคิดและพิจารณาใคร่ครวญ
 คุณค่าของสิ่งที่ได้ศึกษาไป ตัวอย่างคือ การจัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 บอกรักบางชื่อ
 ที่นักเรียนศึกษานิทานท้องถิ่นที่สัมพันธ์กับเขตบางชื่อ โดยในคาบที่ 6-7 นักเรียนศึกษานิทานเรื่อง
 ตำนานหลวงพ่อกวนและตำนานศาลเจ้าพ่อพระราม 6 ขั้นเตรียมความพร้อม นักเรียนได้ทำกิจกรรม
 วาดเส้นเล่นสีซึ่งให้นักเรียนร่วมกันวาดภาพวัดสร้อยทองและสะพานพระราม 6 โดยวาดจาก
 การลากเส้นหนึ่งครั้งและวาดความทรงจำของนักเรียนแต่ละกลุ่ม เมื่อเข้าสู่ขั้นจูงใจ นักเรียนได้ศึกษา
 และอ่านนิทานทั้งสองเรื่อง จากนั้นร่วมกันอภิปรายความแตกต่างของฉากและสภาพแวดล้อม
 ของวัดสร้อยทองและสะพานพระราม 6 โดยเปรียบเทียบจากรายละเอียดที่กล่าวถึงในนิทาน
 ประสบการณ์ความทรงจำในปัจจุบัน และภาพวาดจากกิจกรรมวาดเส้นเล่นสี ทั้งสองขั้นตอนช่วย
 ให้นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงมวลประสบการณ์ความรู้เดิมที่มีจากความทรงจำและประสบการณ์ความรู้
 ใหม่ที่เกิดขึ้นจากในชั้นเรียน การเชื่อมโยงดังกล่าวช่วยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของตนเอง
 กับท้องถิ่นจึงทำให้ความรู้ความเข้าใจต่อท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในสองขั้นตอนนี้เป็นการเรียนรู้

ที่มีความหมายจนนำไปสู่การพัฒนาเป็นจิตสำนึกสอดคล้องกับแนวคิดของ William (1992: 209) ที่กล่าวว่าจิตสำนึกเกิดจากความรู้อย่างสัมพันธ์กันระหว่างตนเองและสิ่งแวดล้อม

การจัดการเรียนรู้ชั้นจัดละครสร้างสรรค์ในช่วงกิจกรรมก่อนละคร นักเรียนจะได้วิเคราะห์นิทานที่ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ผ่านกระดานสนทนา Padlet ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ช่วยให้นักเรียนทบทวนและจัดกลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ใหม่ จากนั้นจึงได้เตรียมความพร้อมในด้านการแสดงเพื่อแสดงละครวิทยุจากเนื้อหาที่นักเรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวนอกจากช่วยดึงประสบการณ์ความรู้เดิมที่นักเรียนมีต่อท้องถิ่นบางชื่อแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนศึกษาและพิจารณาข้อมูลท้องถิ่นในด้านสภาพแวดล้อมและประวัติที่มาของบางชื่อผ่านนิทาน พร้อมทั้งแสดงความรู้และตีความผ่านการแสดงละคร และในขั้นตอนที่ 4 ชั้นประเมินผลนักเรียนจึงทำบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้รายคาบซึ่งครอบคลุมทั้งการสะท้อนด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่เกิดขึ้นในคาบเรียน รายละเอียดดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นการสร้างมวลประสบการณ์เกี่ยวกับท้องถิ่นผ่านการเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้เดิมของนักเรียนกับประสบการณ์ความรู้ใหม่จากการศึกษาและวิเคราะห์นิทานในขั้นตอนที่ 2 ชั้นจูงใจ และขั้นตอนที่ 3 ชั้นจัดละครสร้างสรรค์ในช่วงกิจกรรมก่อนละคร นักเรียนเกิดการจัดประสบการณ์ความรู้และถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่มีต่อท้องถิ่นผ่านการตีความจากการแสดงละคร

ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาคะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างการวิจัยประกอบ พบว่า คะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่นในด้านความรู้ความเข้าใจประวัติความเป็นมาสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและอัตลักษณ์หลังการทดลองสูงเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือคะแนนจิตสำนึกในด้านการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หรือส่งเสริมวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ท้องถิ่น และคะแนนด้านภูมิใจและเห็นคุณค่าในวิถีชีวิต วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่นตามลำดับ ด้วยเหตุดังกล่าว จึงสอดคล้องและแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ในทุกขั้นตอนช่วยพัฒนาให้นักเรียนเกิดมวลประสบการณ์ต่อท้องถิ่นทั้งความรู้ความเข้าใจต่อท้องถิ่นจนนำไปสู่การรับรู้และเห็นคุณค่าต่อท้องถิ่นตามองค์ประกอบของจิตสำนึกรักท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของ McCaslin (2003) ที่ไว้ว่าละครสร้างสรรค์มีลักษณะบูรณาการเชื่อมโยงและมีปฏิสัมพันธ์กับจิต อารมณ์ ร่างกาย ภาษา และสังคม ผ่านการร่วมมือทำกิจกรรม และเกิดการรับรู้และเห็นคุณค่าต่อท้องถิ่นตามองค์ประกอบของจิตสำนึกรักท้องถิ่น การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนี้ช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงประสบการณ์และนำไปสู่

การพัฒนาจิตสำนึกรักท้องถิ่น ขณะเดียวกันผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของวชิรวิษณุ ทองคำ (2555) ที่อภิปรายผลไว้ว่านักเรียนจะมีระดับจิตสำนึกสูงขึ้นเนื่องจากได้รับประสบการณ์ความรู้เพิ่มเติมขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Berglund, Gericke and Rudgren (2014) และ Cherdymova et al. (2020) ที่สะท้อนให้เห็นว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านความรู้และคุณลักษณะส่งผลต่อระดับจิตสำนึก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าหลังจกดำเนินการทดลองนักเรียนมีจิตสำนึกรักท้องถิ่นสูงขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านช่วยสร้างมวลประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น

2) เนื้อหานิทานพื้นบ้านช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้และความเข้าใจต่อท้องถิ่น

กล่าวคือ นิทานพื้นบ้านเป็นสื่อกลางที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจที่มีต่อท้องถิ่นตามแนวคิดของนักวิชาการด้านคติชนวิทยา (ประคอง นิมมานเหมินทร์, 2551: 60; ศิราพร ณ กลาง, 2557: 359-414; Bascom, 1954: 333-349) ที่กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของนิทานในการถ่ายทอดความเป็นมาและความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น เมื่อพิจารณารายละเอียดในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน พบว่า การใช้นิทานพื้นบ้านเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึกรักท้องถิ่น เนื่องจากตัวอย่างการวิจัยได้ศึกษานิทานพื้นบ้านที่สัมพันธ์กับท้องที่กรุงเทพมหานคร และพื้นที่บางชื่อ อาทิ นิทานยักษ์วัดแจ้งวัดโพธิ์ ตำนานแม่นากพระโขนง ตำนานรูปพระตาย ตำนานหลวงพ่อบุญรอด ตำนานมัสยิดต้นสน นิทานบางชื่อบางช่อน นิทานวัดเชิงหวาย นิทานหลวงพ่อบุญรอด การศึกษานิทานพื้นบ้านดังกล่าวช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจต่อท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการด้านคติชนวิทยาข้างต้น นิทานพื้นบ้านจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาจิตสำนึกรักท้องถิ่น เนื่องจากนิทานทำหน้าที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจต่อท้องถิ่นซึ่งนำไปสู่การเห็นคุณค่า และพัฒนาเป็นจิตสำนึกสอดคล้องกับแนวคิดของ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2542) ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาที่ทำให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองย่อมทำให้นักเรียนมีความรัก ความผูกพัน รู้สึกหวงแหน อันจะนำไปสู่ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรวิษณุ ทองคำ (2555) ที่ได้อภิปรายไว้ว่า นักเรียนจะมีจิตสำนึกที่สูงขึ้น เนื่องจากการได้รับประสบการณ์ความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดและประสบการณ์ ด้วยเหตุนี้ ทั้งขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์และการใช้นิทานพื้นบ้านจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้จิตสำนึกรักท้องถิ่นสูงขึ้น

3) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านส่งเสริมให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะ และแนวโน้มพฤติกรรมสอดคล้องกับองค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกรักท้องถิ่น กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดดังกล่าวมีลักษณะเป็นกิจกรรมบูรณาการที่ส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามแนวคิดของนักวิชาการทางการละคร (ปาริชาติ จิงวิวัฒนาภรณ์, 2546; พรรรัตน์ ดำรุง, 2550; McCaslin, 1987; Heinig, 1993: 5-7) ที่กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ว่าเป็นกิจกรรมที่พัฒนาทักษะอย่างเป็นองค์รวม โดยครอบคลุมการพัฒนาทักษะทางกาย ทักษะการเคลื่อนไหว อารมณ์ ทักษะสังคม ทักษะการคิด สติปัญญา รวมทั้งการรู้จักและทำความเข้าใจตนเอง โดยการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นส่งผลให้นักเรียนเกิดการสะท้อนคิด และเชื่อมโยงประเด็นการเรียนรู้ซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณลักษณะ และแนวโน้มพฤติกรรมที่สอดคล้องกับองค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกรักท้องถิ่นตามที่คุณวิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์ไว้ พิจารณาได้จากการตอบคำถามประเมินตนเองและประเมินการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินผล (evaluation) และการตอบคำถามสะท้อนคิดท้ายหน่วยการเรียนรู้ทั้งสองหน่วย พบว่า ตัวอย่างการวิจัยใช้ภาษาเขียนสะท้อนคิดการเรียนรู้ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ การใช้ภาษาที่สะท้อนความรู้ความเข้าใจต่อท้องถิ่น การใช้ภาษาที่สะท้อนการเห็นคุณค่าและความสำคัญต่อท้องถิ่น และการใช้ภาษาที่สะท้อนให้เห็นการมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์ท้องถิ่น พิจารณารายละเอียดได้ดังนี้

การใช้ภาษากลุ่มแรก คือ การใช้ภาษาสะท้อนคิดที่สะท้อนให้เห็นความรู้ความเข้าใจต่อท้องถิ่น สอดคล้องกับองค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกรักท้องถิ่นด้านความรู้ความเข้าใจประวัติความเป็นมา สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ พบคำสำคัญได้แก่ รู้ตำนาน เข้าใจความเป็นมา รู้จักท้องถิ่น เข้าใจ(เหตุผล)ว่าทำไมต้องเรียกว่า...รู้ว่า(มีความ)เป็นมาอย่างไร รู้ประวัติศาสตร์ ดังจะพิจารณาได้จากตัวอย่างคำตอบของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเช่น “รู้ว่า(ทำไม)ถึงต้องเรียกชื่อแถว ๆ นี้ว่าบางซื่อ” “รู้จักบางลำพู ไม่เคยไปเพราะอยู่แถว(จังหวัด)นนทบุรี” “ได้รู้เกี่ยวกับตำนานหรือเรื่องเล่าและได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติของพื้นที่ต่างๆในบริเวณกรุงเทพและเขตบางซื่อ” “รู้จักหลวงพ่อกวนอิมมากขึ้น เมื่อรู้แค่ว่าอยู่ข้างโรงเรียน” “ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ต่าง ๆ และคุณค่าไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม วิถีชีวิตและความเชื่อ ทำให้ได้รู้ว่ามีส่วนที่มากมายที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ให้กับกรุงเทพ” “ได้รู้ประวัติความเป็นมาของแต่ละสถานที่ไม่ว่าจะเป็น บางซื่อ บางซอน” “เข้าใจลึกซึ้งกับที่มาของสถานที่ ที่ได้อยู่ และโบราณวัตถุ” “ได้รู้ประวัติของเขตน่านนี้รวมถึงความ

เป็นมาต่างๆที่ดูน่าสนใจมาก” “รู้ว่าทุก ๆ เขตหรือย่านการตั้งชื่อเขต วัดหรือคลองก็ตามล้วนมีเรื่องเล่าตำนานที่มาซึ่งสะท้อนถึงประวัติศาสตร์และความเชื่อสอดแทรกอยู่เสมอในทุก ๆ ที่” เป็นต้น

การใช้ภาษากลุ่มที่สองได้แก่ การใช้ภาษาที่สะท้อนการเห็นคุณค่าและความสำคัญต่อท้องถิ่น สอดคล้องกับองค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกรักท้องถิ่นด้านภูมิใจและเห็นคุณค่าในวิถีชีวิตวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น พบคำสำคัญได้แก่ เก้าแก่ มีที่มา น่าสนใจ รู้ว่าสำคัญ เห็นคุณค่า ดีใจภูมิใจ ดังจะพบได้จากคำตอบของนักเรียนเช่น “เล็งเห็นคุณค่า ความสำคัญของสถานที่มากขึ้น หลังจากที่ได้อ่านประวัติเรื่องเล่าความเป็นมาต่าง ๆ จากเดิมที่ไม่รู้และอาจมองข้ามไป” “ทำให้เรามองเห็นถึงคุณค่าของสถานที่(ในบางชื่อ)มากขึ้น ได้เห็นถึงภูมิปัญญาของคนในอดีต” “รู้สึกดีใจที่เกิดมาเป็น (คน) กรุงเทพมหานคร ได้เข้าใจประวัติความเป็นมาของกรุงเทพและบางชื่อมากยิ่งขึ้น” “ได้รู้ประวัติความเป็นมาของแต่ละสถานที่ไม่ว่าจะเป็น บางชื่อ บางชอน ทำให้เกิดความรู้สึกว่ากรุงเทพเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากขึ้น น่าเรียนรู้ประวัติต่าง ๆ ”

การใช้ภาษากลุ่มที่สามได้แก่ การใช้ภาษาที่สะท้อนให้เห็นการมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์ท้องถิ่น สอดคล้องกับองค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงจิตสำนึกด้านการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หรือส่งเสริมวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ท้องถิ่น พบคำสำคัญจากคำตอบของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างการวิจัยได้แก่ ผูกพัน อิ่ม(รู้สึกมีส่วนร่วม) ครอบอนุรักษ์ สืบทอด ดังจะพบคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง อาทิ “ว่ากรุงเทพมีประวัติศาสตร์เยอะมากที่เราไม่เคยรู้ พอเรียนไปก็สนุกกับมันดีเหมือนกันทำให้มองว่าไม่ใช่เรื่องน่าเบื่อเลย” “รู้สึกอินกับเรื่องราวต่าง ๆ มากขึ้น ผูกพันกับเขตบางชื่อมากกว่าเดิมจากที่ตอนแรกมองแค่เป็นที่ตั้งของโรงเรียน เขตที่เพื่อน ๆ อาศัยอยู่ไม่ได้รู้สึกพิเศษอะไร แต่เมื่อได้เรียนได้ศึกษาได้ทราบได้แสดงเรื่องราวของเขตนี่ทำให้รู้สึกว่าเป็นสถานที่ที่น่าสนใจอีกสถานที่หนึ่ง” “รู้สึกว่าทั้งกรุงเทพและบางชื่อมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่มีความน่าสนใจมาก มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและควรคุณค่าที่จะอนุรักษ์ไว้” “ทำให้ได้รู้ว่ามีสถานที่มากมายที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ให้กับกรุงเทพ ทำให้รู้สึกอยากอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมนั้นต่อไป”

ข้อมูลจากคำตอบของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสะท้อนให้เห็นทั้งผลการเรียนรู้ คุณลักษณะ และแนวโน้มพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ที่มีลักษณะบูรณาการและเชื่อมโยง ประเด็นการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของมูจรินทร์ อธิพงษ์ และคณะ (2560) ที่แสดงให้เห็นว่าการจัดกระบวนการทางศิลปะการแสดงร่วมสมัยทำให้นักเรียน แสดงออกพฤติกรรมที่มีแนวโน้มสอดคล้องกับองค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงสำนึกรักท้องถิ่น สอดคล้องกับ ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างที่นักวิชาการด้านการละครกล่าวไว้ (ปาริชาติ จิ่งวิวัฒนาภรณ์, 2547; McCaslin, 2003; Heinig, 1993: 5) โดยสรุปได้ว่า ละครสร้างสรรค์ช่วย พัฒนาความตระหนักรู้ทางสังคม (Social awareness) และพัฒนาค่านิยมและทัศนคติ (Value and attitude) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสในการคำนึงถึง ประสบการณ์และมุมมองที่หลากหลาย ไม่ว่าจะผ่านหนังสือ วรรณกรรม ปฏิสัมพันธ์ ส่งเสริมให้นักเรียนได้สามารถสร้างความสัมพันธ์ ใกล้ชิด หรือเรียนรู้กับเงื่อนไข ทัศนคติ คุณค่าและมุมมองทางสังคมที่หลากหลาย นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิง เทวฤทธิ์ (2558) ที่ได้อภิปรายไว้ว่า การมีประสบการณ์ร่วม การเข้าใจวัฒนธรรม ประวัติความเป็นมาท้องถิ่น รวมทั้งการอภิปราย การวิพากษ์ความรู้ต่อ วัฒนธรรมท้องถิ่นมีส่วนทำให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิธิตา วรวิทย์ (2559) ที่ได้อภิปรายผลการวิจัยไว้ว่า กระบวนการละครเป็นสื่อกลางที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาและยกระดับจิตสำนึก เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์และกระตุ้นให้เกิดการ คิดไตร่ตรอง ตกผลึกความคิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dupre (2006) ที่พบว่าการใช้ละคร สร้างสรรค์ส่งผลให้ระดับความตระหนักรู้และจิตสำนึกทางเชื้อชาติดีขึ้น และมีพฤติกรรมแบ่งแยก ทางเชื้อชาติลดน้อยลง ด้วยเหตุดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แนวคิด ละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านสามารถพัฒนาจิตสำนึกรักท้องถิ่นได้ เนื่องจากการจัดการ เรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านส่งเสริมให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะ และ แนวโน้มพฤติกรรมสอดคล้องกับองค์ประกอบจิตสำนึกรักท้องถิ่น

3. การอภิปรายผลความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และคะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่น

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านสะท้อนให้เห็นว่าคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับคะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหมายความว่าหากนักเรียนมีความสามารถในการอ่านวิเคราะห์สูงจะส่งผลให้มีจิตสำนึกรักท้องถิ่นสูงขึ้น ทั้งนี้อธิบายได้ว่าความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึกรักท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านมากนักเรียนสามารถวิเคราะห์ประเด็นความรู้ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และประเมินค่าสาระสำคัญที่สอดแทรกอยู่ในนิทานพื้นบ้าน อันจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดการใคร่ครวญสะท้อนคิดและเห็นคุณค่าของท้องถิ่น ดังจะพิจารณาได้จากคะแนนเฉลี่ยคะแนนจิตสำนึกรักท้องถิ่นในด้านความรู้ความเข้าใจประวัติความเป็นมา สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 คะแนนจากคะแนนเต็ม 5 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างนอกจากพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้ว ยังมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น 0.66 คะแนน ซึ่งสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนจิตสำนึกในด้านอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าเมื่อนักเรียนมีความสามารถในการอ่านวิเคราะห์สูงขึ้น นักเรียนจะสามารถวิเคราะห์สาระสำคัญจากนิทานและเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของ Gardner (1983: 73) ที่ระบุว่าจิตสำนึกเป็นการรับรู้ (Knowing) การรู้ตัว (Aware) หรือลักษณะที่สัมพันธ์กับความสามารถในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า สอดคล้องกับแนวคิดของ Andrew (2001: 160) ที่กล่าวว่าจิตสำนึกเป็นลักษณะที่เกิดจากการเข้าใจในความรู้หรือความสนใจที่เห็นคุณค่าต่อสิ่งเร้า สอดคล้องกับงานวิจัยของวชิรวิชัย ทองคำ (2555) ที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนจะมีจิตสำนึกที่สูงขึ้น เนื่องจากการได้รับประสบการณ์ความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดและประสบการณ์

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แนวคิดละครสร้างสรรค์ต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในชั้นเรียน ดังนั้นครูจึงควรจัดเตรียมบรรยากาศของชั้นเรียนให้นักเรียนรู้สึกว่าเป็นพื้นที่ปลอดภัยและเป็นพื้นที่การมีส่วนร่วมของทุกคนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การพูดคุยสนทนาเชิงบวก การพูดคุยเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างครูและนักเรียนในลักษณะจับคู่ หรือกลุ่มย่อยการละลายพฤติกรรมด้วยกิจกรรมสนทนา การแสดงความคิดเห็นโดยไม่ระบุชื่อ หรือตัวตน เป็นต้น

1.2 ครูควรออกแบบกิจกรรมแสดงละครสร้างสรรค์ในชั้นการแสดง (Drama Playing) โดยเรียงลำดับจากกิจกรรมที่เรียบง่าย เช่น การพูดต่อบท การอ่านตีบทแสดงอารมณ์ ไปสู่กิจกรรมที่ซับซ้อน เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละครต้นสด รวมถึงออกแบบให้เริ่มต้นแสดงจากระยะเวลาสั้น ๆ 1-2 นาที แล้วจึงพัฒนาให้แสดงละครในระยะเวลา 5-10 นาที เนื่องจากในนักเรียนชั้นเรียนอาจมีทั้งนักเรียนที่กล้าแสดงออก และไม่กล้าแสดงออก หากมอบหมายให้นักเรียนแสดงละครทันที นักเรียนที่ไม่กล้าแสดงออกจะยังไม่คุ้นชินและเกิดความประหม่า ทำให้นักเรียนที่กล้าแสดงจะรับบทเป็นผู้แสดงหลัก และนักเรียนที่ไม่กล้าแสดงออกจะค่อย ๆ ลดบทบาทของตนเองลงจนไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม

1.3 ครูควรจัดเตรียมข้อมูลนิทานพื้นบ้าน หรือบทอ่านสำหรับกิจกรรมให้สอดคล้องหรือเชื่อมโยงกับท้องถิ่น เนื่องจากบทอ่านที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับท้องถิ่นที่นักเรียนอยู่อาศัยจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจและเชื่อมโยงประเด็นได้มากยิ่งขึ้น และที่สำคัญจะสร้างความรักในจิตสำนึก รักท้องถิ่นอีกด้วย

1.4 การเก็บข้อมูลด้วยแบบวัดที่พัฒนาขึ้นในโปรแกรมแบบทดสอบออนไลน์ชนิดลงเข้ารหัสและสลับข้อไม่เหมาะกับการใช้เก็บข้อมูล โดยเฉพาะการวิจัยที่ดำเนินการในรูปแบบออนไลน์ เนื่องจากโปรแกรมจะสลับลำดับข้อคำถามและตัวเลือกในแบบทดสอบซึ่งทำให้นักเรียนบางคนสับสนข้อคำถามกับบทอ่าน ขณะเดียวกันการใช้โปรแกรมแบบทดสอบออนไลน์ที่จำกัดการเข้าตอบเพียงครั้งเดียวไม่เหมาะกับการใช้เก็บข้อมูล เนื่องจากหากระหว่างเก็บข้อมูลเกิดปัญหาขัดข้องทางระบบ นักเรียนจะไม่สามารถเข้าไปทำแบบวัดได้อีก

1.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดละครสร้างสรรค์ไม่จำเป็นต้องมอบหมายภาระงานการแสดงละครท้ายหน่วยการเรียนรู้ซ้ำ รวมทั้งไม่จำเป็นต้องมอบหมายให้นักเรียนไปจัดเตรียมและซักซ้อมละครนอกชั้นเรียนอีก เนื่องจากแนวคิดละครสร้างสรรค์คือการแสดงละครอย่างไม่เป็นทางการ ส่วนสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดดังกล่าวอยู่ในชั้นกิจกรรมก่อนละคร (Pre-drama) และชั้นการแสดง (Drama Playing) ดังนั้นการเตรียมความพร้อมนักเรียนในด้านการวิเคราะห์เนื้อหา การเตรียมความพร้อมด้านการแสดงและการจัดละคร การแสดงละครต้นสด หรือการแสดงบทบาทสมมติที่เกิดขึ้นภายในคาบเรียนจึงเพียงพอสำหรับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.6 การวิจัยครั้งนี้เกิดขึ้นในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้การจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นบนแพลตฟอร์มออนไลน์ นักเรียนบางคนไม่สามารถเปิดกล้องวิดีโอได้ จึงทำให้ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนเกิดขึ้นไม่เต็มที่ ประกอบกับนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจากที่พักอาศัยซึ่งบางคนใช้พื้นที่ในที่พักอาศัยร่วมกับสมาชิกในครอบครัว นักเรียนจึงไม่สามารถแสดงออกได้อย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านในระดับชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาผลการใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านในสาระอื่น ๆ ของวิชาภาษาไทย เช่น สาระหลักภาษาและการใช้ภาษา หรือภาษากับวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เป็นลักษณะบูรณาการ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เนื่องจากแนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้านมีลักษณะเป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการเชื่อมโยงกับทักษะการสื่อสารและประเด็นการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ได้

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2527). *จิตสำนึกของชาวนา: ทฤษฎีและแนวคิดวิเคราะห์ แบบเศรษฐศาสตร์ การเมือง*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- กิ่งแก้ว อัดถากร. (2519). *เอกสารนิเทศการศึกษาระดับที่ 184*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์.
- กิตติพงษ์ แบลิว. (2561). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กุสุมา รักษมณี, และสุมาลี ลิ้มประเสริฐ. (2561). การอ่าน. In จุไรรัตน์ ลักษณะศิริและวีรวัฒน์ อินทรพร (Ed.), *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร* (พิมพ์ครั้งที่ 4 ed., pp. 153-176). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2518). *คติชาวบ้าน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เกรียงศักดิ์ ชัยมกร. (2555). *ผลของการจัดประสบการณ์โดยใช้ละครสร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณิง เทวฤทธิ์. (2558). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้กระบวนการทางสังคม*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จรรยา ชูสุวรรณ. (2555). *ประสิทธิผลละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เจษฎา บุญมาโฮม, วิริยา วิริยารัมภะ, ปวีญา สันทอง, & ปรีชา เสือ พิทักษ์. (2019). ผลของการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *Journal for Social Sciences Research*, 10(1), 54-68.

- ชนิดา ประดิษฐ์สถาพร, ลออ มหาวรรณศรี, & ประกายดาว สุทธิ. (2562). กระบวนการขับเคลื่อนความมั่นคงทางอาหารผ่านผักพื้นบ้าน จังหวัดในเขตภาคเหนือตอนบน. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 10(มกราคม-มิถุนายน), 55-68.
- ชนาธิป พรกุล. (2551). *การออกแบบการสอน : การบูรณาการ การอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชยพร กระจ่างทอง. (2552). *การพัฒนารายวิชาเพิ่มเติมภาษาไทยแบบอิงมาตรฐานด้วยกระบวนการออกแบบย้อนกลับเพื่อเสริมสร้างความสามารถการวิเคราะห์และการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลดา ทองทวี. (2557). ละคร: เครื่องมือเพื่อการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงภายในแนวคิดปัญญาศึกษา. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 1(มกราคม-มิถุนายน), 112-129.
- ชลธิดา หงษ์เหม. (2560). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิด*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือวิจัย : แนวทางการนำไปใช้อย่างมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2521). *วรรณคดีช่วยพัฒนาสังคม*. In *สรุปสัมมนาวรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ: หอสมุดแห่งชาติ.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2545). *การพัฒนาสมรรถภาพทางภาษาไทยโดยต่อเนื่อง*. In *เอกสารชุดวิชาการใช้ภาษาไทยเล่มที่ 2: หน่วยที่ 9-5* (10 ed., pp. 84-123). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2546). *การประเมินจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณิชชา อุทัยวัฒน์. (2561). ผลของการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ*, 21, 1(กรกฎาคม - ธันวาคม), 62-72.
- ดวงรัตน์ คูหเจริญ. (2558). *ศิลปะการรับสาร*. กรุงเทพฯ: ซี.เอ็ม.เอส. พิมพ์ ดิจิตอล.
- ไตรรงค์ เฉียงหงส์. (2544). *การพัฒนาแบบวัตจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทสำหรับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศน์ีย์ เศรษฐพงษ์. (2559). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีฝังลัมพันธ์ของความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิต*

- นักศึกษาระดับอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์สุนทร อนามัยบุตร. (2542). *การอ่านเพื่อการวิเคราะห์* (4 ed.). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนพร พุ่มภชาติ. (2555). *ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้รูปแบบเหตุและผลที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนสิน ชุตินธรานนท์. (2559). *การเสริมสร้างความเป็นไทยโดยใช้การสอนแบบละครเป็นฐานแก่นิสิต นักศึกษาปริญญาบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนากร สุขยิ่ง. (2553). *ผลของการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธัญญา สังข์พันธานนท์และคณะ. (2548). *การพัฒนาทักษะการรับสาร=Perception skills improvement*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นฤพัชร์ มัลลิ่งค์, สพลณภัทร์ ศรีแสนยงค์, & อุดม รัตนอัมพรโสภณ. (2561). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยประยุกต์ใช้การสอนอ่านแบบ SQ3R*. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 20,4(ตุลาคม-ธันวาคม), 108-117.
- นิตยา สุวัฒน์กัญญา และคณะ. (2541). *ผลของการใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีผลต่อความจำและความเข้าใจในเรื่อง*. *สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*.
- นิติตา วรวิทยาคม. (2559). *ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกเชิงวิพากษ์ สำหรับเยาวชนในสถานแรกรับเด็กหญิงบ้านธัญญาพร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรุทธ์ วัฒนโสภาส. (2553). *ผลของกลุ่มจิตวิทยาการปรึกษาแนวโยนิโสมนสิการต่อการเพิ่มพูนพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บันลือ พลกษะวัน. (2545). *แนวพัฒนาการอ่านเร็ว คิดแปน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญสม ธรรมาศิริพจน์. (2542). *จิตสำนึก*. *วารสารวิชาการสภาอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*, 4, 1(มกราคม-มิถุนายน), 71-73.

- เบญจมาภรณ์ แดนอินทร์. (2554). *การก่อตัวของสำนักท้องถิ่นบ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ในบริบททุนนิยมโลกาภิวัตน์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2551). *นิทานพื้นบ้านศึกษา* (6 ed.). กรุงเทพฯ: โครงการตำรา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. (2545). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- ประภาศรี เปี่ยมอยู่. (2561). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปวีณา แซ่มซ้อย. (2562). ภูมิทัศน์การใช้ละครในมิติการศึกษา: กระบวนทัศน์ แนวคิด และแนวทางของนักวิชาการและนักปฏิบัติการที่ใช้กระบวนการละครเป็นเครื่องมือ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*, 12, 2(กรกฎาคม-ธันวาคม), 85-102.
- ปาริชาติ จิงวิวัฒนาภรณ์. (2546). *รายงานผลการวิจัยเรื่อง การละครสร้างสรรค์ในการพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ปาริชาติ จิงวิวัฒนาภรณ์. (2547). *ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- พรรัตน์ ดำรุ่ง. (2550). *การละครสำหรับเยาวชน* (2 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรัตน์ ดำรุ่ง. (2557). *ละครประยุกต์ การใช้ละครเพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรัตน์ ดำรุ่ง. (2563). Folk Arts CU. Retrieved from <https://www.facebook.com/folklorecenterartscu/photos/a.1063256090939093>
- พัชรพล อินทร์สุข. (2560). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยบูรณาการแนวคิดการอ่านแบบชี้แนะกับกลวิธีความสัมพันธ์ของคำถามและคำตอบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พองจันทร์ สุขยิ่งและคณะ. (2553). *ศิลปะการอ่านอย่างมืออาชีพ* (2 ed.). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- มลิวัลย์ กุศลินกุล. (2563, 7 กันยายน) *ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโยธินบูรณะ/Interviewer: อีระวีร์ บัวหลวง ครูพิชญพงษ์*.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). *วิธีวิจัยทางการศึกษา = Research methodology in education* (7 ed.).

นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- มูจรีนทร์ อธิพงษ์ และคณะ. (2560). *การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ : การฟื้นฟูพื้นที่ท้องถิ่นด้วยกระบวนการทางศิลปะการแสดงร่วมสมัยเพื่อส่งเสริม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : พื้นที่ศึกษา วัดท่าไชยศิริ ต.สมอพลือ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี*. Retrieved from กรุงเทพฯ:
- รัตนารมณ์ ภูธรเลิศ. (2551). *การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการละครตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (Ed.) (2556) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- โรงเรียนโยธินบูรณะ. (2563). *รายงานผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนโรงเรียนโยธินบูรณะในปีการศึกษา 2563*. Retrieved from กรุงเทพฯ:
- ล้วน สายยศ, & อังคณา สายยศ. (2542). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลิขิต ใจดี, & กุสุมา เทพรักษ์. (2564). *ละครสร้างสรรค์เพื่อการตระหนักรู้ในตนเองของเยาวชนต่อพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์*. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 5, 2(กรกฎาคม-ธันวาคม), 374-399.
- วชิรวิษณุ ทองคำ. (2555). *การศึกษาการมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 (นนทบุรี)*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณมา บัวเกิด. (2557). หน่วยที่ 4 การวิเคราะห์ วิจัยสารในงานเขียน. In *เอกสารชุดวิชาการใช้ภาษาไทยเล่มที่ 1: หน่วยที่ 1-8* (10 ed.). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณณี แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์* (3 ed.). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วศิน ปัญญาอุตรตระกูล. (2542). *การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในล้านนา กับการก่อตัวของสำนึกท้องถิ่น พ.ศ. 2459-2480*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรีย์ บุณดสิงห์, & นิรมล ศตวุฒิ. (2547). *การอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ด้านหลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิจิตชัย ศิลพิพัฒน์. (2555). *ผลของการฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์ตามแนวคิดวินนี่เฟร็ด วาร์ดและไปร*

อัน เวทย์ที่มีต่อพฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิเชียร เกษประทุม. (2542). นิทานพื้นบ้านสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

วิภาวดี นวลพัต. (2555). การศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพุทธิพิสัยของบลูม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิมล คำศรี. (2554). การศึกษานิทานพื้นบ้าน. Retrieved from

<http://dspace.nstru.ac.th:8080/dspace/bitstream/123456789/213/1>

ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. (2555). พิพิธภัณฑสถานและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น : กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน.

กรุงเทพฯ: มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์.

ศักดิ์ สุนทรเสถียร. (2531). เจตคติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา.

ศิริภาณี อุประ. (2541). การพัฒนาจิตสำนึกและความสามารถในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้การสอนแบบโครงการ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.

ศิริภาพร ณ ถลาง. (2557). ทฤษฎีจิตวิทยา วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ ตำรา-นิทานพื้นบ้าน (3 ed.).

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทฤษฎีจิตวิทยา วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ ตำรา-นิทานพื้นบ้าน (3 ed.).

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สกุรัตน์ เจริญอินทร์พรหม. (2561). การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กลวิธี SQP2RS ร่วมกับแผนผังความคิด. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมเจตน์ พันธุ์พรหม. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตาคอกนิชันและการเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สมบัติ จำปาเงิน, & สำเนียง มณีกาญจน์. (2548). กลเม็ดอ่านให้เก่ง (3 ed.). กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

สมพงษ์ ปันนุณ. (2542). การสร้างแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมพร สุทัศนีย์. (2544). จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน (3 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมาคมสังคมนศาสตร์แห่งประเทศไทย. (2514). *วรรณไวทยาการ: ชุมชนบทความทางวิชาการ*. พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2563). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). Retrieved from https://www.moe.go.th/พรบ-การศึกษา_แห่งชาติ-พ-ศ-2542

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. Retrieved from http://www.kpccat.ac.th/PR/08_01_61.pdf

สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2560). *รายงานผลการทดสอบระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 ฉบับที่ 2-ค่าสถิติสำหรับโรงเรียนแยกตาม มาตรฐานการเรียนรู้*. Retrieved from

สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2561). *รายงานผลการทดสอบระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 ฉบับที่ 2-ค่าสถิติสำหรับโรงเรียนแยกตาม มาตรฐานการเรียนรู้*. Retrieved from

สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2562). *รายงานผลการทดสอบระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 ฉบับที่ 2-ค่าสถิติสำหรับโรงเรียนแยกตาม มาตรฐานการเรียนรู้*. Retrieved from

สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2563). *รายงานผลการทดสอบระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 ฉบับที่ 2-ค่าสถิติสำหรับโรงเรียนแยกตาม มาตรฐานการเรียนรู้*.

สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2564). *รายงานผลการทดสอบระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 ฉบับที่ 2-ค่าสถิติสำหรับโรงเรียนแยกตาม มาตรฐานการเรียนรู้*.

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *สภาวะการศึกษา ไทย 2561/2562*. กรุงเทพฯ: สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา.

สำเนา หมิ่นแจ่ม, สายฝน แสนใจพรม, & วชิรา เครือคำอ้าย. (2562). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: กรณีศึกษา โรงเรียนแม่ตะไคร้ อำเภอมะเอน จังหวัดเชียงใหม่. *สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์*, 17, 2(กรกฎาคม-ธันวาคม), 149-166.

- สิริวรรณ นันทจันทุล, & ธันวาคม เสรีชัยกุล. (2554). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร* (7 ed.). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุจริต เพียรชอบ, & สายใจ อินทร์มพรรย์. (2531). *วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธีพรรณ ดวงลีดี. (2555). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยรูปแบบการอ่านบันได 3 ชั้น*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุนันทินี จันทร์ทิพย์และคณะ. (2535). *การสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดขอนแก่น*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). *หลักและวิธีการสอนอ่านภาษาไทย* (7 ed.). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพจน์ ทรายแก้ว. (2546). จิตสำนึกสาธารณะการก่อรูปและกระบวนการเสริมสร้าง. *วารสารเพชรบุรีวิทยาลัย*, 4,1, 45-57.
- สุรางค์รัตน์ เกื้อสกุล. (2563, 7 กันยายน). *ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโยธินบูรณะ/Interviewer: อีระวีร์ บัวหลวง ศุภพิชญพงษ์*.
- สุริเดว ทรีปาตี. (2562). คุณลักษณะและจิตสำนึกของเด็กยุคดิจิทัลกับการปรับกระบวนการทัศนใหม่. *วารสารการจัดการศึกษาทางปฐมวัย*, 1, 1(มกราคม-มิถุนายน), 90-100.
- เสาวลักษณ์ อนันตศานต์. (2538). *นิทานพื้นบ้านเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรรวรรณ บุญส่ง. (2551). *ผลการพัฒนาจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาประกอบการประเมินตามสภาพจริง*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรุณี แสงเพ็ญ. (2537). *การสร้างแบบวัดจิตสำนึกต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัจฉรา วงศ์โสธร. (2538). *แนวทางการสร้างข้อสอบภาษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา ประดิษฐ์. (2552). *ชวนเด็กไทยให้เป็นนักอ่าน (1)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้.
- อวรรณ อาจหาญ. (2562). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการปลูกข้าวอินทรีย์โดยใช้หลักทางสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อพัฒนาจิตสำนึกรักท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- อิงอร สุพันธ์วณิช. (2554). *วรรณกรรมกับสังคม: ภาพสะท้อนจากนวนิยายปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Adler, M. J. . (1967). *How to read a book : the art of getting a liberal education*. New York Simon and Schuster.
- Al-Alwan, Ahmed F. (2012). The effect of using metacognition reading strategies on the reading comprehension of Arabic texts. *International journal of applied educational studies*, 13(1), 1.
- Alder, M. J., Doren, C. V. . (1972). *How to read a book*. New York: Simon and Shuster.
- Andrew, M. C. (2001). *A Dictionary of Psychology*. New York Oxford University Press Inc.
- Aykaç, Murtaza, & İLHAN, Ayşe ÇAKIR. (2014). The effect of creative drama activities set up with child literature texts on speaking skills. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 47(1), 209-234.
- Bascom, William R. (1954). Four functions of folklore. *The Journal of American Folklore*, 67(266), 333-349.
- Berglund, Teresa, Gericke, Niklas, & Chang Rundgren, Shu-Nu. (2014). The implementation of education for sustainable development in Sweden: Investigating the sustainability consciousness among upper secondary students. *Research in Science & Technological Education*, 32(3), 318-339.
- Bloom, Benjamin S. (1971). *Handbook on formative and summative evaluation of student learning*.
- Bodden, Lisa Michelle. (2006). *Developing a creative classroom through drama work: One teacher's reflective journey: The University of Arizona*.
- Bradarich, Katherine. (2012). *Evaluating the Pragmatic Analytical Reading Level Instruction framework: A mixed methods research and development case study: University of Missouri-Saint Louis*.
- Cherdymova, Elena I, Prokopyev, Alexey I, Karpenkova, Taisiya V, Pravkin, Sergey A, Ponomareva, Natalia S, Kanyaeva, Olga M, . . . Anufriev, Aleksander F. (2019). Ecoart therapy as a factor of students' environmental consciousness development. *Ekoloji*, 28(107), 687-693.
- Colin Cobulid. (Ed.) (2006) *Collins Cobuild advanced learner's English dictionary*. Glasgow: HarperCollins.

- Cook, Vivian. (2016). *Second language learning and language teaching*: Routledge.
- Dupré, Barbara Jeanne. (2006). *Creative drama, playwriting, tolerance, and social justice: An ethnographic study of students in a seventh grade language arts class*: The University of New Mexico.
- EMEN, Feyzullah Bilal, & AYTAŞ, Giyasettin. (2019). YARATICI DRAMA İLE MİTOLOJİ ÖĞRETİMİ. *Journal of World of Turks/Zeitschrift für die Welt der Türken*, 11(3).
- Farmer, David. (2012). *101 more drama games and activities*: David Farmer.
- Farthing, G William. (1992). *The psychology of consciousness*: Prentice-Hall, Inc.
- Fisher, Douglas, & Frey, Nancy. (2012). Close reading in elementary schools. *The Reading Teacher*, 66(3), 179-188.
- Foose, R. A. . (2012). *Teaching Reading standard across content areas*. New York: Howard Country Public School System.
- Gardner, Howard. (2010). *Multiple intelligences. New York.-1993*.
- Harris, Albert J. (1956). *How to increase reading ability; a guide to developmental and remedial methods*.
- Heathcote, Dorothy. (1991). *Collected writings on education and drama*: Northwestern University Press.
- Heinig, R.B. . (1993). *Creative Drama for the Classroom Teacher*. Prentice-Hall: Englewood Cliffs.
- Horasan-Doğan, Secil, & Cephe, Paşa Tevfik. (2020). The effects of creative drama on student teachers' creative pedagogy and identity. *Thinking Skills and Creativity*, 38, 100736.
- Khazanie, R. (1996). *Statistics in a World of Applications* (4 ed.). New York: HarperCollins College Publishers.
- Lehr, Fran. (1983). ERIC/RCS Report: Developing Language and Thought through Creative Drama. *Language arts*, 60(3), 385-389.
- Marshall, Holly B. (2017). THE EFFECTIVENESS OF READERS'THEATRE ON FLUENCY, COMPREHENSION, AND MOTIVATION ON PRIMARY STUDENTS.
- McCaslin, N. . (1987). *Creative drama in the intermediate grades : a handbook for teachers* (7 ed.). New York: Longman.
- Neebe, Diana Combs. (2017). *Differentiating literacy instruction for digital learners: The*

effect of multimedia think-aloud worked examples on adolescent analytical reading comprehension: University of San Francisco.

- PAT, Özlem ÖZTÜRK, & Yilmaz, Muammer. (2021). Impact of creative drama method on students' speaking skills. *Journal of Theoretical Educational Science*, 14(2), 223-245.
- Ross, Elinor P, & Roe, Betty D. (1977). Creative drama builds proficiency in reading. *The Reading Teacher*, 30(4), 383-387.
- Salisbury, B. (1986). *Theatre arts in the elementary classroom*. n.p.: Anchorage.
- Schwab, Klaus. (2019). *The global competitiveness report 2019*. Paper presented at the World Economic Forum.
- Shorkaee, Hossein Zabihi, & Talebi, Seyed Hassan. (2018). Effects of reading strategy instruction on attitude toward strategies and performance in reading texts of different difficulty levels. *The Reading Matrix: An International Online Journal*, 18(1).
- Thompson, Stith. (1955). Myths and folktales. *The Journal of American Folklore*, 68(270), 482-488.
- Tok, Hümeýra Hançer, & Cerit, Birgül. (2021). The effect of creative drama education on first-year undergraduate nursing student attitudes toward caring for dying patients. *Nurse Education Today*, 97, 104696.
doi:<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2020.104696>.
- Tompkins, Gail E. (1998). *Language arts: Content and teaching strategies*: ERIC.
- Trefor-Jones, Glyn. (2020). *Drama Menu at a Distance: 80 Socially Distanced or Online Theatre Games*: Nick Hern Books.
- Weber, E. M., Schofield, C. L and Newnum, G. . (2014). *Reading to the Core: Learning to Read Closely, Critically, and Generatively to Meet Performance Tasks*. Wisconsin: Maupin House.
- Westwood. (2016). *Teaching and Learning Difficulties* (2 ed.). Victoria: Acer Press.

รายนามผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา

1. รายนามผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาแผนการจัดการเรียนรู้

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย

ชื่อ-สกุล	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ แข็งขัน
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วุฒิการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมและกระบวนการละคร

ชื่อ-สกุล	อาจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ สติฉะนันทน์
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำภาควิชานาฏยสังคีต คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วุฒิการศึกษา	อักษรศาสตรบัณฑิต (นาฏยศาสตร์) มหาวิทยาลัยศิลปากร Master of Arts in Drama (Theatre and Young People) University of Worcester, UK ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ทัศนศิลป์) มหาวิทยาลัยศิลปากร

1.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการวัดประเมินผล

ชื่อ-สกุล	ดร.อุทุมพร ชื่นวิญญา
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการฯ กลุ่มบริหารวิชาการ ฝ่าย1 (งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน) โรงเรียนโยธินบูรณะ
วุฒิการศึกษา	การศึกษาศาสตรบัณฑิต (วัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การศึกษามหาบัณฑิต (วัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. รายนามผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนภาษาไทย

ชื่อ-สกุล	อาจารย์ ดร.ปาริชาติ โปธิ
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำสาขาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
วุฒิการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาแบบวัดและแบบทดสอบวิชาภาษาไทย

ชื่อ-สกุล	อาจารย์ภารดี พรขจรกิจกุล
ตำแหน่ง	กรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการสมาคมครูภาษาไทยแห่งประเทศไทย อดีตครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร
วุฒิการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลการเรียนรู้วิชาภาษาไทย

ชื่อ-สกุล	อาจารย์วีรवारรณ โฆษิตสุคต
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการ โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช บวรนิเวศ ศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ฯ
วุฒิการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาแบบวัดจิตสำนึกที่ท้องถิ่น

3.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการวิจัย

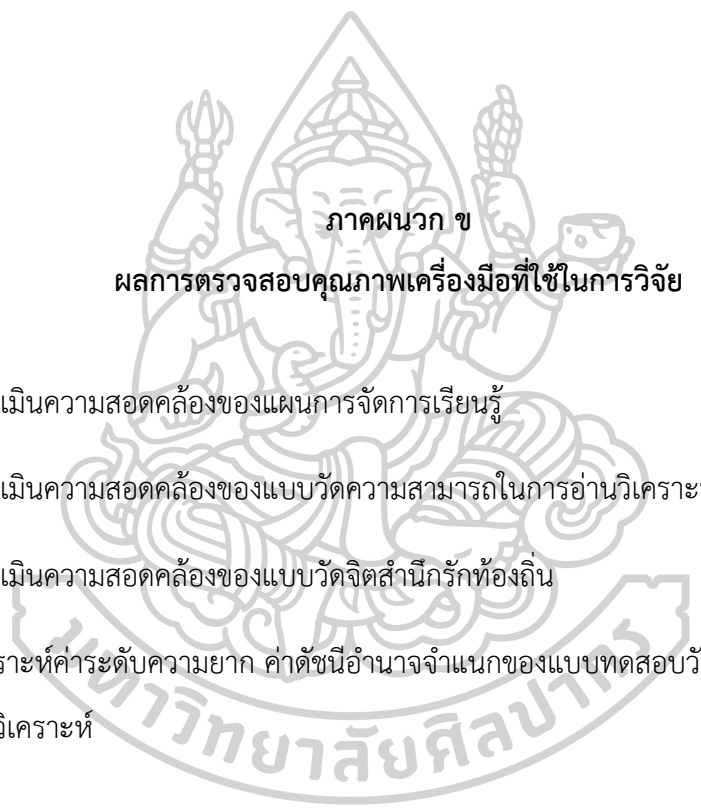
ชื่อ-สกุล	อาจารย์ ดร. มนัสนันท์ น้ำสมบุญ
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วุฒิการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหิดล ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการวัดประเมินผล

ชื่อ-สกุล	ดร.อุทุมพร ชื่นวิญญา
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการฯ กลุ่มบริหารวิชาการ ฝ่าย1 (งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน) โรงเรียนโยธินบูรณะ
วุฒิการศึกษา	การศึกษามหาบัณฑิต (วัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การศึกษามหาบัณฑิต (วัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาแบบวัดจิตสำนึก

ชื่อ-สกุล	อาจารย์กัมปนาท ไชยรัตน์
ตำแหน่ง	อาจารย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม
วุฒิการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา-ภาษาอังกฤษ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผลการประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้
2. ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์
3. ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น
4. ผลการวิเคราะห์ค่าระดับความยาก ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

ผลการประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 19 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในการตรวจพิจารณาหาความตรงเชิงเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน

ชื่อหน่วย การเรียนรู้ ที่	องค์ประกอบของ แผนการจัด การเรียนรู้	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม Σ^R	สรุปค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
หน่วย การเรียนรู้ ชนิดเรื่อง เล่าชาว บางกอก	ผลการเรียนรู้ประจำ หน่วย	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	จุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	สาระสำคัญ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	สาระการเรียนรู้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	การบูรณาการ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	กิจกรรมการเรียนรู้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	สื่อและแหล่ง การเรียนรู้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	ประเด็นการวัดและ การประเมินผล	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	เกณฑ์การประเมินผล	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	บันทึกผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
เอกสารประกอบ การจัดการเรียนรู้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้	

ตารางที่ 19 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในการตรวจพิจารณาหาความตรงเชิงเนื้อหาของแผน
การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้ ที่	องค์ประกอบของ แผนการจัด การเรียนรู้	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม Σ^R	สรุปค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
หน่วย การเรียนรู้ บอกรัก บางชื่อ	ผลการเรียนรู้ประจำ หน่วย	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	จุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	สาระสำคัญ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	สาระการเรียนรู้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	การบูรณาการ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	กิจกรรมการเรียนรู้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	สื่อและแหล่ง การเรียนรู้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	ประเด็นการวัดและ การประเมินผล	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	เกณฑ์การประเมินผล	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	บันทึกผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	เอกสารประกอบ การจัดการเรียนรู้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

ตารางที่ 20 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในการตรวจพิจารณาหาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

ข้อ ที่	เกณฑ์การประเมิน ความสามารถในการ อ่านวิเคราะห์	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม Σ^R	สรุปค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	ด้านความเข้าใจเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	ด้านความเข้าใจเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3	ด้านความเข้าใจเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4	ด้านการอนุมาน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5	ด้านการอนุมาน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
6	ด้านการอนุมาน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
7	ด้านการอนุมาน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
8	ด้านการประเมินคุณค่าฯ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
9	ด้านการประเมินคุณค่าฯ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
10	ด้านการประเมินคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
11	ด้านการอนุมาน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
12	ด้านการอนุมาน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
13	ด้านการอนุมาน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
14	ด้านการประเมินคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
15	ด้านการประเมินคุณค่าฯ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
16	ด้านความเข้าใจเนื้อหา	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
17	ด้านความเข้าใจเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
18	ด้านความเข้าใจเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
19	ด้านการอนุมาน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
20	ด้านการประเมินคุณค่าฯ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

ตารางที่ 20 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในการตรวจพิจารณาหาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ (ต่อ)

ข้อ ที่	เกณฑ์การประเมิน ความสามารถในการอ่าน วิเคราะห์	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม Σ^R	สรุปค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
21	ด้านการประเมินคุณค่าฯ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
22	ด้านความเข้าใจเนื้อหา	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
23	ด้านความเข้าใจเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
24	ด้านความเข้าใจเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
25	ด้านความเข้าใจเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
26	ด้านการอนุมาน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
27	ด้านการอนุมาน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
28	ด้านการอนุมาน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
29	ด้านการประเมินคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
30	ด้านการประเมินคุณค่าฯ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
31	ด้านการประเมินคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
32	ด้านความเข้าใจเนื้อหา	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
33	ด้านความเข้าใจเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
34	ด้านการอนุมาน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
35	ด้านการประเมินคุณค่าฯ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
36	ด้านความเข้าใจเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
37	ด้านการอนุมาน	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
38	ด้านการประเมินคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
39	ด้านความเข้าใจเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
40	ด้านความเข้าใจเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 20 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในการตรวจพิจารณาหาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ (ต่อ)

ข้อ ที่	เกณฑ์การประเมิน ความสามารถในการอ่าน วิเคราะห์	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม ΣR	สรุปค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
41	ด้านการอนุมาน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
42	ด้านการอนุมาน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
43	ด้านการประเมินคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
44	ด้านการประเมินคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
45	ด้านการประเมินคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น

ตารางที่ 21 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในการตรวจพิจารณาหาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น

ข้อ ที่	องค์ประกอบจิตสำนึก	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม Σ^R	สรุปค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
5	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
6	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
8	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
9	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
10	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
11	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
12	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
13	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
14	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
15	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
16	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
17	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
18	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
19	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
20	มีความรู้ความเข้าใจ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 21 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในการตรวจพิจารณาหาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัด
จิตสำนึกรักท้องถิ่น (ต่อ)

ข้อ ที่	องค์ประกอบจิตสำนึก	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม Σ^R	สรุปค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
21	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
22	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
23	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
24	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
25	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
26	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
27	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
28	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
29	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
30	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
31	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
32	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
33	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
34	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
35	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
36	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
37	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
38	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
39	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
40	ภูมิใจและเห็นคุณค่าฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 21 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในการตรวจพิจารณาหาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัด
จิตสำนึกรักท้องถิ่น (ต่อ)

ข้อ ที่	องค์ประกอบจิตสำนึก	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม Σ^R	สรุปค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
41	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
42	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
43	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
44	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
45	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
46	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
47	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
48	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
49	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
50	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
51	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
52	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
53	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
54	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
55	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
56	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
57	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
58	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
59	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
60	แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมฯ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ค่าระดับความยาก ค่าดัชนีอำนาจจำแนก

ของแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

ตารางที่ 22 แสดงการวิเคราะห์ค่าระดับความยาก ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

ข้อ	ค่าระดับความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	การแปลความหมาย	การแปลผล	การนำไปใช้
1	0.74	0.41	ค่อนข้างง่าย จำแนกดี	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
2	0.52	0.29	ยากพอเหมาะ จำแนกพอใช้	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
3	0.86	0.33	ง่ายมาก จำแนกพอใช้	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
4	0.93	0.20	ง่ายมาก จำแนกพอใช้	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
5	0.76	0.14	ค่อนข้างง่าย จำแนกต่ำ	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
6	0.98	0.07	ค่อนข้างง่าย จำแนกต่ำมาก	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
7	0.69	0.34	ค่อนข้างง่าย จำแนกพอใช้	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
8	0.55	0.42	ยากพอเหมาะ จำแนกดี	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
9	0.69	0.54	ค่อนข้างง่าย จำแนกดี	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
10	0.79	0.47	ค่อนข้างง่าย จำแนกดี	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
11	0.60	0.67	ค่อนข้างง่าย จำแนกดีมาก	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
12	0.60	0.41	ค่อนข้างง่าย จำแนกดี	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
13	0.93	0.20	ง่ายมาก จำแนกพอใช้	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
14	0.81	0.47	ง่ายมาก จำแนกดี	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ปรับปรุงและนำไปใช้
15	0.98	0.07	ง่ายมาก จำแนกต่ำมาก	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
16	0.76	0.21	ค่อนข้างง่าย จำแนกพอใช้	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
17	0.62	0.28	ค่อนข้างง่าย จำแนกพอใช้	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
18	0.95	0.07	ค่อนข้างง่าย จำแนกต่ำมาก	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
19	0.79	0.40	ค่อนข้างง่าย จำแนกดี	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้

ตารางที่ 22 แสดงการวิเคราะห์ค่าระดับความยาก ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของแบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ (ต่อ)

ข้อ	ค่าระดับความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	การแปลความหมาย	การแปลผล	การนำไปใช้
20	0.76	0.34	ค่อนข้างง่าย จำแนกพอใช้	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
21	0.83	0.14	ง่ายมาก จำแนกต่ำ	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
22	0.93	0.20	ง่ายมาก จำแนกพอใช้	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ปรับปรุงและนำไปใช้
23	0.90	0.07	ง่ายมาก จำแนกต่ำมาก	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
24	0.83	0.20	ง่ายมาก จำแนกพอใช้	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ปรับปรุงและนำไปใช้
25	0.43	0.36	ยากพอเหมาะ จำแนกพอใช้	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
26	0.62	0.61	ค่อนข้างง่าย จำแนกดีมาก	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
27	0.69	0.34	ค่อนข้างง่าย จำแนกพอใช้	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
28	0.60	0.09	ค่อนข้างง่าย จำแนกต่ำมาก	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
29	0.64	0.40	ค่อนข้างง่าย จำแนกดี	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
30	0.43	0.61	ยากพอเหมาะ จำแนกดีมาก	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
31	0.38	0.48	ค่อนข้างยาก จำแนกดี	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
32	0.48	0.68	ยากพอเหมาะ จำแนกดีมาก	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
33	0.24	0.63	ค่อนข้างยาก จำแนกดีมาก	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
34	0.67	0.28	ค่อนข้างง่าย จำแนกพอใช้	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
35	0.93	0.13	ง่ายมาก จำแนกต่ำ	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
36	0.90	0.07	ง่ายมาก จำแนกต่ำมาก	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
37	0.79	0.28	ค่อนข้างง่าย จำแนกพอใช้	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
38	0.95	0.07	ง่ายมาก จำแนกต่ำมาก	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
39	0.83	0.14	ง่ายมาก จำแนกต่ำ	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
40	0.98	0.07	ง่ายมาก จำแนกต่ำมาก	คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง

ตารางที่ 22 แสดงการวิเคราะห์ค่าระดับความยาก ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของแบบวัดความสามารถ
ในการอ่านวิเคราะห์ (ต่อ)

ข้อ	ค่าระดับ ความยาก (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	การแปลความหมาย	การแปลผล	การนำไปใช้
41	0.74	0.15	ค่อนข้างง่าย จำแนกต่ำ	มีคุณภาพตามเกณฑ์	ปรับปรุงและ นำไปใช้
42	0.76	0.21	ค่อนข้างง่าย จำแนกพอใช้	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
43	0.83	0.14	ง่ายมาก จำแนกต่ำ		ตัดทิ้ง
44	0.74	0.53	ค่อนข้างง่าย จำแนกดี	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
45	0.62	0.34	ค่อนข้างง่าย จำแนกพอใช้	มีคุณภาพตามเกณฑ์	นำไปใช้
รวม	0.73	0.30	ค่อนข้างง่าย จำแนกพอใช้		

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ขบคิดเรื่องเล่าชาวบางกอก เวลา 2 คาบ (100 นาที)
 รายวิชาภาษาทักวิถีชุมชน รหัสวิชา ท30204 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1. ผลการเรียนรู้รายวิชา

ผลการเรียนรู้ที่ 2 สรุปสาระสำคัญจากภูมิปัญญาทางภาษาที่ศึกษา

ผลการเรียนรู้ที่ 7 นำเสนอภูมิปัญญาทางภาษาในเชิงสร้างสรรค์

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านพุทธิพิสัย

ระบุสาระสำคัญจากนิทานอธิบายเหตุเกี่ยวกับที่มาของพิธีกรรมและประเพณี
 ที่ศึกษาได้ถูกต้อง

ด้านทักษะพิสัย

เขียนแผนผังเส้นเวลา (Timeline) ตำนานที่ศึกษาได้ถูกต้อง

วิเคราะห์คุณค่าทางด้านสังคมที่ปรากฏในตำนานได้

แสดงละครพูดต้นสดจากเนื้อหาตำนานที่ศึกษาได้

ด้านจิตพิสัย

อภิปรายความสำคัญของภูมิปัญญาทางภาษาที่สัมพันธ์กับกรุงเทพมหานครได้

3. สาระสำคัญ

นิทานอธิบายเหตุเกี่ยวกับที่มาของพิธีกรรมและประเพณีเป็นนิทานที่มีเนื้อหากล้าถึงมูลเหตุ
 ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งสัมพันธ์กับความเชื่อของคนในท้องถิ่น โดยนิทานเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้อง
 กับพิธีกรรมและประเพณีในกรุงเทพมหานครได้แก่ ตำนานหลวงพ่อบุญสามเสน ตำนานศาลเจ้าพ่อเสือ
 ตำนานมัสยิดต้นสน และตำนานรูปพระตาย การศึกษานิทานอธิบายเหตุนอกจากจะช่วยให้เข้าใจ
 และเห็นภูมิปัญญาทางภาษาในการผูกเรื่องเพื่ออธิบายและหาคำตอบของสิ่งต่าง ๆ แล้ว ยังช่วยให้
 เห็นภาพสะท้อนทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในนิทาน ตลอดจนข้อคิด คติธรรม ความ
 เชื้อ รวมถึงร่องรอยทางประวัติศาสตร์

4. สาระการเรียนรู้

นิทานอธิบายเหตุเกี่ยวกับที่มาของพิธีกรรมและประเพณี เป็นนิทานที่อธิบายเกี่ยวกับ
 พิธีกรรมประเพณีบางอย่างว่ามีที่มาอย่างไร และมักเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ โดยนิทานที่
 เกี่ยวข้องมีดังนี้

4.1 ตำนานหลวงพ่อสามเสน

ตำนานหลวงพ่อสามเสนเป็นนิทานอธิบายเหตุที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในศาสนาพุทธ โดยกล่าวถึงความเป็นมาของหลวงพ่อสามเสน และคติความเชื่อในการบูชา ตำนานเรื่องนี้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาพุทธกับตำนานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ลอยน้ำในภาคกลาง

4.2 ตำนานมัสยิดต้นสน

ตำนานมัสยิดต้นสนกล่าวถึงการตั้งถิ่นฐานของชาวมุสลิมในฝั่งธนบุรี และกล่าวถึงตำนานไม้กระดานอัลกุระอานเก่าแก่ของมัสยิด ตำนานเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาอิสลามกับตำนานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ลอยน้ำในภาคกลาง

4.3 ตำนานรูปพระตาย

ตำนานรูปพระตายกล่าวถึงการอพยพและตั้งถิ่นฐานของชาวคริสต์ตั้งในบางกอก โดยเชื่อมโยงกับรูปพระตาย (พระเยซูลอยน้ำ) ตำนานเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาคริสต์กับตำนานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ลอยน้ำในภาคกลาง

4.4 ตำนานศาลเจ้าพ่อเสือ

ตำนานศาลเจ้าพ่อเสือกกล่าวถึงความเป็นมาของศาลซึ่งเป็นที่เคารพของชาวไทยเชื้อสายจีน โดยเปลี่ยนแปลงและประยุกต์เรื่องราวมาจากนิทานของจีน ตำนานเรื่องนี้นอกจากจะสะท้อนให้เห็นอิทธิพลของวัฒนธรรมจีนแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมและสภาพสังคมกรุงเทพในอดีตได้อีกประการหนึ่ง

บรรณานุกรม

ประคอง นิมมานเหมินท์. 2551. *นิทานพื้นบ้านศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ส่งเสริมวัฒนธรรม, กรม. (2559). *วรรณกรรมพื้นบ้าน: มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.

5. การบูรณาการ

5.1 สาระในรายวิชา

มาตรฐาน ท1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

5.2 สมรรถนะสำคัญ

- 1) ความสามารถในการสื่อสาร
- 2) ความสามารถในการคิด

5.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 1) มีวินัย
- 2) ใฝ่เรียนรู้
- 3) มุ่งมั่นในการทำงาน

5.4 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์จากการศึกษา

- 1) ผู้เรียนรู้
- 2) พลเมืองเข้มแข็ง

6. กิจกรรมการเรียนรู้

<p>กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดละคร สร้างสรรค์ (Creative drama) ร่วมกับนิทาน พื้นบ้าน</p>	<p>กิจกรรมการเรียนรู้</p>
<p>ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม ความพร้อม (Warm-up) (10 นาที)</p>	<p>ใช้เทคนิคการใช้จินตนาการ (Imagination) เพื่อเตรียมความพร้อม โดยดำเนินการดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ให้นักเรียนหลับตา ให้นักเรียนฟังคลิปเสียงเพื่อให้นักเรียน จินตนาการภาพสถานที่ตามเสียงที่ได้ยิน (คลิปเสียงที่ใช้ประกอบได้แก่ คลิปเสียง Bell Meditation, Music of Cathedrals and Forgotten Temples และเพลงเซตกลอง-เช็ญเทพฯ กินเจ) 2) นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นว่า จินตนาการถึงภาพสถานที่ที่มีลักษณะอย่างไรบ้าง 3) ครูใช้คำถามพัฒนาการคิดนำอภิปรายว่าคลิปเสียงและภาพ สถานที่ต่าง ๆ ที่เราจินตนาการสัมพันธ์กับความเชื่อ หรือพิธีกรรม อะไรบ้าง และเกี่ยวข้องกับกรุงเทพฯ ของเราอย่างไร (แนวคำตอบ: ศาสนา ศาสนสถาน ความเชื่อ ชุมชนชาวจีน)

<p>กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดละคร สร้างสรรค์ (Creative drama) ร่วมกับนิทาน พื้นบ้าน</p>	<p>กิจกรรมการเรียนรู้</p>
<p>ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรมจูงใจ (Motivation) (15 นาที)</p>	<p>2.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มด้วยวิธีการสุ่มจากฟังก์ชัน Breakout room ในโปรแกรม ZOOM โดยแต่ละกลุ่มอ่านนิทานในเรื่องที่แตกต่างกันดังนี้ (บทอ่านแนบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ตำนานหลวงพ่อสามเสน 2) ตำนานศาลเจ้าพ่อเสือ 3) ตำนานรูปพระตาย 4) ตำนานมัสยิดต้นสน <p>2.2 ครูใช้คำถามตรวจสอบความเข้าใจนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหานิทานของแต่ละกลุ่มที่ได้ศึกษา ดังนี้</p> <p>2.2.1 นิทานดังกล่าวมีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร (แนวคำตอบ: สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ศาสนา ความเชื่อ)</p> <p>2.2.2 นิทานดังกล่าวเกี่ยวข้องกับกรุงเทพฯ อย่างไร? (แนวคำตอบ: สถานที่อยู่ในกรุงเทพฯ ชุมชนในกรุงเทพฯ)</p> <p>2.3 นำอภิปรายเชื่อมโยงความคิดสำคัญของนิทานที่ศึกษากับความคิดรวบยอดเกี่ยวกับนิทานอธิบายที่มาของพิธีกรรมและประเพณี</p>
<p>ขั้นที่ 3 ขั้นกิจกรรมละคร สร้างสรรค์ (Creative drama) 3.1 ขั้นกิจกรรมก่อน ละคร (Pre-drama) (35 นาที)</p>	<p>3.1 ให้นักเรียนเตรียมการแสดงละครพูดต้นสด (Improvised scenes and story) โดยดำเนินตามขั้นตอนดังนี้</p> <p>3.1.1 เตรียมความพร้อมด้านเนื้อหา โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์และเขียนแผนผังเส้นเวลาของนิทานเรื่องศึกษา พร้อมกับวิเคราะห์คุณค่าทางด้านสังคมตามแนวคิดบทบาทหน้าที่ของนิทานผ่านช่องทางกระดานสนทนา Padlet</p> <p>3.1.2 ครูให้ข้อมูลป้อนกลับแผนผังเส้นเวลาและการวิเคราะห์คุณค่าเพื่อประเมินความพร้อมด้านเนื้อหา</p> <p>3.1.3 เตรียมพร้อมด้านการแสดง โดยครูยกตัวอย่างละครพูดต้นสดจากนั้นให้นักเรียนใช้เกมละคร (Drama games) เพื่อเตรียมอุปกรณ์สำหรับนำมาประยุกต์ใช้และประกอบการแสดงตามโจทย์ที่กำหนด</p>

<p>กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดละคร สร้างสรรค์ (Creative drama) ร่วมกับนิทาน พื้นบ้าน</p>	<p>กิจกรรมการเรียนรู้</p>
	<p>โดยกำหนดให้นักเรียนค้นหาอุปกรณ์ หรือสิ่งของใกล้ตัวกลุ่มละ 1 ชิ้น ตามโจทย์ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สิ่งของที่มีสีขาว 2) สิ่งของที่มีลักษณะนามเป็นผืน 3) ภาพสำหรับเป็นหน้าจอพื้นหลัง 1 ภาพ <p>3.1.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มซักซ้อมการแสดง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ให้ คำแนะนำในการแสดง</p>
<p>ขั้นที่ 3 ขั้นกิจกรรมละคร สร้างสรรค์ (Creative drama) 3.2 ขั้นการแสดง (Drama playing) (25 นาที)</p>	<p>3.2.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงละครต้นสดตามลำดับ</p> <p>3.2.2 ครูใช้คำถามร่วมกันอภิปรายว่าในประเด็นคำถามดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) นิทานทั้งสี่เรื่องบอกเล่าประเด็นรายละเอียดอะไร (แนวคำตอบ: ประวัติศาสตร์ดีสี่ทิว ศาสนา ความเชื่อ) 2) นิทานทั้งสี่เรื่องช่วยให้เราเห็นภาพกรุงเทพมหานครเป็น อย่างไร (แนวคำตอบ: สังคมพหุวัฒนธรรม ความหลากหลายทางเชื้อ ชาติ ความหลากหลายทางความเชื่อ)
<p>ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล (Evaluation) (15 นาที)</p>	<p>4.1 นักเรียนเขียนสะท้อนคิดในบันทึกการเรียนรู้ประจำวัน โดยครูใช้ คำถามอเนกนัยเพื่ออภิปรายดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) นิทานทั้งสี่เรื่องมีคุณค่าต่อกรุงเทพมหานครของเราอย่างไร 2) หลังจากทำกิจกรรมนักเรียนมีมุมมอง/ความคิดอย่างไรต่อ กรุงเทพฯ 3) สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในวันนี้มีอะไรบ้าง <p>4.2 สุ่มผู้แทนนักเรียนเพื่อนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น</p>

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อ

1. บทอ่านเรื่องหลวงพ่อสามเสน
2. บทอ่านเรื่องศาลเจ้าพ่อเสือ
3. บทอ่านเรื่องตำนานรูปพระตาย
4. บทอ่านเรื่องตำนานมัสยิดต้นสน
5. กระดานสนทนา Padlet
6. คลิปเสียง Bell Meditation, Music of Cathedrals and Forgotten

Temples และเพลงเชิดกลอง-เชิญเทพฯ กิ่งเจ

7. สื่อนำเสนอ Power point

8. การวัดและประเมินผล

8.1 ประเด็นการวัดและการประเมินผล

ผลการเรียนรู้ที่ประเมิน	จุดประสงค์ที่ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
ผลการเรียนรู้ที่ 2 สรุปสาระสำคัญ จากภูมิปัญญาทาง ภาษาที่ศึกษา	ระบุสาระสำคัญจากนิทานที่ ศึกษาได้ถูกต้อง วิเคราะห์คุณค่าทางด้านสังคมที่ ปรากฏในนิทานได้	พิจารณาการตอบ คำถาม ประเมินการตอบ คำถามในกระดาน สนทนา Padlet	คำถาม เกณฑ์ประเมิน การตอบคำถามใน กระดานสนทนา Padlet
	เขียนแผนผังเส้นเวลา (Timeline) ได้ถูกต้อง	ประเมินแผนผัง เส้นเวลา	เกณฑ์ประเมิน แผนผังเส้นเวลา
ผลการเรียนรู้ที่ 7 นำเสนอภูมิปัญญา ทางภาษาในเชิง สร้างสรรค์	แสดงละครพูดต้นสดจากนิทาน ที่ศึกษาได้	ประเมินการแสดง ละครต้นสด	เกณฑ์ประเมินการ แสดงละครต้นสด

8.2 เกณฑ์การประเมินแบบรูบริค

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
การตอบคำถามในกระดานสนทนา Padlet	1. ตอบคำถามได้ถูกต้อง 2. ตอบคำถามได้ครบถ้วนตามประเด็น 3. เขียนอธิบายคำตอบได้ 4. ยกตัวอย่างที่พบในบทอ่านประกอบการตอบได้	ตอบคำถามได้ถูกต้องแต่มีองค์ประกอบการประเมินในข้อที่ 2-4 เพียง 2 ข้อ	ตอบคำถามได้ถูกต้องแต่มีองค์ประกอบการประเมินในข้อที่ 2-4 เพียง 1 ข้อ	ตอบคำถามได้ถูกต้อง
การเขียนแผนผังเส้นเวลา	1. สรุปเนื้อหาทานได้ถูกต้อง 2. สรุปเนื้อหาได้ครบถ้วน 3. เรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง 4. ใช้ภาษาในการเขียนอธิบายได้ถูกต้อง กระชับ ชัดเจน	สรุปเนื้อหาทานได้ถูกต้องแต่มีองค์ประกอบการประเมินในข้อที่ 2-4 เพียง 2 ข้อ	สรุปเนื้อหาทานได้ถูกต้องแต่มีองค์ประกอบการประเมินในข้อที่ 2-4 เพียง 1 ข้อ	สรุปเนื้อหาทานได้ถูกต้อง

รายการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
แสดงละคร พูดต้นสด	1. นำเสนอ เนื้อหาของละคร ได้สอดคล้องกับ ข้อมูลที่ศึกษา 2. สื่อสาร ประเด็นหรือ สาระสำคัญได้ ชัดเจน 3. ใช้อุปกรณ์ที่ กำหนดมา ประกอบการ แสดงได้อย่าง สร้างสรรค์ 4. ใช้วัจภาษา ประกอบการ แสดงได้ สอดคล้องกับ ประเด็นที่ นำเสนอ	นำเสนอเนื้อหา ของละครได้ สอดคล้องกับ ข้อมูลที่ศึกษาแต่ มีองค์ประกอบ การประเมินใน ข้อที่ 2-4 เพียง 2 ข้อ	นำเสนอเนื้อหา ของละครได้ สอดคล้องกับ ข้อมูลที่ศึกษาแต่ มีองค์ประกอบ การประเมินใน ข้อที่ 2-4 เพียง 1 ข้อ	นำเสนอเนื้อหา ของละครได้ สอดคล้องกับ ข้อมูลที่ศึกษา

9. บันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

แนวทางการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

.....

.....

.....

เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ ขบคิดเรื่องเล่าชาวบางกอก
ตำนานหลวงพ่อสามเสน

ในสมัยก่อนมีพระพุทธรูป 3 องค์ลอยน้ำมา เมื่อพระพุทธรูปทั้ง 3 องค์ลอยมาถึงตำบลหนึ่ง ก็แสดงองค์ให้เห็น ประชาชนเกิดความศรัทธาจึงอาราธนาพระพุทธรูปทั้งสามขึ้นจากน้ำ ด้วยการพร้อมใจกันอุ้ดแต่อุ้ดเท่าไรก็ไม่ขึ้น จนต้องเกณฑ์จำนวนคนมาช่วยกันอุ้ดถึงสามแสนคน พระพุทธรูปทั้ง 3 องค์ก็ไม่ยอมขึ้นจากน้ำ ประชาชนหมดหวังที่จะนำพระพุทธรูปทั้งสามขึ้นจากน้ำ จึงปล่อยให้ลอยน้ำต่อไปอีก เหตุการณ์นั้นจึงเป็นที่มาของชื่อตำบล "สามแสน" ต่อมามีการเรียกเพี้ยน จนกลายเป็น "สามเสน"

ต่อมามีเรื่องเล่ากันมาอีกว่า เมื่อพ.ศ.2506 ชาวบ้านที่รับจ้างขนอิฐขนทรายได้เห็นพระพุทธรูปลอยน้ำมา จึงได้แจ้งนายทองอ่อน บุญกลิ่น เจ้าของท่า และระดมผู้คนกว่าสามสิบคน ช่วยกันอัญเชิญขึ้นมาจากน้ำ แต่ก็ไม่สามารถนำขึ้นจากน้ำได้ เมื่อทำพิธีบวงสรวงจึงสามารถยกพระขึ้นจากน้ำได้ โดยเป็นพระพุทธรูปปางห้ามสมุทร แกะจากแก่นโพธิ์ สภาพองค์พระเมื่อขึ้นจากน้ำชำรุดมาก ชาวบ้านและผู้มีจิตศรัทธาจึงช่วยกันบูรณะซ่อมแซมองค์พระให้สมบูรณ์ ผู้คนทั่วไปจึงขนานนามกันว่า "หลวงพ่อสามเสน" และเป็นที่เคารพศรัทธาจนถึงปัจจุบัน หากใครจะไปสักการะจะต้องนำดอกไม้สีเหลืองไปสักการะ ห้ามนำดอกไม้สีแดงไปเพราะเชื่อว่าหลวงพ่อไม่ชอบ และจะทำให้เกิด ความวุ่นวาย

เรียบเรียงจาก

ปราณี กล้าส้ม. (2549). ย่านเก่าในกรุงเทพ เล่ม 2. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ ขบคิดเรื่องเล่าชาวบางกอก
ตำนานศาลเจ้าพ่อเสือ

ยายผ่องและนายสอน สองแม่ลูกที่มีชีวิตลำบาก ด้วยความยากจนทุก ๆ วันนายสอนจะต้องเข้าป่า ไปเก็บของป่ากลับมาให้แม่เสมอ วันหนึ่งนายสอนได้ออกหาของป่าเหมือนทุกวัน ๆ แต่วันนี้ของกลับหายากจึงต้องเดินลึกเข้าไปในป่า เขาได้พบกับซากกวางฟุ้งตายใหม่ ๆ เขารู้ได้ทันทีว่าจะต้องมีเสือผู้เป็นเจ้าของซากกวางอยู่บริเวณนี้เป็นแน่ แต่ด้วยความกตัญญู นายสอนได้รำลึกถึงแม่ เขาอยากให้แม่ได้รับประทานเนื้อกวางนี้ จึงได้เข้าไปตัดเนื้อกวางมาได้ก้อนหนึ่ง เสือที่ซุ่มอยู่ ได้กระโจนเข้ามาขย้ำแขนของนายสอนไปข้างหนึ่งและกระโจนจากไป นายสอนจึงค่อยตะเกียกตะกายกลับไปหาแม่ แม่จะบาดเจ็บสาหัสแต่ด้วยใจที่รำลึกถึงแม่ เขาได้พาตัวเองกลับมาถึงบ้านได้ เมื่อยายผ่องผู้เป็นแม่เห็นสภาพบุตรชาย จึงรีบလာเข้ามา นายสอนเล่าเหตุการณ์ทั้งหมดให้ฟังจากนั้นจึงสิ้นใจ

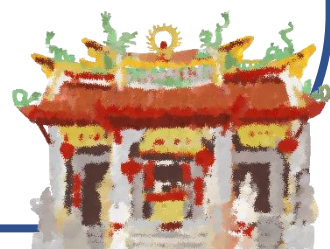
ยายผ่องโศกเศร้าเสียใจเป็นอย่างมากได้นำเรื่องไปแจ้งแก่นายอำเภอเพื่อให้ช่วยตามเสื่อร้ายนั้นมาลงโทษ นายอำเภอเห็นใจและรวมตัวกับปลัดไปออกตามหาเสื่อร้ายตัวนั้น แต่หาเท่าใดก็ไม่พบ ปลัดจึงไปอธิษฐานหลวงพ่อบุญฤทธิ์ และหลวงพ่อร่วงซึ่งพระประธานใหญ่ในวัดมหารณพาราม หลังจากนั้นปลัดได้พบเสื่อนอนหมอบให้จับอย่างง่ายดาย

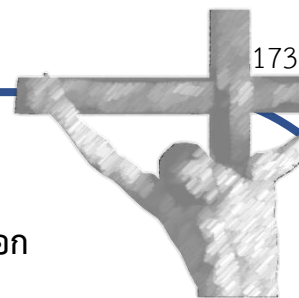
เมื่อจับเสื่อได้ จึงนำตัวมาตัดสินประหารชีวิต เสื่อตัวนี้มีได้ชัดเจนแต่อย่างไร ได้แต่น้ำตาไหลรินออกมาจากนัยน์ตาเสื่อตัวนั้น จนยายผ่องเกิดความสงสารจึงขอให้ยกเลิกประหารชีวิตเสื่อตัวนี้ และขอนำเสื่อตัวนี้มาเลี้ยงแทนบุตรชายที่เสียไป เสื่อตัวนี้ได้กลายเป็นเสื่อที่เชื่อง เชื้อฟังกายผ่องด้วยความรัก คอยเฝ้าบ้านเฝ้าเรือนให้ยายผ่อง เมื่อยายผ่องเสียชีวิตไป เจ้าเสื่อเกิดอาการตรอมใจและเมื่อเผาร่างของยายผ่อง เสื่อตัวนี้ได้กระโจนเข้าไปในกองไฟด้วยสำนึกใจคุณของยายผ่อง สร้างความสลดใจแก่ชาวบ้าน ชาวบ้านจึงร่วมใจกันสร้างศาลข้างวัดมหารณพาราม โดยปั้นรูปเสื่อไว้พร้อมนำถ้ำกระดูกของมันมาไว้ใต้แท่นและทำพิธีอัญเชิญดวงวิญญาณเสื่อมาสถิตไว้ เพื่อปกป้องคุ้มครองและสร้างความเจริญแก่ผู้นับถือ

เรียบเรียงจาก

ประวัติศาลเจ้าพ่อเสือ. (2552). เข้าถึงเมื่อ 15 พฤษภาคม 2564. เข้าถึงได้จาก

<http://geocities.com/sanjaoporsua/Sanjaoporsua.html>.

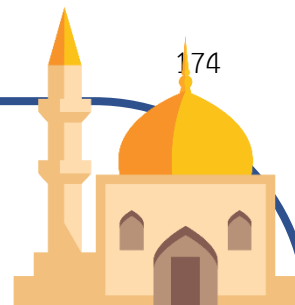
เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ ขบคิดเรื่องเล่าชาวบางกอก
ตำนานรูปพระตาย

เมื่อคราวทหารพม่าบุกเข้ายึดกรุงศรีอยุธยา พวกพระสงฆ์โปรตุเกสยอมมอบตัวแก่ทหารพม่า ส่วนพระสังฆราช และพระสงฆ์ชาวฝรั่งเศสถูกจับเป็นเชลย วัดนักบุญยอแซฟถูกทำลาย ทรัพย์สินสมบัติ ถูกยึดไปมากมาย บรรดาคริสตังชาวโปรตุเกสและชาวญวนจำนวนหนึ่งที่รอดจากการถูกจับ หรือถูกฆ่า ได้พากันอพยพ

ในขณะนั้นปรากฏว่าชาวคริสตังได้นำหีบใบหนึ่งมาด้วย โดยหีบนั้นลอยมาตามแม่น้ำเจ้าพระยา ขณะที่หีบใบนั้นลอยน้ำผ่านหน้าวัดต่าง ๆ ได้มีคนพยายามที่จะนำหีบใบนั้นขึ้นฝั่ง ปรากฏว่าพยายามอย่างไรก็ไม่สามารถนำหีบใบนั้นขึ้นมาได้ จึงทำให้ต้องปล่อยให้หีบใบนั้นลอยมาไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งลอยมาถึงที่ริมฝั่งวัดกาลหว่าร์ก็ได้มีแขกชาวผู้หนึ่ง ซึ่งไม่ทราบได้ว่าเป็นเชื้อชาติใดหรือนับถือศาสนาใดได้พยายามนำหีบใบนั้นขึ้นฝั่ง ปรากฏว่าชายผู้นั้นสามารถนำหีบขึ้นมาได้ เมื่อเปิดหีบออกดูจึงพบว่าข้างในหีบมีรูปพระตายอยู่ จึงได้มีการอัญเชิญรูปพระตายนั้นมาประดิษฐาน ณ โบสถ์แห่งนั้น และแขกซึ่งเป็นผู้พบและนำรูปพระตายลอยน้ำขึ้นฝั่งได้ก็ได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าของรูปนั้น ภายหลังไม่นานครอบครัวของแขกชาวผู้นี้ก็ได้เปลี่ยนมานับถือคริสต์ศาสนา ทำให้ทุกวันศุกร์ศักดิ์สิทธิ์หรือวันปัสกาของทุกปี ลูกหลานของแขกชาวผู้นี้จะต้องเป็นผู้เปิดรูปพระตายเพื่อให้สาธุชนชาวคริสต์ทั้งหลายกระทำพิธีนมัสการเพื่อรำลึกถึงวันที่พระเยซูเจ้าทรงรับมหาทรมานจนสิ้นพระชนม์บนมหากางเขน เพื่อทรงไถ่บาปแทนมวลมนุษยย์ และเมื่อเสร็จพิธีลูกหลานของครอบครัวนี้ก็เป็นผู้ปิดรูปพระตาย

เรียบเรียงจาก

สายป่าน ปุริวรรณชนะ. (2549). **ลักษณะเด่นของตำนานประจำถิ่นริมแม่น้ำและชายฝั่งทะเลภาคกลางของไทย**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ ขบคิดเรื่องเล่าชาวบางกอก
ตำนานมัสยิดต้นสน

มัสยิดต้นสนเป็นมัสยิดเก่าแก่ตั้งแต่สมัยอยุธยา แต่เดิมเรียกกุฎีบางกอกใหญ่ หรือกุฎีบางใหญ่ มัสยิดแห่งนี้ได้เติบโตขึ้นพร้อมกับชุมชนในละแวก กระทั่งในรัชสมัยพระเจ้าเอกทัศ ยุคที่กรุงศรีอยุธยาใกล้จะถูกพม่าตีแตก ในกรุงศรีอยุธยามีชาวไทยมุสลิมตั้งบ้านเรือนอยู่ชายแม่น้ำเจ้าพระยาชานกรุงมากมาย ทั้งเรือนบนฝั่ง และเรือนแพ มีข้าราชการมุสลิม พ่อค้า ทหารมุสลิมรับราชการอยู่มาก ต่างก็ได้อพยพ ถอยเรือนแพลอยลงมารวมกันอยู่ที่คลองบางกอกใหญ่ และคลองบางกอกน้อยมากมาย จึงทำให้ผู้คนมารวมกันละหมาดที่กุฎีใหญ่ หรือ กุฎีต้นสนมากขึ้น จนกระทั่งเรือนมัสยิดไม่พอที่จะรองรับในการละหมาดยะมาอะห์ตามปกติหรือละหมาดในวันศุกร์ได้พอเพียง

เมื่อกรุงศรีอยุธยาถูกพม่าเข้ายึดและเผาทำลายบ้านเมือง วัดวาอาราม มัสยิด ตลอดจนเข้าปล้นทรัพย์สินเผาพระบรมมหาราชวัง สมเด็จพระเจ้าตากสินก็ได้รวบรวมผู้คน และทหารไปเตรียมความพร้อมอยู่ที่เมืองจันทบุรี และยกกองทัพมากู้เอกราชสำเร็จ ซึ่งในกองทัพกู้เอกราชครั้งนั้นมีนายทหาร และพลทหารมุสลิมร่วมกองทัพอยู่ด้วยจำนวนมาก

วันหนึ่งบรรดาผู้คน และบรรดาทหารก็ได้ใช้ทำนน้ำที่มัสยิดเป็นที่อาบน้ำชำระล้างร่างกายปรากฏว่าได้มีไม้กระดานแผ่นหนึ่งกว้างประมาณ 2 ศอก ยาว 4 ศอก ลอยมาติดที่บันไดทำนน้ำของมัสยิด ปรากฏว่าไม้กระดานนั้นมีร่องรอยไฟไหม้ เมื่อทหารผู้หนึ่งไปจับไม้กระดานพลิกดู ปรากฏว่าพบว่าเป็นไม้กระดานที่สลักลายเป็นโองการแห่งพระคัมภีร์อัลกุรอาน และแผ่นผิงของมัสยิดอัลฮะรออม และมัสยิดอันนะบะวี เมื่อเห็นดังนั้นทหารจึงทำไม้กระดานไปมอบแก่นายกองของตนที่เป็นมุสลิม ต่อมาได้มีการนำไม้กระดานแผ่นนี้ขึ้นทูลเกล้าฯถวายสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และเมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงเห็นก็ได้พระราชทานไม้กระดานแผ่นนี้แก่มัสยิดต้นสน

เรียบเรียงจาก

สถาบันศิลปะอิสลามแห่งประเทศไทย. (2559). **มัสยิดต้นสน**. เข้าถึงเมื่อ 15 พฤษภาคม 2564.

เข้าถึงได้จาก <https://mushafthailand/posts/1211307505682339/>.

แบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์

คำชี้แจง

1. แบบวัดความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ฉบับนี้มีข้อความทั้งสิ้น 30 ข้อ โดยเป็นข้อความแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก

2. ให้นักเรียนอ่านคำถาม แล้วเลือกตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุดเพียงหนึ่งตัวเลือก โดยเขียนเครื่องหมาย x ในช่องที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการตอบ เช่น ถ้าข้อ 1) เป็นตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุด ให้นักเรียนปฏิบัติดังนี้

ข้อ	1)	2)	3)	4)
0	X			

กรณีที่ต้องการเปลี่ยนตัวเลือกใหม่ จากข้อ 1) เป็นข้อ 4) ให้นักเรียนขีดฆ่าคำตอบเดิมและเขียนเครื่องหมายใหม่ในตัวเลือกที่ต้องการตอบ ดังนี้

ข้อ	1)	2)	3)	4)
0	X			X

3. กำหนดเวลาในการทำแบบวัดทั้งสิ้น 50 นาที

อ่านเรื่องเม็ตมะขาม แล้วตอบคำถามข้อที่ 1-10

เม็ตมะขาม

กาลครั้งหนึ่งมีครอบครัวอยู่ครอบครัวหนึ่งมีฐานะร่ำรวยพอสมควร ครอบครัวนี้มีบุตรชาย 2 คน คนโตชื่ออ้อม คนเล็กชื่อเอิบ เมื่อทั้งคู่โตเป็นหนุ่ม เจ้าเอิบเกิดมีนิสัยไม่เอาการเอางาน ชอบเล่นการพนันเป็นที่หนึ่งซึ่งต่างจากพี่คนโตคือเจ้าอ้อมที่เป็นคนขยันขันแข็งไม่ชอบเที่ยวเตร่

อยู่มาวันหนึ่งสองสามีภรรยาได้ปรึกษาหารือกันว่าควรแบ่งสมบัติให้แก่ลูก ๆ เพื่อจะได้เป็นทุนประกอบอาชีพ เพราะตัวเองนั้นก็แก่เฒ่ามากแล้ว บังเอิญว่าเจ้าเอิบแอบมาได้ยินเข้าก็นึกกระหึ่มยืมย่องอยู่ในใจ จากนั้นไม่นานพ่อก็ล้มป่วยลงและตายจากครอบครัวไปทำให้ผู้เป็นแม่เศร้าโศกเสียใจมาก จนสังขารของนางร่วงโรย เจ็บปวด ๆ แอด ๆ เรื่อยมา

นางรู้ว่าตัวเองคงจะอยู่ได้อีกไม่นานด้วยความเป็นห่วงลูกทั้งสองก็เลยอยากให้ลูกเป็นฝั่งเป็นฝา ดังนั้นวันหนึ่งนางจึงเรียกลูกทั้งสองมาปรึกษาหารือและจะแบ่งสมบัติเป็นทรัพย์สินเงินทองพร้อมด้วยที่ดินให้แก่ลูกทั้งสอง

ต่อมานางก็ป่วยหนักนางจึงเรียกลูก ๆ เพื่อมอบสมบัติชิ้นสำคัญสิ่งเดียวที่สามีมอบไว้ให้ และกล่าวกับลูก ๆ ว่าสิ่งนี้แหละเป็นสิ่งที่ช่วยให้พ่อกับแม่มีฐานะร่ำรวย นางส่งให้ลูกคนละถุงแล้วกล่าวว่าให้เอาไปคนละถุงแล้วจงรู้จักใช้ให้เกิดประโยชน์เถอะลูก ไม่นานนางก็จากลูก ๆ ไปอีกคนสร้างความเศร้าโศกให้กับเจ้าอ้อมมากส่วนเจ้าเอิบกลับกระหึ่มยืมย่องกับถุงที่แม่มอบให้ก่อนตาย พอเสร็จสิ้นงานศพ เจ้าอ้อมกับเจ้าเอิบก็นำถุงมาเปิดดูพบว่าเป็นเม็ตมะขามมากมาย สร้างความไม่พอใจแก่เจ้าเอิบเป็นอย่างมาก

หลังจากวันนั้นพี่น้องทั้งสองและแยกย้ายกันดำเนินชีวิตไปตามทางของตน ต่างคนต่างมีครอบครัว เจ้าอ้อมเมื่อมีภรรยาและลูกก็ขยันทำมาหากินใช้ที่ดินและเม็ตมะขามที่แม่มอบให้นำไปปลูก หมั่นดูแลรักษาจนผลิตดอกออกผลอย่างงอกงามเขาก็ได้นำเอามะขามไปขายได้เงินเป็นจำนวนมากสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงให้แก่ครอบครัว ผิดกับครอบครัวของเจ้าเอิบถึงแม้จะมีครอบครัวไปแล้ว แต่นิสัยเดิมก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงเลย เม็ตมะขามที่แม่นำมาให้นั้นเจ้าเอิบมองไม่เห็นคุณค่าอะไรนอกจากนำมาผ่ำครึ่งทำเป็นเครื่องมือการพนันชนิดหนึ่งที่เรียกว่าโบก ตระเวนเป็นเจ้ามือเล่นในละแวกหมู่บ้านไม่เว้นแต่ละวันเม็ตมะขามส่วนที่เหลือก็ใส่ถุงแขวนไว้จนลืม

(มีต่ออีกหน้า)

วันหนึ่งภรรยาของเจ้าเอิบก็มาพบเข้า มองเห็นเม็ดมะขามนี้ก็อยากกินเม็ดมะขามคั่ว จึงนำเม็ดมะขามที่เหลือมาคั่วกินจนหมดส่วนเจ้าเอิบก็เล่นการพนันจนหมดตัว ในที่สุดความแตกร้างก็เกิดกับครอบครัวของเจ้าเอิบ ภรรยาและลูกทนความไม่เอาไหนของเจ้าเอิบไม่ไหวจึงพากันจากไปทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยวเดียวดายเหลือแต่ชีวิตที่สิ้นไร้ไม้ดอกที่ไม่มีแม่แต่ที่จะซุกหัวนอน ต้องพเนจรร่อนเร่อยู่เรื่อยไป

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2536). นิทานพื้นบ้านไทย เรารักวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา

1. ข้อใดคือสาเหตุสำคัญที่ทำให้สองสามีภรรยาตัดสินใจแบ่งทรัพย์สินสมบัติ
 - 1) อิมและเอิบกำลังจะแต่งงานมีครอบครัว จึงต้องการให้ทุนทรัพย์เพื่อสร้างเนื้อสร้างตัว
 - 2) สองสามีภรรยามีทรัพย์สินสมบัติมาก จึงต้องการแบ่งทรัพย์สินสมบัติให้ลูกทั้งสอง
 - 3) ภรรยาป่วยหนัก สามีจึงจัดการแบ่งสมบัติให้ลูกทั้งสองเพื่อไม่ให้แย่งสมบัติกัน
 - 4) สามีมีอายุมากแล้ว จึงต้องการจัดการแบ่งสมบัติให้ลูกทั้งสอง
2. ข้อใดไม่ถูกต้องตามเนื้อเรื่องที่อ่าน
 - 1) พ่อของอิมและเอิบเสียชีวิตก่อนแม่ของอิมและเอิบ
 - 2) แม่ให้แค่เม็ดมะขามแก่อิมและเอิบคนละถุงเพื่อไว้เป็นสมบัติติดกาย
 - 3) เอิบได้ยืนยันว่าพ่อของตนจะแบ่งสมบัติให้จึงคิดว่าตนจะได้ทรัพย์สินสมบัติมากมาย
 - 4) เอิบเสียใจอย่างมากที่ตนเองได้รับเม็ดมะขาม แทนที่จะได้รับเงินทองและทรัพย์สินสมบัติ
3. ข้อใดเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง
 - 1) พ่อแม่แก่เฒ่า - อิมเอิบแต่งงาน - แบ่งสมบัติ - เอิบตั้งใจทำมาหากิน - อิมหมดเนื้อหมดตัว
 - 2) พ่ออายุมาก - แม่เสียชีวิต - แบ่งสมบัติ - อิมเสียใจที่ไม่ได้สมบัติ - เอิบแสวงหาครอบครัว
 - 3) พ่ออายุมาก - แม่ป่วยหนัก - แบ่งสมบัติ - อิมนำเม็ดมะขามไปปลูก - เอิบตกอับไร้ที่อยู่
 - 4) พ่อป่วยหนัก - แม่เสียชีวิต - แบ่งสมบัติ - เอิบแยกตัวไปสร้างครอบครัว - อิมตกยาก
4. เนื้อความในนิทานที่ได้อ่าน สันนิษฐานได้ว่าพ่อและแม่มีอาชีพใด

1) เกษตรกร ชาวสวน	2) ค้าขาย
3) ข้าราชการ	4) ช่างฝีมือ

พิจารณาข้อความต่อไปนี้เพื่อใช้ตอบคำถามข้อที่ 5

“นางก็ป่วยหนักนางจึงเรียกลูก ๆ เพื่อมอบสมบัติชิ้นสำคัญสิ่งเดียวที่สามีมอบไว้ให้ และกล่าวกับลูก ๆ ว่าสิ่งนี้แหละเป็นสิ่งที่ช่วยให้พ่อกับแม่มีฐานะร่ำรวย นางส่งให้ลูกคนละถุงแล้วกล่าวว่าให้เอาไปคนละถุงแล้วจงรู้จักใช้ให้เกิดประโยชน์เถอะลูก”

5. ข้อความข้างต้น ผู้เล่านิทานต้องการสื่อข้อคิดใด

- 1) พ่อแม่ยอมปรารถนาให้ลูกทุกคนประสบความสำเร็จและมีความเจริญก้าวหน้า
- 2) สิ่งของที่พ่อแม่ให้จะเกิดประโยชน์หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับแต่ละคนขวนขวาย
- 3) ทรัพย์สมบัติเป็นเพียงของนอกกาย เมื่อตายก็ไม่สามารถนำไปได้
- 4) พ่อแม่ทุกคนยอมปรารถนาดีต่อลูก จึงพร้อมสนับสนุนลูกด้วยกำลังที่มี

6. ข้อคิดของนิทานเรื่องนี้สอดคล้องกับสำนวนในข้อใด

- 1) คบคนพาลพาลพาไปหาผิด
- 2) สี่เท้ายังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง
- 3) ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น
- 4) หวานพืชเช่นไรได้ผลเช่นนั้น

7. “เจ้าอิมมีภรรยาและลูกก็ขยันทำมาหากินใช้ที่ดินและเมล็ดมะขามที่แม่มอบให้นำไปปลูก หมั่นดูแลรักษา จนผลิดอกออกผลอย่างงอกงาม” คำว่า ผลิดอกออกผล ในเนื้อความดังกล่าว มีความหมายใกล้เคียงกับข้อใด

- 1) ให้ผลประโยชน์ ให้ผลตอบแทน
- 2) งอกเงย สมบูรณ์ เพิ่มมากขึ้น
- 3) ออกดอกและเกิดผลผลิตอย่างมากมาย
- 4) อุดมสมบูรณ์ เจริญเติบโต

8. ข้อใดคือสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เอิบต้องตกอับในตอนท้าย

- 1) ไม่รู้จักทำงานหาเลี้ยงชีพ เพราะเอา เอิบรู้จักแต่ใช้เงิน แต่ไม่หาเงิน จึงทำให้ทรัพย์หมดไป
- 2) ติดการพนัน เพราะเอาเงินทองที่ได้จากการประกอบอาชีพของเอิบหมดไปกับการพนัน
- 3) ชอบเที่ยวเตร่ เพราะเอาเอิบไม่เคยสนใจสิ่งใดอย่างจริงจัง จึงทำให้ต้องลำบากในตอนท้าย
- 4) ไม่สนใจดูแลครอบครัว เพราะเอาเอิบไม่เคยดูแลภรรยาและลูกจึงทำให้ถูกทิ้งในบั้นปลาย

9. นิทานเรื่องนี้ไม่ได้สะท้อนให้เห็นคุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรมในเรื่องใด

- 1) การประกอบอาชีพ
- 2) อาหารการกิน
- 3) การละเล่น
- 4) ประเพณีและพิธีกรรม

10. คุณลักษณะของอ้อมในข้อใดที่สามารถนำไปปรับใช้กับการใช้ชีวิตของนักเรียนได้มากที่สุด

1) ไม่เที่ยวเตร่ยุ่งสังกับคนในพื้นที่โคจร	2) รู้จักทำมาหากินด้วยตนเอง
3) ขยันขันแข็งตั้งใจทำงาน	4) รักครอบครัว

อ่านเรื่องสอนลูกให้เป็นโจร แล้วตอบคำถามข้อที่ 11-15

สอนให้ลูกเป็นโจร

มีบ้านอยู่หลังหนึ่ง มีพ่อ แม่ และลูกชาย วันหนึ่งพ่อกับลูกชายไปเที่ยวตลาดกัน พอลูกชายเดินผ่านร้านแม่ค้าแตงโม ก็หยิบแตงโมของเขามา จากนั้นเมื่อถึงบ้านจึงนำมาให้พ่อดู แล้วพ่อก็บอกว่าลูกเก่งมาก พร้อมกับนั้นพ่อก็ชมลูกเป็นการใหญ่ ทำให้ต่อมาลูกก็ลักของเขากลับอีก ลักไปเรื่อยตั้งแต่ของเล็ก ๆ จนของใหญ่ พ่อก็ยิ่งชมว่า “เอ็งนี่เก่งจริงนะ”

จนลูกโตเป็นหนุ่มก็ไปลักของเขากลับ เขาก็เลยให้ตำรวจไปจับซึ่งตอนนั้นลูกชายไปอยู่กระท่อมโรงนาพ่อก็วิ่งไปบอกลูกชายว่าตำรวจเขาจะมาจับ ให้ลูกหนีไปเสีย เพราะลูกชายมีค่าหัวใครจับได้ก็จะมียางวัล พ่อบอกให้มอมตัวดีกว่าเพื่อจะได้กลับตัวกลับใจเป็นคนดี ลูกก็ถามว่าพ่อจะเอาอย่างไรกันแน่ ดังนั้นลูกจึงให้พ่อลองหักไม้แข็งให้ดูที ถ้าพ่อหักได้จึงจะยอมมอมตัว พ่อก็ลองหักแต่ก็หักไม่ออก ลูกจึงก็บอกว่าตนจะเปลี่ยนเป็นคนดีไม่ได้แล้ว เพราะสิ่งที่ทำเป็นสันดานแก้ไม่หายเสียแล้ว ฉะนั้นขอให้พ่อยิงเขาเสียเถิด

วิเชียร ณ นคร. 2531. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาชีวิตคนพื้นบ้านในจังหวัดนครศรีธรรมราช.

นครศรีธรรมราช: วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช.

11. ผู้เล่านิทานเรื่องนี้ต้องการถ่ายทอดความคิดเรื่องใดเป็นสำคัญ

- 1) พ่อแม่รังแกฉับ
- 2) รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี
- 3) คบคนพาลพาลพาไปหาผิด
- 4) ไม้อ่อนดัดได้ไม้แก่ดัดยาก

12. ข้อใดคือสาเหตุที่ทำให้ลูกชายกลายเป็นโจร

- 1) การเลี้ยงดูอย่างประคบประหงมของพ่อและแม่
- 2) การส่งเสริมลูกในทางที่ผิดของพ่อ
- 3) การไม่ดูแลเอาใจใส่ของแม่
- 4) นิสัยลึกลับขโมยน้อยของลูกชาย

13. เหตุใดลูกจึงกล่าวว่า “พ่อลองหักไม้แข็งให้ดูที ถ้าพ่อหักได้จึงจะยอมมอบตัว”

- 1) เพราะต้องการให้เห็นว่าตนมีความสามารถ แข็งแกร่งเหมือนไม้แข็ง
- 2) เพราะเปรียบเปรยให้พ่อเข้าใจพฤติกรรมของตนว่าเหมือนกับไม้แข็ง
- 3) เพราะกำลังโน้มน้าวให้พ่อเปลี่ยนใจในเรื่องที่ให้ตนมอบตัว
- 4) เพราะถ้าพ่อสามารถหักไม้แข็งได้แสดงว่าพ่อสามารถจัดการกับลูกอย่างไรก็ได้

14. นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์ใดคือเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่ลูกชายกล่าวว่า “ขอให้พ่อยิงตัวเขาเสียเถิด”

- 1) พ่อยิงลูกตามคำขอ เพราะพ่อจะได้รับรางวัลนำจับ
- 2) พ่อยังคงขอให้ลูกมอบตัว เพราะต้องการให้ลูกกลับใจเป็นคนดี
- 3) พ่อรู้สึกเสียใจอย่างมาก เพราะพ่อคือคนที่หล่อหลอมให้เขาเป็นโจร
- 4) พ่อรู้สึกโกรธอย่างมาก เพราะลูกขอให้พ่อทำในสิ่งที่เขาไม่สามารถทำได้

อ่านเรื่องราวหุอมจันทร์ แล้วตอบคำถามข้อที่ 15-20

ราหุอมจันทร์

ครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีพี่น้อง 3 คนอยู่บ้านเดียวกันพ่อแม่เมื่อก่อนจะตายก็สั่งเสียให้พี่น้อง 2 คนดูแลน้องคนเล็กแต่พี่ 2 คนเกลียดน้องคนเล็กมาก เลยมักจะแกล้งอยู่เสมอ บางทีก็ปล่อยให้อดข้าวอดน้ำ แต่น้องคนเล็กก็อดทนเพราะพ่อแม่สั่งสอนให้นับถือเชื่อฟังพี่

วันหนึ่งวัดข้าง ๆ บ้านมีงานทำบุญพี่คนโตก็คิดชั่วใส่ขันทอง พี่คนรองก็คิดชั่วใส่ขันเงินพากันไปทำบุญที่วัด แต่ก่อนไปก็ใส่กุญแจทองเก็บของเสียด้วยเพื่อแกล้งไม่ให้น้องคนเล็กมีภาชนะดี ๆ ใส่ข้าวไปทำบุญน้องคนเล็กหาอะไรใส่เข้าไปวัดไม่ได้ก็นึกโกรธพี่ทั้งสอง พอคืนทั่วบ้านก็พบแต่กระบุงใบเดียว น้องคนเล็กก็เลยคิดชั่วใส่กระบุงแบกไปวัด พวกเขาเห็นน้องคนเล็กแบกกระบุงมาก็พากันหัวเราะ บางคนร้องถามว่าไม่มีอะไรจะใส่มาหรือ น้องคนเล็กทั้งโกรธทั้งอายจึงตั้งใจอธิษฐานว่า ถ้าชาติหน้ามีจริง พี่ทั้งสองไปเกิดเป็นอะไร ตนจะขอไปเกิดเป็นศัตรูและแกล้งให้พี่ทั้งสองได้รับความอับอายบ้าง

ผลบุญที่พี่น้องทั้ง 3 คนได้ตั้งใจทำบุญนั้นเมื่อพี่คนโตตายก็ไปเกิดเป็นพระอาทิตย์ น้องคนรองได้ไปเกิดเป็นพระจันทร์ น้องคนเล็กได้ไปเกิดเป็นเทวดาเหมือนกันมีชื่อว่าพระราหู และเพราะทำบุญด้วยกระบุง พระราหูจึงมีรูปร่างใหญ่โตผิวดำหน้าตาเหมือนยักษ์ พระราหูได้ทราบว่พี่ทั้งสองจะเกิดเป็นพระอาทิตย์และพระจันทร์ก็ออกติดตามหา เมื่อพบกันพี่น้องทั้งสองก็เเยาะเเย้ยอีกอีกจึงเกิดการต่อสู้กัน แต่พระราหูเก่งกว่าจึงจับพี่กลืนเข้าไปในท้อง พวกเขาบ้านตกใจกลัวพระอาทิตย์และพระจันทร์เป็นอันตรายก็พากันตีเกราะเคาะไม้ส่งเสียงอีกทีก็พอราหูได้ยินก็ตกใจจึงคลายพี่ออก พระอาทิตย์และพระจันทร์จึงหนีไปได้

ทุกวันนี้พระราหูยังติดตามหาพระอาทิตย์และพระจันทร์อยู่ตลอดเวลาและเมื่อพบกันก็จับกินเสียชาวบ้านจึงเรียกว่าเกิดสุริยุปราคาหรือจันทรุปราคาและชาวบ้านก็ช่วยกันตีปี่ยิงปืนตีเกราะเคาะไม้ส่งเสียงอึกทึกเพื่อขับไล่พระราหูทุกครั้ง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2536). *นิทานพื้นบ้านไทย เรารักวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา

15. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- 1) พี่น้องทั้งสามเคยรักกันมาก แต่การแย่งของไปทำบุญทำให้เกิดความบาดหมางกัน
- 2) น้องคนเล็กเสียใจมากที่พี่ทั้งสองกลั่นแกล้งและกีดกันไม่ให้ตนเองไปทำบุญที่วัด
- 3) พระราหูออกติดตามพระอาทิตย์และพระจันทร์ด้วยความคิดถึง
- 4) พระราหูมีอำนาจและอิทธิฤทธิ์มากกว่าจึงได้กลืนพระอาทิตย์และพระจันทร์เข้าไปในท้อง

16. ข้อใดระบุโครงเรื่องของนิทานเรื่องดังกล่าวได้ถูกต้อง

- 1) (ก) ความเป็นมาของตัวละคร (ข) ความขัดแย้งภายในครอบครัว
(ข) ผลเสียที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้ง (ง) เหตุการณ์ในปัจจุบัน
- 2) (ก) ภูมิหลังของตัวละครแต่ละตัว (ข) เหตุการณ์ขัดแย้งระหว่างพี่น้อง
(ข) ผลที่เกิดขึ้นจากกระทำ (ง) ความเชื่อที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
- 3) (ก) สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างพี่น้อง (ข) ความขัดแย้งระหว่างพี่น้อง
(ข) ผลที่เกิดขึ้นจากกระทำ (ง) ความเชื่อในปัจจุบัน
- 4) (ก) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต (ข) ความขัดแย้งระหว่างพี่น้อง
(ข) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (ง) ผลกระทบที่เกิดขึ้น

17. นิทานเรื่องนี้ไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดในข้อใด

- 1) ภูมิหลังที่ทำให้พี่ทั้งสองเกลียดน้องคนเล็ก
- 2) สาเหตุที่น้องคนเล็กโกรธพี่ทั้งสองคน
- 3) ความกลัวของชาวบ้านที่มีต่อเหตุการณ์ราหูอมจันทร์
- 4) เหตุผลที่ได้ไปเกิดในร่างใหม่ของพี่น้องทั้งสามคน

18. ข้อใดเป็นข้อเท็จจริง

- 1) เมื่อพี่คนโตตายไปก็ไปเกิดเป็นพระอาทิตย์ พี่คนรองได้ไปเกิดเป็นพระจันทร์
- 2) พวกเขาบ้านตกใจกลัวพระอาทิตย์และพระจันทร์จะเป็นอันตราย
- 3) เพราะทำบุญด้วยกระบุงจึงทำให้พระราหูมีรูปร่างใหญ่โตผิวดำหน้าตาเหมือนยักษ์
- 4) ชาวบ้านเรียกว่าสุริยุปราคา หรือจันทรุปราคาและชาวบ้านก็ช่วยกันส่งเสียงอึกทึก

19. พฤติกรรมของตัวละครใดควรได้รับการแก้ไขมากที่สุด

- 1) การขาดความสนใจของชาวบ้าน
- 2) ความเจ้าคิดเจ้าแค้นของพระราหู
- 3) ความลำเอียงของพ่อและแม่ของพี่น้องทั้งสาม
- 4) การขาดความรักและความเมตตาต่อน้องของพี่ทั้งสองคน

20. นิทานเรื่องนี้แสดงให้เห็นคุณค่าในเรื่องใดเป็นสำคัญ

- 1) คุณค่าด้านความเชื่อ
- 2) คุณค่าด้านประเพณีและวิถีชีวิต
- 3) คุณค่าด้านข้อคิดคำสอน
- 4) คุณค่าด้านการใช้ภาษา

อ่านเรื่องยายกับตา แล้วตอบคำถามข้อที่ 21-30

ยายกับตา

กาลครั้งหนึ่งยังมียายกับตาปลูกถั่วปลูกงาไว้ในไร่ ยายกับตากลับว่าอีกาจะมากินถั่วกินงาที่ปลูกไว้จึงให้หลานชายคอยเฝ้าไร่อีกาที่จะมาขโมยกินถั่วกินงา

อยู่มาวันหนึ่งหลานชายออกไปเดินเล่นนอกไร่ ทิ้งไร่ถั่วไร่งาไว้อีกาซึ่งแอบอยู่บนต้นโพธิ์ก็ลงมากินเมล็ดถั่วเมล็ดงาไปเจ็ดเมล็ดเจ็ดทะนาน เมื่อรู้เรื่องยายก็ตำ เมื่อตามมา ตาก็คิดว่าหลานชายไม่เฝ้าไร่ปล่อยให้อีกามาลักกินถั่วกินงาไปได้

หลานชายเดินร้องไห้ไปหานายพราน แล้วบอกกับนายพรานว่า

“นายพรานจำช่วยหนูด้วยเถิดหนูโดนยายตำ โดนตาตีเพราะปล่อยให้อีกามาลักถั่วกินงาไป นายพรานช่วยไปยิงอีกาเอาถั่วเองมาคืนให้หนูหน่อยสิจ๊ะ”

นายพรานไม่ยอมไปยิงอีกาให้ แม้ว่าหลานชายจะวิงวอนอยู่จนอ่อนใจ หลานชายจึงไปหาหนูและเล่าเรื่องให้หนูฟังพร้อมกับร้องขอให้หนูไปก่ตสายธนูนายพราน เพราะนายพรานไม่ยอมไปยิงอีกาให้ หนูได้ฟังแล้วก็บอกว่าไม่ใช่ธุระของตน เพราะนายพรานอยู่ดี ๆ เรื่องอะไรจะให้ไปก่ตสายธนูของเขา

เมื่อหนูไม่ยอมไปก่ตสายธนูนายพรานให้ หลานชายก็เลยไปอ้อนวอนแม่ ขอให้แม่ไปก่ตหนู เพราะหนูไม่ไปก่ตสายธนูของนายพราน เมื่อแม่ได้ฟังเรื่องราวแล้วก็ส่ายหน้าไม่ไปก่ตหนูให้ หลานชายจึงไปหาหมาขอให้หมาไปก่ตแม่ แต่หมาก็ไม่ยอมไปก่ตแม่ ด้วยเหตุว่าไม่ใช่ธุระของตน หลานชายโมโหมากก็เลยไปอ้อนวอนค้อนให้ไปแยงหูหมา ค้อนก็ไม่ยอมไปแยงหูหมาให้

เมื่อผิดหวังจากค้อน หลานชายจึงไปบอกให้ไฟไปไหม้หัวค้อนให้เป็นถ้ำถ่าน แต่ไฟไม่ยอมทำตามที่บอก เพราะว่าค้อนไม่ได้ทำอะไรผิด หลานชายจึงเลยไปที่ทำน้ำเพื่ออ้อนวอนน้ำให้ไปดับไฟ แต่ น้ำไม่ยอมไปดับไฟให้หลานชายจึงวิ่งไปบอกตลิง ให้ตลิงพังทับน้ำ แต่ตลิงก็ไม่ยอมทำตาม เพราะน้ำอยู่ดี ๆ ไม่ได้ทำความผิดอะไรเรื่องอะไรจะต้องไปพังตลิงทับน้ำด้วย

พิจารณาข้อความต่อไปนี้เพื่อใช้ตอบคำถามข้อที่ 24-26

“เมื่อหลานชายจับแมลงหรีมาได้ก็บอกให้แมลงหรีต่อมตาข้างให้ มิฉะนั้นจะบีบแมลงหรีให้ตายเสีย แมลงหรีก็กลัวถูกบีบก็ยอมทำตามบินไปต่อมตาข้าง ข้างไหนแมลงหรีต่อมตาไม่ไหวก็จะไปพึ่งตลิ่ง ตลิ่งก็จะไปทับน้ำ น้ำก็จะไปดับไฟ ไฟก็จะไปไหม้ค้อน ค้อนก็จะไปแยงหูหมา หมากลัวก็จะไปกัดแมว แมวก็จะไปกัดหนู หนูก็จะไปกัดสายธนูของนายพราน นายพรานเห็นท่าไม่ดีก็ตกลงไปยิงอีกาให้”

24. ข้อความข้างต้น ใช้กลวิธีการนำเสนอตามข้อใด

1) บรรยาย	2) พรรณนา
3) บรรยายและพรรณนา	4) พรรณนาและอุปมา

25. ข้อความข้างต้น ผู้เล่านิทานต้องการสื่อข้อคิดใด

- 1) ถ้าทุกคนรู้หน้าที่ของตน งานต่าง ๆ ก็จะสามารถเกิดขึ้นได้
- 2) เมื่อเกิดสิ่งหนึ่งย่อมส่งผลให้เกิดอีกสิ่งหนึ่ง
- 3) ธรรมะย่อมชนะอธรรม
- 4) น้ำน้อยย่อมแพ้ไฟ

26. บทบาทของ “แมลงหรี” ในสถานการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับสำนวนใด

1) กระโถนทองพระโรง	2) เบี้ยล่าง
3) ไกรรองบ่อน	4) ลูกไก่อยู่ในกำมือ

27. คำว่า “ไม่ใช่ธุระของตน” หมายความว่าอย่างไร

- 1) ไม่ได้เป็นความเดือดร้อนของตนที่จะเข้าไปแก้ไข
- 2) ไม่ได้เป็นปัญหาของตนที่จะต้องหาทางออก
- 3) ไม่ได้เป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง
- 4) ไม่ได้เป็นความรับผิดชอบของตนที่จะเข้าไปดูแล

28. ข้อใดคือนิสัยของหลานที่ควรแก้ไขอย่างยิ่ง

1) การช่วยเหลือผู้อื่น	2) ความขยันหมั่นเพียร
3) ความอดทนอดกลั้น	4) ความรับผิดชอบ

29. นิทานเรื่องที่อ่านในข้างต้น มีลักษณะเด่นในเรื่องใดมากที่สุด

- 1) อธิบายถึงวิถีชีวิตและธรรมชาติของคนในสมัยก่อน
- 2) ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องอย่างเป็นเหตุผลสัมพันธ์กัน
- 3) สอดแทรกคำสอนในการปฏิบัติตัวและการดำเนินชีวิต
- 4) ใช้ตัวละครและภาษาที่เข้าใจได้โดยง่าย

30. ตัวละครใดน่าตำหนิมากที่สุด เพราะเหตุใด

- 1) นายพราน เพราะนายพรานไม่ยอมช่วยหลานแต่แรก จึงทำให้เกิดเรื่องวุ่นวาย
- 2) อีกา เพราะอีกาขโมยกินถั่วกิงงา จึงทำให้เกิดเรื่องวุ่นวาย
- 3) หลาน เพราะหลานไม่ยอมทำหน้าที่ของตน จึงทำให้เกิดเรื่องวุ่นวาย
- 4) แมลงหี่ เพราะแมลงหี่ยอมทำตามคำขู่ของหลาน จึงทำให้เกิดเรื่องวุ่นวาย

แบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น

คำชี้แจง

1. แบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นฉบับนี้มีข้อคำถามทั้งสิ้น 30 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบวัดสถานการณ์ โดยแต่ละข้อคำถามจะกำหนดสถานการณ์มาให้ 1 สถานการณ์ และแต่ละข้อคำถามจะมีตัวเลือก 5 ตัวเลือก

2. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ในแต่ละข้อคำถาม จากนั้นเลือกตัวเลือกที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดเพียงหนึ่งตัวเลือก โดยเขียนเครื่องหมาย x ในช่องที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการตอบ เช่น ถ้าข้อ 1) เป็นตัวเลือกที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดให้นักเรียนปฏิบัติดังนี้

ข้อ	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
0.	X				

กรณีที่ต้องการเปลี่ยนตัวเลือกใหม่ จากข้อ 1) เป็นข้อ 4) ให้นักเรียนขีดฆ่าคำตอบเดิมและเขียนเครื่องหมายใหม่ในตัวเลือกที่ต้องการตอบ ดังนี้

ข้อ	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
0.	✕			X	

3. กำหนดเวลาในการทำแบบวัดทั้งสิ้น 50 นาที

แบบวัดนี้ไม่มีผลต่อคะแนนและการวัดผลในวิชาเรียน

ดังนั้นขอความร่วมมือนักเรียนตอบคำถามให้สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนให้มากที่สุด

1. แก้ว: ชุมชนย่านบางซื่อเป็นชุมชนที่มีมาแต่โบราณ

กานต์: ?

หากนักเรียนเป็นกานต์ นักเรียนจะตอบแก้วว่าอย่างไร

- 1) ฉันรู้จักแก้วว่าบางซื่อมีอะไร แต่ไม่เคยรู้ประวัติมาก่อน
- 2) ไม่เคยรู้มาก่อนเลย แต่ดูน่าสนใจเหมือนกันนะ
- 3) บางซื่อคงมีความสำคัญตั้งแต่อดีตเลยใช่หรือไม่
- 4) แสดงว่าบางซื่อต้องมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่อดีตใช่หรือไม่
- 5) เรื่องนี้น่าสนใจมาก เธอแนะนำแหล่งข้อมูลได้หรือไม่ ฉันจะไปศึกษาเพิ่มเติม

2. วิชัย: วัดสร้อยทองและวัดเชิงหวายเป็นวัดเก่าแก่ในเขตบางซื่อเลยนะ

มานะ: ?

หากนักเรียนเป็นมานะจะตอบวิชัยว่าอย่างไร

- 1) ฉันเคยได้ยินมาบ้างเหมือนกันนะ
- 2) จริงหรือ ดีเหมือนกันนะที่เขตเราก็มีวัดเก่าแก่
- 3) วัดสร้อยทองและวัดเชิงหวายต้องเป็นวัดสำคัญในพื้นที่แน่เลย
- 4) แสดงว่าวัดทั้งสองมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และจิตใจของผู้คนในท้องที่แน่เลย
- 5) ดีจังถ้ามีเวลว่าง เราไปที่วัดนั้นกันบ้างดีไหม เพื่อได้รู้จักมากขึ้น

3. อีต: ชื่อของวัดเชิงหวายบอกถึงลักษณะภูมิประเทศของบางซื่อในอดีตด้วยนะ

โอ: ?

หากนักเรียนเป็นโอ นักเรียนจะอ้อดว่าอย่างไร

- 1) ฉันนึกว่าเป็นแค่ชื่อวัดธรรมดาทั่วไป
- 2) เธอช่วยเล่าให้ฟังหน่อยได้หรือไม่ ว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร
- 3) น่าสนใจเหมือนกันนะ แสดงว่าชื่อชุมชนสถานที่คงบอกความเป็นมาสถานที่ได้
- 4) ดีเหมือนกันนะ แสดงว่าวัดและชุมชนต้องมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์แน่นอน
- 5) จริงหรือ น่าสนใจมากเลยนะ เธอช่วยแนะนำฉันหน่อย ฉันอยากไปศึกษาเพิ่มเติมบ้าง

4. อุ่ม: เราเคยอ่านเจอมาว่า ในอดีตคนบางชื่อเป็นคนที่ยอพยพมาจากอยุธยาเลยนะ
แอน: ?
ถ้านักเรียนเป็นแอน นักเรียนจะตอบว่าอย่างไร

- 1) สมัยก่อนใครใครก็ข้าย้ายมาจากอยุธยาเป็นเรื่องปกติหนะสิ
- 2) เป็นความรู้ใหม่เลยนะอุ่ม เธอช่วยเล่าให้ฟังหน่อยได้ไหมว่ามีที่มาอย่างไร
- 3) จริงหรือ นี่ถือเป็นจุดเด่นและรากเหง้าของบางชื่อเราเลยนะ
- 4) แสดงว่าคนบางชื่อคือหนึ่งในชุมชนสำคัญที่ยอพยพมาจากอยุธยา
- 5) เธอเล่ามาน่าสนใจมาก หากมีเวลาเราอยากไปหาอ่านบ้างจัง

5. กิ๊ฟ: ฉันเพิ่งรู้ว่าแม่น้ำเจ้าพระยาบางส่วนฟังชู้ตขึ้นได้ไม่ก็ร้อยปีเองนะ
กราฟ: ?
หากนักเรียนเป็นกราฟจะตอบกิ๊ฟว่าอย่างไร

- 1) ฉันนึกว่าจะเป็นแม่น้ำที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเสียอีก
- 2) เธอรู้ได้อย่างไร ว่าง ๆ เล่าให้ฉันฟังหน่อยสิ
- 3) ฟังดูน่าสนใจดีนะ แสดงว่าแม่น้ำคงสำคัญกับชุมชนในสมัยนั้นมากเลยซุดเพิ่ม
- 4) แสดงว่าแม่น้ำเจ้าพระยาต้องผูกพันกับวิถีชีวิตคนในกรุงเทพฯ มาอย่างยาวนาน
- 5) เธอไปหาอ่านมาจากไหนหรือ ฉันอยากรู้เรื่องราวแม่น้ำเจ้าพระยามากขึ้น

6. ก้อย: ในกรุงเทพฯ เราเคยมีต้นลำพูด้วยนะ แต่ปัจจุบันนี้ไม่มีแล้ว
แก้ว: ?
หากนักเรียนเป็นแก้ว นักเรียนจะตอบว่าอย่างไร

- 1) ต้นลำพูคือต้นอะไรหรือ ฉันไม่รู้จักเลย
- 2) ไม่เคยรู้มาก่อน แต่ฟังดูน่าสนใจดีนะ
- 3) ต้นลำพูคงบอกถึงสภาพภูมิประเทศของกรุงเทพฯ ในอดีตแน่เลยว่าเป็นอย่างไร
- 4) ต้นลำพูนี้มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับย่านบางลำพูด้วยหรือไม่
- 5) น่าเสียดายมากนะที่ไม่มีต้นลำพูแล้ว คงผูกพันและสำคัญกับย่านบางลำพูในอดีตมาก

7. สัม: เมื่อวานฉันไปอ่านเจอมาว่า ในกรุงเทพฯ มีชุมชนทั้งชาวพุทธ คริสต์ อิสลาม เยอะ
 เปิ้ล: ?
 หากนักเรียนเป็นเปิ้ล นักเรียนจะตอบสัมว่าอย่างไร

- 1) คงเป็นปกติอยู่แล้วทุก ๆ ที่
- 2) ฟังดูน่าสนใจดีนะ คงมีอยู่หลายที่ในกรุงเทพฯ ใช่มั้ย?
- 3) ดีเหมือนกันนะ ชุมชนเหล่านี้คงบอกที่มาของคนกรุงเทพฯ ในอดีตได้ดี
- 4) ชุมชนโบราณเหล่านี้ถือว่าเป็นเอกลักษณ์และเสน่ห์ของกรุงเทพฯ มหานครเลยนะ
- 5) ใช่แล้ว ชุมชนเหล่านี้มีคุณค่าอย่างมาก เราน่าไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมกันนะ

8. เอ: พระโขนงเป็นย่านที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมากเลยนะ
 ปี: ?
 หากนักเรียนเป็นปีจะตอบเอว่าอย่างไร

- 1) เคยได้ยินมาแต่ผ่าน ๆ แต่ไม่รู้ว่าเป็นที่ไหน
- 2) แสดงว่าย่านนี้ต้องมีเรื่องราว หรือสถานที่ที่น่าสนใจด้วยใช่มั้ย?
- 3) ย่านคงเป็นย่านเก่าแก่ย่านหนึ่งของกรุงเทพฯ ด้วยใช่มั้ย?
- 4) ย่านพระโขนงเป็นย่านสำคัญที่เกี่ยวข้องกับตำนานเรื่องสำคัญด้วยใช่มั้ย?
- 5) น่าสนใจมากเลยนะ ย่านนี้คงมีความสำคัญอย่างมาก เราน่าไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

9. แก้ม: ฉันเพิ่งรู้ว่าในกรุงเทพฯ มีโบสถ์คริสต์เก่าแก่ด้วยเหมือนกันนะ
 สตางค์: ?
 หากนักเรียนเป็นสตางค์ นักเรียนจะตอบแก้มว่าอย่างไร?

- 1) ก็คงมีเหมือนวัดเก่าทั่วไปนั่นแหละ
- 2) น่าสนใจเหมือนนะ ว่าแต่มีอยู่ที่ไหนบ้างหรือ
- 3) ดีเหมือนกัน โบสถ์เหล่านี้คงเป็นสถานที่สำคัญในกรุงเทพฯ แน่เลย
- 4) โบสถ์เหล่านี้คงมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ต่อคนในท้องถิ่นมากแน่ ๆ
- 5) ดีเหมือนกันนะ โบสถ์เหล่านี้คงบอกที่มาของคนในชุมชนได้ดี น่าหาเวลาไปเยี่ยมชมเหมือนกัน

10. ชมพู: ฉันเคยได้ยินมาว่าในกรุงเทพฯมีตำนานเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ลอยน้ำเยอะแยะมากเลยนะ สัมโอ: ?

หากนักเรียนเป็นสัมโอ นักเรียนจะตอบชมพูว่าอย่างไร

- 1) มีด้วยหรือ ไม่เคยได้ยินมาก่อนว่าในกรุงเทพฯมีเรื่องเล่าพวกนี้ด้วย
- 2) ไม่เคยรู้มาก่อน แต่ฟังดูน่าสนใจเหมือนกันนะ
- 3) ตำนานพวกนี้คงเล่าความเป็นมาของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ น่าฟังดีเหมือนกันนะ
- 4) ตำนานที่มีเยอะ น่าจะเป็นอีกหนึ่งหลักฐานที่บอกเล่าวิถีชีวิตสมัยก่อนได้เหมือนกันนะ
- 5) ตำนานพวกนี้สำคัญมากนะ เธอหาอ่านจากที่ไหนหรือ อยากรู้บ้างเหมือนกัน

11. เอ: ประชาคมประชาชนภูมิตรคือชุมชนสำคัญที่น่าภาคภูมิใจของบางชื่อเลยนะ ปี่: ?

หากนักเรียนเป็นปี่ นักเรียนจะตอบเพื่อนว่าอย่างไร?

- 1) นึกว่าเป็นชุมชนเก่าแก่ทั่วไปคล้าย ๆ กับที่อื่น
- 2) ฟังดูน่าสนใจดีนะ แต่ฉันไม่รู้ว่ามีอะไรบ้าง
- 3) ประชาคมประชาชนภูมิตรคือย่านสำคัญเกี่ยวกับเฟอร์นิเจอร์ไม้เลยนะ
- 4) ใช่แล้ว เพราะที่นั่นคือถนนสายไม้แห่งเดียวของกรุงเทพฯเลยนะ
- 5) ดิฉันเลย เราควรช่วยกันส่งเสริมถนนสายไม้แห่งนี้เป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น

12. เกศ: เราควรภูมิใจที่บางชื่อของเราก็มีความเป็นมาเหมือนที่อื่น ๆ เกล้า: ?

หากนักเรียนเป็นเกล้า นักเรียนจะตอบเกศว่าอย่างไร?

- 1) ทุกที่ก็คงมีเรื่องเล่าความเป็นมาเหมือนกันนั่นแหละ
- 2) ดิฉัน แสดงว่าบางชื่อเราก็มีประวัติความเป็นมาไม่ต่างจากที่อื่น
- 3) เรื่องเล่าพวกนี้ถือได้ว่ามีคุณค่าต่อประวัติศาสตร์บางชื่ออย่างมากเลย
- 4) น่าดีใจอย่างมากเลยนะ ที่บางชื่อเรามีเรื่องเล่าต่าง ๆ เป็นภูมิปัญญาทางภาษา
- 5) น่าเสียดายนะถ้าคนรู้จักความเป็นมาน้อยลง เราน่ามาร่วมกันอนุรักษ์ไว้นะ

13. แก้ว: ประเพณีแห่ซັกพระหลวงพ่อสัมฤทธิ์คือเป็นเอกลักษณ์ที่น่าภาคภูมิใจของชาวบางซื่อเลย
กร: ?
หากนักเรียนเป็นกร นักเรียนจะตอบแก้วว่าอย่างไร ?

- 1) ไม่เคยรู้มาก่อนเลยนะว่ามีประเพณีแบบนี้ด้วย
- 2) ฉันไม่เคยได้ยินมาก่อน แต่ดูน่าสนใจเหมือนกันนะ
- 3) ประเพณีนี้ถือว่าเป็นประเพณีที่แสดงวิถีชีวิตของคนบางซื่อได้อย่างดีเลยนะ
- 4) ตีจั่งที่ประเพณีนี้ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในเอกลักษณ์ที่น่าภาคภูมิใจอย่างมาก
- 5) ประเพณีคือความภูมิใจของชาวบางซื่อ เราควรช่วยกันอนุรักษ์และมีส่วนร่วมอย่างยิ่ง

14. บุ่ม: เราควรภูมิใจอย่างมาก ที่ชาวบางซื่อมีเชื้อสายมาแต่อยุธยา
บอส: ?
หากนักเรียนเป็นบอส นักเรียนจะตอบบุ่มอย่างไร?

- 1) จริงหรือ? ดูเป็นข้อมูลใหม่ที่ไม่เคยรู้มาก่อนเลย
- 2) เป็นเรื่องใหม่ที่น่าสนใจดีนะ เธอรู้ได้อย่างไรกัน
- 3) ตีจั่งทำให้เห็นว่าบางซื่อของเราก็มีที่มาแต่โบราณ
- 4) นอกจากน่าภูมิใจแล้วยังทำให้เห็นเอกลักษณ์ของบางซื่อเราอีกด้วย
- 5) ถ้าเราได้ส่งเสริมให้คนทั่วไปรู้ที่มาของชาวบางซื่อเราก็จะดีอย่างมาก

15. เอก: แม่น้ำเจ้าพระยาเหมือนเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงคนกรุงเทพฯ ตั้งแต่อดีต
อัน: ?
หากนักเรียนเป็นอันนักเรียนจะตอบว่าอย่างไร ?

- 1) แม่น้ำก็ต้องมีประโยชน์ต่อคนทุกคนอยู่แล้ว
- 2) ใช่แล้ว ฉันก็คิดแบบนั้นเช่นกัน
- 3) แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นทั้งวิถีชีวิตและเสน่ห์ของกรุงเทพฯ เลยนะ
- 4) ตีจั่ง ถือได้ว่าแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนกรุงเทพฯ
- 5) ถ้าเราช่วยกันรักษาแม่น้ำเจ้าพระยาไว้จะเป็นเรื่องที่ดีอย่างยิ่ง

16. นก: แม่นากพระโขนงเป็นเรื่องเล่าที่มีคุณค่าอย่างมากเลยนะ
น้อย: ?
หากนักเรียนเป็นน้อย นักเรียนจะตอบเพื่อนว่าอย่างไร?

- 1) เรื่องนี้คือใครใคร่รู้จักอยู่แล้วนะ
- 2) เห็นด้วยเหมือนกันนะ เพราะเรื่องนี้รู้จักกันแทบทุกที่
- 3) เรื่องนี้บอกเล่าความเชื่อและสอดแทรกวิถีชีวิตคนโบราณ น่าอ่านมาก
- 4) นอกจากมีคุณค่าแล้วยังเป็นหนึ่งในตำนานเรื่องสำคัญของไทยเราเลยนะ
- 5) เรื่องนี้สนุกและน่าสนใจมาก ถ้าพวกเราได้ศึกษาและเรียนรู้มากขึ้นจะดีมากเลย

17. แม็กซ์: ชุมชนมัสยิดต้นสน คือแหล่งวัฒนธรรมสำคัญอีกแห่งของกรุงเทพฯ เราเลย
มิกซ์: ?
หากนักเรียนเป็นมิกซ์ นักเรียนจะแนะนำให้เขียนเรื่องราวในประเด็นใด

- 1) ชุมชนไหนก็คงสำคัญเหมือนกัน
- 2) ที่เธอบอกก็น่าสนใจดีเหมือนกันนะ
- 3) เห็นด้วยเลย ชุมชนแบบนี้คือมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของฝั่งธนบุรี
- 4) ใช่แล้ว ชุมชนเก่าแก่แบบนี้มีคุณค่าเป็นอย่างมาก
- 5) น่าสนใจมากเลยนะ ชุมชนแบบนี้มีคุณค่ามาก ถ้าเราช่วยกันรักษาไว้จะดีมาก

18. หนึ่ง: ฉันคิดว่าวัฒนธรรมที่หลากหลายของกรุงเทพมหานครคือสิ่งสวยงาม
สอง: ?
หากนักเรียนเป็นสอง นักเรียนจะตอบว่าอย่างไร?

- 1) เป็นเรื่องปรกติที่สถานที่แต่ละแห่งจะมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย
- 2) น่าสนใจดีจัง เธอบอกหน่อยได้ไหมว่าทำไมเธอจึงคิดอย่างนั้น
- 3) เป็นความคิดที่ดีมากเลย เพราะนี่คือจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวของกรุงเทพฯ
- 4) ใช่แล้วเพราะวัฒนธรรมที่หลากหลายคือเสน่ห์ของกรุงเทพฯ
- 5) เป็นความคิดที่น่าสนใจมาก ถ้าเราทำให้ทุกคนเห็นคุณค่าอย่างนี้ก็จะดีมาก

19. ผีอก: ชุมชนเก่าแก่ต่าง ๆ ของกรุงเทพฯ ล้วนแล้วแต่มีคุณค่าอย่างมากเลยนะ
 ป๊อก: ?
 หากนักเรียนเป็นป๊อก นักเรียนจะตอบผีอกได้อย่างไร

- 1) ชุมชนเก่าแก่ก็สำคัญเป็นปรกติ
- 2) ฟังดูน่าสนใจดีนะ เพราะว่าของเก่า ๆ ก็ต้องมีคุณค่า
- 3) คิดเหมือนกันเลย เพราะว่าชุมชนเก่า ๆ มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์
- 4) เห็นด้วย เพราะว่าชุมชนแต่ละแห่งล้วนเป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิมของกรุงเทพฯ
- 5) ชุมชนเหล่านี้มีคุณค่ามาก ถ้าทุกคนได้ร่วมกันอนุรักษ์ไว้จะเป็นดีอย่างยิ่ง

20. เมย์: น่าภูมิใจมากเลยนะที่กรุงเทพฯ ของเราก็มีเรื่องเล่าและความเป็นมาเหมือนที่อื่น ๆ
 ไมค์: ?
 หากนักเรียนเป็นไมค์ นักเรียนจะตอบเมย์ว่าอย่างไร

- 1) ทุก ๆ ที่ก็ต้องมีเรื่องเล่าและความเป็นมาอยู่แล้ว
- 2) ฟังดูน่าสนใจเหมือนกัน เพราะว่าเรื่องเล่าแต่ละท้องที่มีความแตกต่างกันไป
- 3) คิดเหมือนกันเลย เพราะว่าเรื่องเล่าเหล่านี้บ่งบอกถึงวิถีชีวิตของคนสมัยก่อน
- 4) เป็นความคิดที่ดี เพราะว่าเรื่องเล่าพวกนี้คือวรรณกรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าอย่างมาก
- 5) ฉันเห็นด้วยกับเธอ ถ้าเราทำให้ทุกคนได้รู้จักและเห็นคุณค่าแบบนี้ก็คงจะดีไม่น้อย

21. แก้ว: เดือนหน้าเขตบางซื่อจะจัดงานประเพณีแห่ชักพระหลวงพ่อสัมฤทธิ์
 กานต์: ?
 หากนักเรียนเป็นกานต์ นักเรียนจะตอบแก้วว่าอย่างไร?

- 1) งานประเพณีเกี่ยวกับอะไรหรือ
- 2) น่าสนใจจัง งานนี้จัดที่ไหนหรือ
- 3) ดีเหมือนกันนะที่ยังมีงานประเพณีที่สำคัญแบบนี้
- 4) ดีมากเลยนะ เพราะนี่คือประเพณีสำคัญของบางซื่อที่หาชมได้ยาก
- 5) น่าสนใจมากเลยแก้ว ถ้ามีโอกาสเราไปร่วมงานด้วยกันดีหรือไม่

22. ภาพ: อาทิตย์หน้าซุ้มมรุภักษ์ท้องถิ่นจะจัดกิจกรรมทัศนศึกษาตามรอยตำนานบางซื่อ
พิชัญ: ?
หากนักเรียนเป็นพิชัญ นักเรียนจะตอบภาพว่าอย่างไร

- 1) กิจกรรมไปที่ไหนบ้างหรือ
- 2) ดีจัง กิจกรรมนี้คงมีคนไปเยอะแน่เลย
- 3) กิจกรรมน่าสนใจดีนะ ฟังแล้วนำไปร่วมมาก เพราะคงได้เห็นสถานที่สำคัญต่าง ๆ
- 4) ดีเหมือนกันนะที่มีกิจกรรมแบบนี้ เพราะคงทำให้รู้จักบางซื่อมากขึ้น
- 5) น่าสนใจมากเลย กิจกรรมดี ๆ เราไปด้วยกันดีไหม

23. อ้อด: พรุ้งนี้โรงเรียนจะมีนิทรรศการเกี่ยวกับถนนสายไม้ด้วยนะ
อ้อด: ?
หากนักเรียนเป็นอ้อด นักเรียนจะตอบอ้อดว่าอย่างไร

- 1) อย่างนั้นหรือ ก็คงเป็นนิทรรศการทั่วไปนั่นแหละเธอ
- 2) ก็ดูน่าสนใจดีนะ คงให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมประชาชนภูมิตรได้อย่างดี
- 3) ดีจริง ถ้าได้ไปชมนิทรรศการคงทำให้เราได้รู้จักถนนสายไม้มากขึ้น
- 4) น่าสนใจมากเลยนะ เพราะถนนแห่งนี้คือถนนสายไม้แห่งเดียวในไทยเลยนะ
- 5) ดีมากเลยที่มีงานนี้ พรุ้งนี้เราไปดูนิทรรศการด้วยกันดีหรือไม่

24. หากนักเรียนพบวิดีโอเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของบางซื่อในยูทูป นักเรียนจะอย่างไร
- 1) ดูรายละเอียดเบื้องต้นแล้วเลื่อนผ่านไป
 - 2) กดเข้าไปชมสักครู่ และเปลี่ยนไปดูวิดีโออื่น ๆ
 - 3) กดเข้าไปชมวิดีโอจนจบ
 - 4) กดเข้าไปชมวิดีโอจนจบ จากนั้นกดถูกใจ หรือแสดงความคิดเห็นชื่นชม
 - 5) กดเข้าไปชมวิดีโอจากนั้นกดแชร์เพื่อเผยแพร่ผ่านทางเฟซบุ๊ก หรือสื่อออนไลน์

25. ไม้: ตอนนี้มีงานนิทรรศการประวัติและตำนานกำเนิดทำเทียนอยู่นะ

ภูมิ: ?

หากนักเรียนเป็นภูมินักเรียนจะตอบไม้อย่างไร

- 1) นิทรรศการเกี่ยวกับอะไรหรือ
- 2) หัวข้อดูน่าสนใจ จัดที่ไหนหรือเพื่อจะไปได้ไปเยี่ยมชม
- 3) ดีจังเลยที่มีนิทรรศแบบนี้ เพราะหัวข้อนิทรรศการเป็นเรื่องที่ดีมาก
- 4) น่าไปเหมือนกันนะ นิทรรศการนี้คงให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติของท้องถิ่นได้อย่างดี
- 5) นิทรรศการน่าสนใจมาก เราหาเวลาไปเยี่ยมชมด้วยกันดีหรือไม่

26. หากนักเรียนได้รับมอบหมายให้จัดป้ายนิเทศหัวข้อ “รักบางกอก” นักเรียนจะให้ความสำคัญในการนำเสนอประเด็นใดมากที่สุด

- 1) แหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร
- 2) ความประทับใจที่มีต่อกรุงเทพมหานคร
- 3) ความสำคัญของกรุงเทพมหานคร
- 4) เอกลักษณ์สำคัญของกรุงเทพมหานคร
- 5) การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร

27. หากนักเรียนต้องเขียนเรียงความเรื่อง “กรุงเทพฯของเรา” นักเรียนจะให้ความสำคัญกับประเด็นใดมากที่สุด

- 1) ประวัติของกรุงเทพมหานคร
- 2) ความรู้สึกของฉันทันที่มีต่อกรุงเทพมหานคร
- 3) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร
- 4) กรุงเทพมหานครในฐานะแหล่งเที่ยวอันดับหนึ่งของโลก
- 5) การส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร

28. อิม: สัปดาห์หน้า ฉันว่าจะไปชมชุมชนมัธยมต้นสนที่ฝั่งธนบุรีนะ
 เอม: ?
 หากนักเรียนเป็นเอม นักเรียนจะตอบอิมอย่างไร?

- 1) ไปฝั่งธนบุรีหรือ ดูน่าสนุกดีนะ
- 2) น่าสนใจดีเหมือนกันนะ ถ้ามีโอกาสอาจจะไปด้วยนะ
- 3) ฟังดูน่าสนใจมากเลยนะ เพราะต้องได้ความรู้ใหม่แน่นอน ถ้ามีโอกาสอาจไปด้วยนะ
- 4) ดีมากเลยอิม ชุมชนแบบนี้คืออัตลักษณ์ของกรุงเทพฯ เราเลยนะ
- 5) น่าสนใจมากเลย ถ้าฉันจะไปด้วยคนได้หรือไม่

29. บูก: เสียตายนะที่ปัจจุบันคนไม่ค่อยรู้จักโบสถ์กาลหว่าร์ ถ้ามีกิจกรรมที่ทำให้คนรู้จักมากคงจะดี
 แแบงก์: ?
 หากนักเรียนเป็นแบงก์ นักเรียนจะตอบบูกว่าอย่างไร

- 1) เป็นปรกตินะเธอของเก่าคนก็รู้จักน้อยลงตามกาลเวลา
- 2) น่าเสียดายเหมือนกันนะที่คนเริ่มรู้จักน้อยลงแล้ว
- 3) ใช่แล้ว เพราะโบสถ์แห่งนี้สำคัญเหมือนกันสถานที่สำคัญอื่น ๆ
- 4) เห็นด้วยมากเลย เพราะโบสถ์แห่งนี้แสดงให้เห็นวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น
- 5) น่าเสียดายมากเลยนะ เพราะนี่คือความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกรุงเทพฯ
 ถ้าเรามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ได้ก็คงจะดีมาก

30. ระหว่างที่นักเรียนกำลังเล่นเฟซบุ๊ก นักเรียนพบวิดีโอประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับย่านบางลำพู
 นักเรียนจะอย่างไร
- 1) ดูรายละเอียดเบื้องต้นแล้วเลื่อนผ่านไป
 - 2) กดเข้าไปชมสักครู่ และเปลี่ยนไปดูวิดีโออื่น ๆ
 - 3) กดเข้าไปชมวิดีโอจนจบ
 - 4) กดเข้าไปชมวิดีโอจนจบ จากนั้นกดถูกใจ หรือแสดงความคิดเห็นชื่นชม
 - 5) กดเข้าไปชมวิดีโอจากนั้นกดแชร์เพื่อเผยแพร่ผ่านทางเฟซบุ๊ก หรือสื่อออนไลน์

ตารางที่ 23 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึก
รักท้องถิ่นก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ที่	นักเรียน	ความสามารถ ในการอ่าน วิเคราะห์ ก่อนการ ทดลอง	ความสามารถ ในการอ่าน วิเคราะห์ หลังการ ทดลอง	จิตสำนึก รักท้องถิ่น ก่อนการ ทดลอง	จิตสำนึก รักท้องถิ่น หลังการ ทดลอง
1	T01	24	26	2.83	3.47
2	T02	23	29	3.1	4.17
3	T03	15	20	2.33	3
4	T04	14	17	3.43	4.23
5	T05	9	13	2.67	3
6	T06	5	10	2.5	2.93
7	T07	10	16	2.57	2.9
8	T08	17	17	2.5	2.9
9	T09	21	16	3	3.53
10	T10	10	22	2.13	2.87
11	T11	19	17	3.03	3.5
12	T12	24	25	3.03	3.57
13	T13	7	15	2.5	2.87
14	T14	15	16	3.2	3.97
15	T15	16	24	3.37	4.1
16	T16	17	23	2.73	3.2
17	T17	18	23	3.1	3.67
18	T18	20	21	2.73	3.2
19	T19	23	24	3.27	4.03
20	T20	26	29	2.6	3
21	T21	8	14	2.87	3.27
22	T22	6	13	2.83	3.33
23	T23	17	20	2.9	3.4

ตารางที่ 23 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และจิตสำนึก
รักท้องถิ่นก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย (ต่อ)

ที่	นักเรียน	ความสามารถ ในการอ่าน วิเคราะห์ ก่อนการ ทดลอง	ความสามารถ ในการอ่าน วิเคราะห์ หลังการ ทดลอง	จิตสำนึก รักท้องถิ่น ก่อนการ ทดลอง	จิตสำนึก รักท้องถิ่น หลังการ ทดลอง
24	T24	21	22	3.03	3.5
25	T25	18	21	3.17	3.73
26	T26	24	24	3.3	4
27	T27	23	24	3.13	3.8
28	T28	18	18	3.13	3.7
29	T29	22	25	3.2	3.87
30	T30	14	22	3.47	4.1
31	T31	21	22	3.23	3.97
32	T32	17	23	3.07	3.57
33	T33	16	17	2.97	3.5
34	T34	23	24	3.23	4
	รวม	17.15	20.35	2.95	3.52

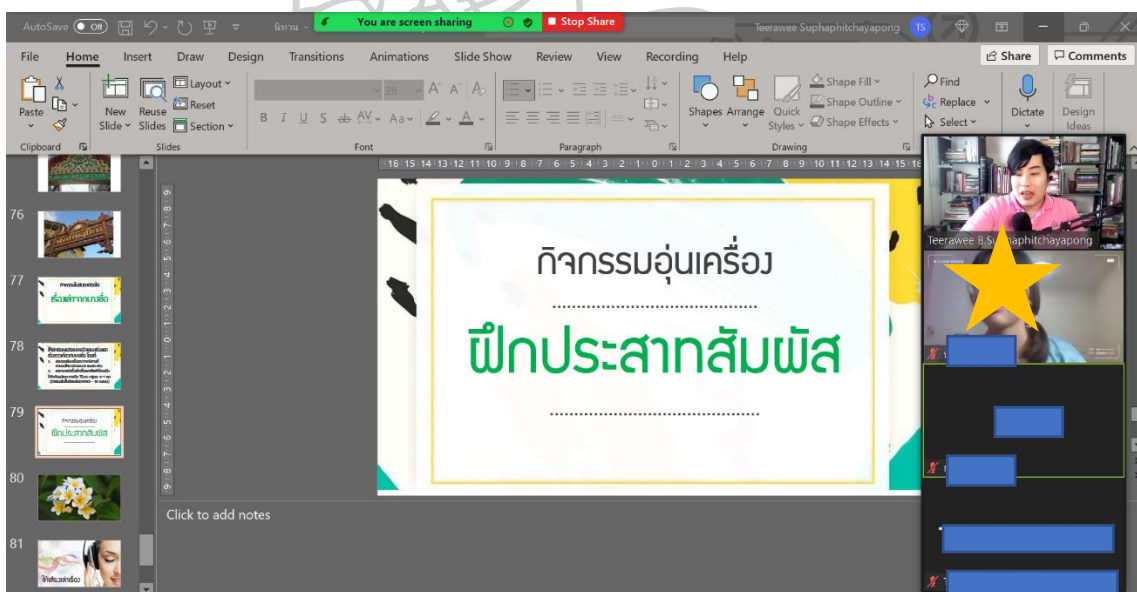

ภาคผนวก จ
ภาพตัวอย่างจากการทดลอง

ตัวอย่างกิจกรรมขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม (Warm-up)

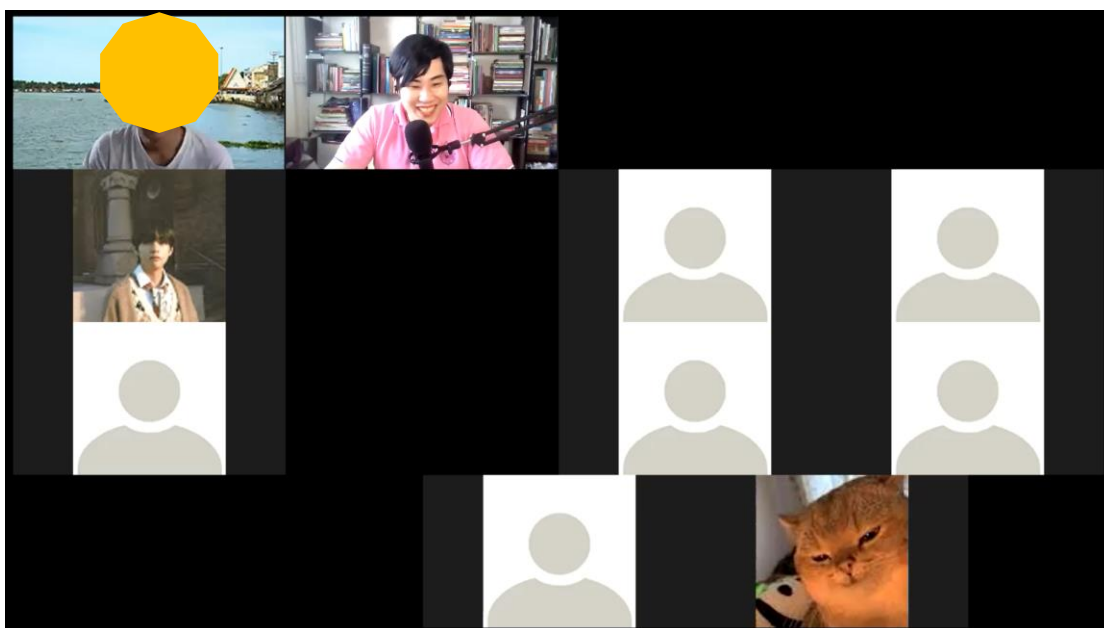

ภาพที่ 2 นักเรียนรับชมสื่อวีดิทัศน์ในขั้นกิจกรรมการเตรียมความพร้อม

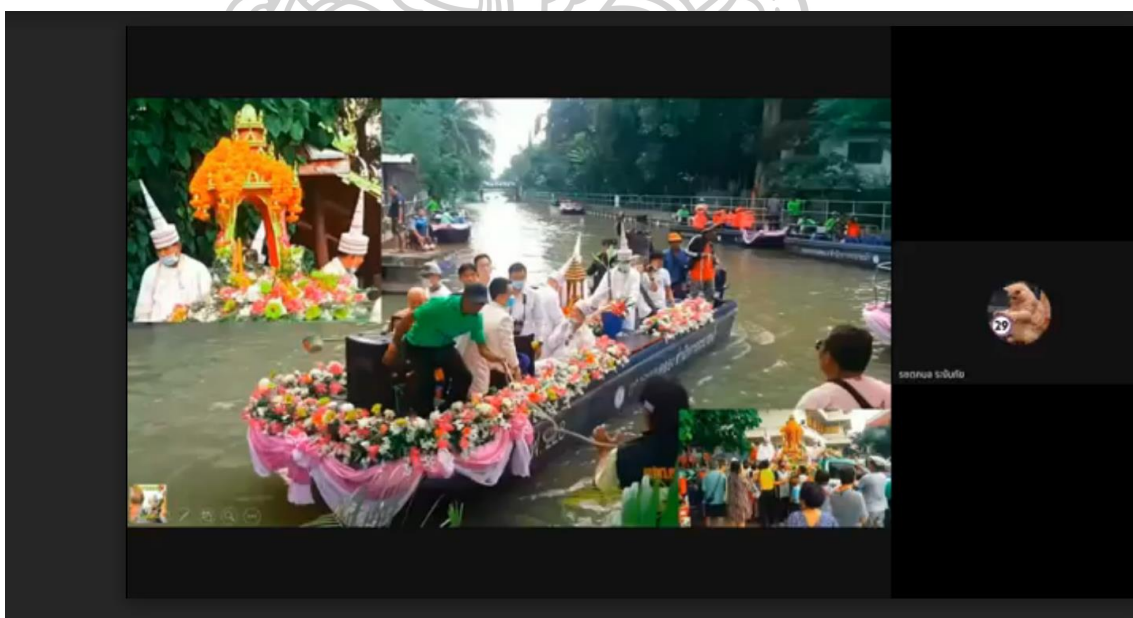

ภาพที่ 3 นักเรียนฝึกประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวผ่านกิจกรรมเข้าจังหวะ
ในขั้นกิจกรรมการเตรียมความพร้อม

ตัวอย่างกิจกรรมขั้นที่ 3.2 การแสดงละคร (Drama playing)

ภาพที่ 6 นักเรียนแสดงละครพูดต้นสด ผ่านช่องทางโปรแกรม ZOOM ในชั้นการแสดงละคร (Drama playing)

ภาพที่ 7 นักเรียนแสดงละครวิทยุประกอบการบรรยายภาพผ่านช่องทาง Google Meet ในชั้นการแสดงละคร (Drama playing)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายธีระวีร์ บัวหลวง ศุภพิชญพงษ์
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) สาขาวิชามัธยมศึกษา (ภาษาไทย-โปรแกรมเกียรตินิยม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	กรุงเทพมหานคร
ผลงานตีพิมพ์	ธีระวีร์ บัวหลวง ศุภพิชญพงษ์ และมนสิการ เสงส์สุวรรณ. (2562). “การพัฒนาทัศนคติต่อค่านิยม 12 ประการของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยบูรณาการค่านิยม 12 ประการในการจัด การเรียนรู้วรรณคดีไทย”. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 13,2 (พฤษภาคม-สิงหาคม): 62-78.
รางวัลที่ได้รับ	1) รางวัลเหรียญทอง ผลงานนวัตกรรมหรือรูปแบบการจัดการเรียน การสอนถ่ายทอดสด (Online) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นแบบอย่างได้ ในสถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดย สพม.กท 1 2) รางวัลรองชนะเลิศเหรียญทอง ระดับประเทศ ครูผู้สอนยอดเยี่ยม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการจัดการเรียนการสอน OBEC AWARDS ครั้งที่ 10 ประจำปีการศึกษา 2563 โดย สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน